

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Místní samospráva, rozvoj a efektivita malých obcí
(případová studie okresu Klatovy)**

Bc. Miroslav Vích

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Miroslav Vích

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Místní samospráva, rozvoj a efektivita malých obcí (případová studie okresu Klatovy)

Název anglicky

Local government, development and efficiency of small municipalities (case study of the Klatovy district)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika rozvoje malých obcí a efektivita jejich samospráv. Výzkum bude zaměřen na okres Klatovy. Okres se vyznačuje největší rozlohou v České republice, řídkou sídelní strukturou a velkým počtem malých obcí.

Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat sídelní strukturu Čech v historické a současné perspektivě.
2. Analyzovat financování územní veřejné správy v ČR z pohledu malých obcí.
3. Analyzovat efektivitu samosprávy a možnosti rozvoje malých obcí v okrese Klatovy.

Metodika

Práce bude postavena jako komparativní případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

rozvoj a efektivita malých obcí, místní samospráva, malé obce, rozpočtové určení daní, financování obcí, slučování a rozdělování obcí

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Komunální politika, obce, aktéři, a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. ISBN 978-80-7330-187-3.
- BERNARD, J. – KOSTELECKÝ, T. – ILLNER, M. – VOBECKÁ, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- BUBENÍČEK, V. – ČMEJREK, J. – ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD, – MAJER, E. – MAJEROVÁ, V. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. část II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1671-3.
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* č. 2, 2004, s. 80-101.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-2-4.
- SWIANIEWICZ, P. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. *Local Government Studies*. Volume: 40, Issue: 2, Pages: 292-311. 2014. DOI: 10.1080/03003930.2013.807807.
- SWIANIEWICZ, P. If territorial fragmentation is a problem, is amalgamation a solution? – Ten years later. *Local Government Studies*. Volume: 44, Issue: 1, Pages: 1-10. 2018. DOI: 10.1080/03003930.2017.1403903.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Místní samospráva, rozvoj a efektivita malých obcí (případová studie okresu Klatovy)" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 5.4.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Janu Čopíkovi, Ph. D. za odborné rady, cenné připomínky a náměty, kterými podpořil vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem starostkám a starostům dotazovaných obcí z okresu Klatovy, kteří přispěli svým názorem v dotazníkovém průzkumu. Největší poděkování patří všem členům mé rodiny. Bez jejich podpory, trpělivosti a schovívavosti by tato práce nevznikla.

Místní samospráva, rozvoj a efektivita malých obcí (případová studie okresu Klatovy)

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá místní samosprávou, rozvojem a efektivitou malých obcí v rámci okresu Klatovy.

Teoretická část práce se zaměřuje na charakteristiku místní samosprávy v současném a historickém kontextu a strukturu sídelního osídlení v současnosti a v minulosti. Dále se zabývá definicí pojmu malá obec a aspekty slučování, připojování a oddělování obcí dnes a v minulosti. Pro pochopení našeho systému uspořádání místní samosprávy je potřeba se zabývat i typologií evropských systémů místní samosprávy a trendy v územní fragmentaci a slučování obcí v evropských zemích. Pro provedení vlastních analýz malých obcí v okresu Klatovy je nezbytnou součástí těchto teoretických východisek i znalost financování obcí z pohledu struktury příjmů a výdajů a metodiky rozpočtového určení daní.

V praktické části práce analyzuje aspekty místních samospráv v okresu Klatovy se zaměřením na malé obce pomocí rozboru příjmů a výdajů obcí, územních změn ve zvoleném časovém úseku a na příkladu jedné vybrané obce v historickém kontextu. Důležitou součástí této části je analýza skutečného stavu problematiky malých obcí očima vlastních představitelů, a to starostů malých obcí, na základě rozboru standardizovaného průzkumu.

V závěru práce syntetizuje shrnuté poznatky, výsledky analýz a průzkumů formou kvalifikovaných odpovědí na položené výzkumné otázky.

Klíčová slova: rozvoj a efektivita malých obcí, místní samospráva, malé obce, rozpočtové určení daní, financování obcí, slučování a rozdělování obcí

Local government, development and efficiency of small municipalities (case study of the Klatovy district)

Abstract

The thesis deals with local self-government, development and efficiency of small municipalities in the Klatovy district.

The theoretical part of this work focuses on the characteristics of local self-government in the current and historical context and the structure of settlement in the present and in the past. Furthermore, it deals with the definition of the concept of small community and aspects of merging, connecting and separating municipalities today and in the past. To understand our system of local self-government, it is also necessary to consider the typology of European local self-government systems and the trends in territorial fragmentation and merging of municipalities in European countries. In order to carry out relevant analysis of small municipalities in the Klatovy district, an essential part of this theoretical background is also knowledge of municipal financing in terms of revenue and expenditure structure and methodology of budgeting of taxes.

In the practical part, this thesis analyses the aspects of local governments in the Klatovy district, with a focus on small municipalities through analysing of incomes and expenditures of municipalities, territorial changes in the selected time period and on the example of one selected municipality in historical context. An important component of this part is the analysis of the actual state of the problems of small municipalities through the eyes of their representatives, namely the mayors of small municipalities, based on an analysis of a standardized survey.

In conclusion, the thesis synthesizes summarized findings, results of analyses and surveys in the form of qualified answers to the research questions.

Keywords: development and efficiency of small municipalities, local government, small villages, budgetary allocation of taxes, financing of municipalities, fragmentation and amalgamation of municipalities

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.1.1 Výzkumné otázky	15
2.2 Metodika	16
3 Teoretická východiska	18
3.1 Územní samospráva v ČR.....	18
3.1.1 Postavení obcí v systému veřejné správy	19
3.1.2 Definice obcí dle velikostí	19
3.1.3 Vznik a zánik obcí, slučování a rozdělování obcí	21
3.1.4 Historický vývoj obcí v České republice	24
3.2 Postavení České republiky v kontextu evropských místních samospráv.....	27
3.2.1 Sídelní struktura, počet a velikost evropských obcí	27
3.2.2 Typologie evropských a světových systémů místní samosprávy a vztah k ČR	29
3.2.3 Územní fragmentace a slučování obcí v evropských zemích	34
3.3 Financování obcí	37
3.3.1 Příjmy obcí.....	37
3.3.2 Rozpočtové určení daní – vývoj od roku 1990 do současnosti.....	40
3.3.3 Výdaje obcí	43
4 Vlastní práce – případová studie okresu Klatovy	45
4.1 Struktura a velikost obcí.....	45
4.1.1 Porovnání velikostních kategorií obcí	45
4.1.2 Vývoj počtu obyvatel.....	55
4.1.3 Analýza územních změn obcí	59
4.2 Analýza příjmů a výdajů obcí v okrese Klatovy	61
4.2.1 Analýza příjmů obcí.....	61
4.2.2 Analýza výdajů obcí	65
4.3 Analýza standardizovaného průzkumu malých obcí v okrese Klatovy	69
4.3.1 Souhrn průzkumu.....	69
4.3.2 Výsledky analýz průzkumu	69
4.3.3 Závěr z analýz průzkumu.....	95
4.4 Příklad z praxe – sloučení obcí Bolešiny a Myslovice v roce 1976 pohledem zápisů, kronik a přímých účastníků.....	95
4.5 Příklad z praxe – oddělení obce Myslovice od Bolešín v roce 1991 pohledem zápisů, kronik a přímých účastníků.....	97

5	Výsledky a diskuse	97
6	Závěr.....	108
7	Seznam použitých zdrojů.....	110
7.1	Publikace a články.....	110
7.2	Právní předpisy.....	113
8	Přílohy	117
8.1	Standardizovaný průzkum Malé obce v okrese Klatovy (ID 791355).....	117
8.2	Územní změny obcí v okrese Klatovy v letech 1971 – 2018.....	126
8.3	Sloučení obcí Bolešiny a Myslovice v roce 1976 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí	129
8.4	Oddělení obce Myslovice od Bolešín v roce 1991 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí	131

Seznam grafů

Graf 1 - Počet obcí v ČR dle velikostních kategorií	20
Graf 2 - Vývoj velikosti obcí v ČR	27
Graf 3 - Průměrný počet obyvatel na nejmenší územní jednotku ve vybraných evropských zemích	28
Graf 4 - Průměrná rozloha nejmenší územní jednotky ve vybraných evropských zemích..	29
Graf 5 - Obce s počtem obyvatel do 199	45
Graf 6 - Obce s počtem obyvatel od 200 do 499	46
Graf 7 - Obce s počtem obyvatel od 500 do 999	47
Graf 8 - Obce s počtem obyvatel od 1 000 do 1 999	48
Graf 9 - Obce s počtem obyvatel od 2 000 do 4 999	49
Graf 10 - Obce s počtem obyvatel od 5 000 do 9 999	50
Graf 11 - Obce s počtem obyvatel od 10 000 do 19 999	51
Graf 12 - Obce s počtem obyvatel od 20 000 do 49 999	52
Graf 13 - Obce s počtem obyvatel od 50 000 do 99 999	53
Graf 14 - Obce s počtem obyvatel nad 100 000.....	54
Graf 15 - Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti.....	55
Graf 16 - Vývoj počtu domů v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti.....	56
Graf 17 - Vývoj počtu obyvatel na dům v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti ...	56
Graf 18 - Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2070 – počty obyvat. jednotl. věk. skupin	57
Graf 19 - Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2070 – index stáří a závislosti.	58
Graf 20 - Celkový a průměrný počet obyvatel“	62
Graf 21 - Celkové a průměrné příjmy	62
Graf 22 - Průměrné příjmy na obyvatele	63
Graf 23 - Celkové a průměrné příjmy z RUD.....	63
Graf 24 - Celkové a průměrné příjmy z vlastní činnosti.....	65
Graf 25 - Průměrné transfery za obec a na obyvatele	65
Graf 26 - Celkové, běžné a kapitálové výdaje	66
Graf 27 - Průměrné výdaje.....	67
Graf 28 – Průměrné platy, odměny a mzdy v místní samosprávě na obyvatele.....	67

Graf 29 - Průměrné platy, odměny, mzdy v místní samosprávě na obyvatele 2019 vs. 2010	68
Graf 30 - Vyhodnocení otázky A1	70
Graf 31 - Vyhodnocení otázky A2	70
Graf 32 - Vyhodnocení otázky A3	71
Graf 33 - Vyhodnocení otázky A6	72
Graf 34 - Vyhodnocení otázky A7	72
Graf 35 - Vyhodnocení otázky A8	73
Graf 36 - Vyhodnocení otázky A9	74
Graf 37 - Vyhodnocení otázky B1	75
Graf 38 - Vyhodnocení otázky B2	76
Graf 39 - Vyhodnocení otázky B3	76
Graf 40 - Vyhodnocení otázky B4	77
Graf 41 - Vyhodnocení otázky C1	78
Graf 42 - Vyhodnocení otázky C2	78
Graf 43 - Vyhodnocení otázky C3	79
Graf 44 - Vyhodnocení otázky C4	80
Graf 45 - Vyhodnocení otázky D1	81
Graf 46 - Vyhodnocení otázky D2	81
Graf 47 - Vyhodnocení otázky D3	82
Graf 48 - Vyhodnocení otázky D4	82
Graf 49 - Vyhodnocení otázky D5	83
Graf 50 - Vyhodnocení otázky D6	84
Graf 51 - Vyhodnocení otázky D7	85
Graf 52 - Vyhodnocení otázky D8	85
Graf 53 - Vyhodnocení otázky D9	86
Graf 54 - Vyhodnocení otázky D10	87
Graf 55 - Vyhodnocení otázky E1	88
Graf 56 - Vyhodnocení otázky E2	89
Graf 57 - Vyhodnocení otázky E3	90
Graf 58 - Vyhodnocení otázky E4	90
Graf 59 - Vyhodnocení otázky E5	91
Graf 60 - Vyhodnocení otázky F1	92
Graf 61 - Vyhodnocení otázky F2	93
Graf 62 - Vyhodnocení otázky F3	93
Graf 63 - Vyhodnocení otázky G1	94

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Procentní mechanismus RUD	38
Tabulka 2 - Průměrné platy, odměny a mzdy v místní samosprávě na obyvatele 2019 vs. 2010	68
Tabulka 3 – Vytipované obce pro sloučení nebo připojení k větším celkům.....	106

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Vytipované obce v okrese KT, které by mohly být řešeny sloučením do větších celků	107
---	-----

Seznam použitých zkratk

ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSR	Česká socialistická republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DHH	Daň z hazardních her
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EU	Evropská unie
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
KT	Klatovy
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MNV	Místní národní výbor
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NSO	Nestředisková sídla ostatní
NSTV	Nestředisková sídla trvalého významu
NV	Národní výbor
ONV	Okresní národní výbor
RUD	Rozpočtové určení daní
SMS ČR	Svaz místních samospráv ČR
SOMV	Střediska osídlení místního významu
SOOV	Střediska osídlení obvodního významu

1 Úvod

Česká republika je charakteristická poměrně rozdrobenou a nesourodou sídelní strukturou. V porovnání s ostatními evropskými státy se vyznačuje velkým počtem malých obcí a malou hustotou osídlení venkovských sídel. Necelých 75 % ze současných 6 258 obcí v České republice je dle kritérií Eurostatu malou nebo vesnickou obcí (Bubeníček, 2007, kap. 3.1, str. 4). Ještě v předválečném období bylo na našem území přes 11 000 obcí a jejich počet obcí dosáhl svého minima 4 100 před rokem 1990 po reformách slučujících obce do střediskových obcí od počátku 70. let 20. století. Nově nabyté svobody po 17. listopadu 1989 se projevily poměrně rychlým přeuspořádáním mnohdy nesmyslně sloučených menších sídel. Počet obcí se následně během pěti let dostal prakticky na současnou úroveň (Historický lexikon obcí, 2006). Posledních 25 let je tento počet víceméně beze změn.

S ohledem na tato fakta je nasnadě si položit otázky, jaká je vůbec současná místní samospráva, jaký je její rozvoj a jaká je efektivita malých obcí. Jelikož mají v České republice malé obce poměrně specifické postavení, je třeba se zabývat jejich efektivností, která mnohdy nemusí vyvažovat celkem vysoké samosprávné pravomoci. Mnoho starostů malých obcí v posledních desetiletích samostatného českého státu volalo po zlepšení financování svých rozpočtů z tzv. rozpočtového určení daní (zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní). Tato metodika byla několikrát v historii upravována a malé obce více či méně zvýhodněny. Je to však pro veřejnou správu jako celek výhodné? Je to efektivní?

V České republice lze nalézt obce, kterým se daří, občané jsou zde spokojeni a nezáleží na jejich velikosti. Co je příčinou úspěchu takových obcí? Určitě to není jen volání po zvýšení financování z veřejných rozpočtů a výnosů daní. Na druhé straně se nachází obce, kterým se nedaří jednak díky chybným rozhodnutím svých zastupitelů, jež jim umožnila vysoká míra samostatnosti při svém rozhodování daná příslušnými zákony, jednak z důvodu tak nízkých příjmů do svých rozpočtů, které jim neumožňují dostatečný rozvoj. V tomto případě lze říci, že malá velikost obce je právě brzdou jejího rozvoje. Proč se však neobjevují masivnější tendence slučování obcí do větších celků v zájmu zajištění vlastní prosperity? Proč stát jako organizátor veřejné správy do uspořádání místních samospráv nechce zásadnějším způsobem zasahovat? Lze proto podmínky uspořádání naší místní

samosprávy považovat za efektivní a oboustranně pro stát a místní samosprávy výhodné? Je rozdíl mezi „bohatými městy“ a „chudým venkovem“? S jakými problémy se potýkají starostky a starostové malých obcí, jejichž funkce je většinou neuvolněná? Jak to vidí oni sami a jak to vidí obyvatelé malých obcí?

Nejen tyto otázky si klade tato práce, která se věnuje zejména rozvoji a efektivitě malých obcí v okrese Klatovy.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika rozvoje malých obcí a efektivita jejich samospráv. Výzkum byl zaměřen na okres Klatovy. Pro analýzu malých obcí je velmi vhodný, protože je svojí rozlohou největší v České republice a vyznačuje se velmi řídkou sídelní strukturou a velkým počtem malých obcí. Praktická komunální politika v malých obcích je velmi odlišná od komunální politiky větších obcí a měst. Hraje v ní velkou roli převážně starosta a míra jeho nadšení do práce. Mnoho představitelů malých obcí si stěžuje na problémy, které znesnadňují a komplikují jejich práci. Mluví se o nedostatku financí a o omezených možnostech rozvoje. Záměrem této práce je uvedené aspekty malých obcí formalizovat, analyzovat a potvrdit či vyvrátit. K tomu budou sloužit dále uvedené výzkumné otázky.

Cílem práce bylo v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat sídelní strukturu České republiky v historické a současné perspektivě.
2. Analyzovat financování územní veřejné správy v ČR z pohledu malých obcí.
3. Analyzovat efektivitu samosprávy a možnosti rozvoje malých obcí v okrese Klatovy.

2.1.1 Výzkumné otázky

Tato práce se zaměřuje zejména na problematiku rozvoje malých obcí a efektivitu jejich samospráv. Pro podporu analytické části práce je třeba definovat následující výzkumné otázky. Odpověď na ně bude jedním z primárních cílů této práce.

Česká republika má poměrně rozdrobenou místní samosprávu, což se se projevuje zejména velkým počtem malých obcí. Proč tomu tak je? Jak lze charakterizovat sídelní strukturu v České republice? Odlišujeme se od ostatních evropských států?

Co je to malá obec? Kolik musí mít obyvatel, aby byla označena malou obcí? Jak se na to dívá teorie a praxe?

Jaké je současné postavení a efektivita malých obcí v systému místní samosprávy? Je vhodné a efektivní pro veřejnou správu a místní samosprávu případně další slučování obcí? Jsou pro tyto jevy rozpoznatelné tendence?

Nejsou požadavky na dostatečné financování malých obcí (požadavek obce a starosty získat co nejvíce) s ohledem na efektivitu uspořádání místní samosprávy jako celku protichůdné (požadavek státu co nejefektivněji a co nejméně nákladně)? Je další regulace velikosti obcí namístě? Je současným politickým tématem?

Jaké jsou úspory z rozsahu u velkých obcí? Je velikost obce hlavním parametrem zisku větších příjmů do svého rozpočtu?

Je pro malé obce výhodnější mít vlastní samosprávu, než se stát součástí větší obce?

Jak pozici malé obce vnímají a hodnotí starostky a starostové v okrese Klatovy? Jaké mají názory, aktuální problémy, jak jsou spokojeni s kvalitou života v malé obci?

Jak proběhlo v praxi oddělení a sloučení vybraných malých obcí v okrese Klatovy na základě bádání v písemných pramenech, případně dle pamětníků?

2.2 Metodika

Práce je postavena jako komparativní případová studie malých obcí okresu Klatovy. Ke sběru dat byly využity zejména následující základní techniky - studium dokumentů, analýza veřejně dostupných statistických dat a dotazování. Pro studium dokumentů byly využity především publikace, články a právní normy. Dále též archivní dokumenty jako jsou kroniky nebo obecní archívy. Mezi nejdůležitější prameny statistických dat byly pro účely této práce použity databáze, časové řady a ostatní data Českého statistického úřadu a dále údaje o obcích z Monitoru státní pokladny (Státní monitor, Příjmy a výdaje územních rozpočtů, okres Klatovy). Metodou standardizovaného dotazování (Majer, Majerová, 2007, str. 33–72) prostřednictvím internetové platformy LimeSurvey byly osloveni starostové vybraných malých obcí, u nichž bylo zkoumáno především současné vnímání výhod a nedostatků malých obcí právě očima jejich zástupců, velmi často působících v roli neuvolněných starostů. Výsledkem analýzy dotazování a šetřením dat z okresu Klatovy je i ohodnocení současných tendencí malých obcí ke slučování či oddělování. Elektronickou službou Lime Survey byly zaslány standardizované otázky všem starostkám nebo starostům obcí do 1000 obyvatel v okrese Klatovy. Průzkum se skládal z identifikační části

dotazovaných osob a následujících skupinových témat: Osobnost starosty, náročnost funkce, kompetence, Možnosti financování malých obcí, Kvalita zázemí a možnosti rozvoje obce, Tendence dělení a slučování obcí, Spokojenost v malé obci. Celkem obsahuje 36 otázek. Poslední otázka je otevřená a zabývá se aktuálními problémy, které představitelé v současné době nejvíce trápí. Otázky použité v průzkumu jsou k dispozici v příloze. Za vyhovující míru návratnosti kompletně ukončených průzkumů je možné považovat po 14 dnech od rozeslání žádostí o účasti na průzkumu 30 % kompletně vyplněných vrácených standardizovaných dotazníků.

Východiskem a inspirací pro standardizovaný průzkum v rámci této práce je teoretický model rozvoje malých obcí z pohledu teorie rozvoje komunit, který popisuje Bernard (2011, str. 752 – 754). Tento model definuje spokojenost obyvatel se životem v obci a zvýšenou kvalitu života obyvatel v obci jako výsledek působení následujících faktorů: Strukturní a polohové podmínky rozvoje v obci (dostupnost do regionálních a mikroregionálních center, socioekonomická situace spádového regionu, do nějž obec patří, fyzickogeografické podmínky, sídelní a urbanistické uspořádání obce a počet obyvatel v obci), které mají přímý vliv jednak na uvedenou spokojenost s kvalitou života v obci, ale též na vnitřní kapacitu komunity v obci tvořící endogenní rozvojové potenciály (lidský kapitál, ekonomický kapitál, přírodní a krajinný potenciál a komunitní kapitál) a rozvinutost obce (kvalita služeb pro obyvatele, kvalita možností trávení volného času obyvatel a kvalita obytného prostředí a infrastruktury). Vnitřní kapacita komunity v obci (endogenní rozvojové potenciály) a rozvinutost obce mají pak přímý vliv na spokojenost obyvatel se životem v obci a zvýšenou kvalitu života obyvatel v obci.

3 Teoretická východiska

3.1 Územní samospráva v ČR

Veřejná správa je v České republice tvořena systémem státní správy a systémem veřejné samosprávy, přičemž státní správu vykonává stát prostřednictvím systému institucí přímou cestou nebo delegovaně, tzv. územní samosprávou. Tímto delegováním jsou tradičně naplňovány principy decentralizace a demokracie.

Vlastní samospráva je vykonávána v podobě územní nebo zájmové samosprávy. Územní samospráva vykonává své záležitosti na principu samostatnosti, vlastní odpovědnosti, vlastním jménem a s vlastními prostředky v zájmu osob žijících na určitém území (obec, kraj). Zájmová samospráva spojuje a zastupuje zájmy osob, které spojuje určitý společný zájmový charakter (např. zájmy profesních svazů a komor).

Při členění systému územní samosprávy se v praxi setkáváme s těmito třemi modely: angloamerickým, francouzským a smíšeným. Smíšený model je tradiční střeoevropský a řadí se mezi něj i Česká republika. V tomto smíšeném modelu vykonávají obce a další územní jednotky (kraje) jak vlastní samosprávu, tak i v přenesené působnosti v mezích vymezených zákonem i státní správu (Provazníková, 2015, str. 12).

Balík (2009, str. 12-13) charakterizuje výše uvedené tři typy obecních zřízení v moderních státech podle vztahu úřadů územní státní správy k úřadům územní samosprávy: Plnou samosprávu, kdy samospráva přebírá veškerou veřejnou správu na daném území. Tento systém, se označuje jako anglický a je realizován zejména v anglosaských zemích. Dále oddělenou státní správu a samosprávu, kdy dané území disponuje jak státní správou, tak i místní samosprávou, v obou případech organizovanou zvláštními orgány. Tento systém se nazývá francouzský. A v poslední řadě smíšenou veřejnou správu, kdy územní samospráva vykonává některé záležitosti státní správy v rámci tzv. přenesené působnosti (jako podřízené orgány státní správy) i vlastní samosprávu. Tento systém se označuje jako německý, je platný pro Českou republiku celou střední Evropu.

Balík (2009) uvádí, že tento poslední zmíněný systém má své výhody i nevýhody. Výhodou je přehlednost a racionalita spojení výkonu státní správy a samosprávy.

Záležitosti státní správy jsou tak s využitím stávající infrastruktury samosprávných celků přeneseny blíže obyvatelům obcí různých velikostí. Nevýhodou je, že samosprávný celek prostřednictvím svých volených zástupců musí strpět konání záležitostí, které nespádají do jejich vlastních samosprávných kompetencí.

Na výkon státní správy v přenesené působnosti získávají obce dle § 62 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, příspěvek ze státního rozpočtu. Podrobnosti a odkaz na excelovou tabulku s uvedením příspěvku pro konkrétní obce na rok 2020 upřesňuje dostupná příručka pro obce (Příspěvek na výkon státní správy na rok 2020. Příručka pro obce, 2019). Příspěvek pokrývá zejména mzdové a provozní výdaje spojené se zaměstnanci vykonávajícími státní správu (agendy v přenesené působnosti). Dle § 9 odst. 1 písm. c) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění, hradí obce ze svého rozpočtu výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec zákonem pověřena. Obce mohou obdržet na výkon státní správy v přenesené působnosti účelové dotace.

3.1.1 Postavení obcí v systému veřejné správy

Vlastní postavení obcí v systému veřejné správy zakotvuje zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Článek osmý zaručuje samosprávu územních samosprávných celků, mezi něž patří obce jako základní samosprávné celky a kraje jako vyšší samosprávné celky. Hlava sedmá, články 99 až 105 již definují základní postavení samotných obcí.

3.1.2 Definice obcí dle velikostí

Pro potřeby dalšího zkoumání této práce je nutné si vymezit pojem velikost obce. Maříková (2005) charakterizuje malé obce jako obce s méně než 500 obyvateli a venkovské obce jako obce s méně než 2000 obyvateli.

Musíme se však zaměřit na velikost obce v širším kontextu. Například Eurostat prohlašuje za venkovskou (malou) obec takovou, která má menší hustotu osídlení než 100 obyvatel na km² (Bubeníček, 2007, kap. 3.1, str. 4).

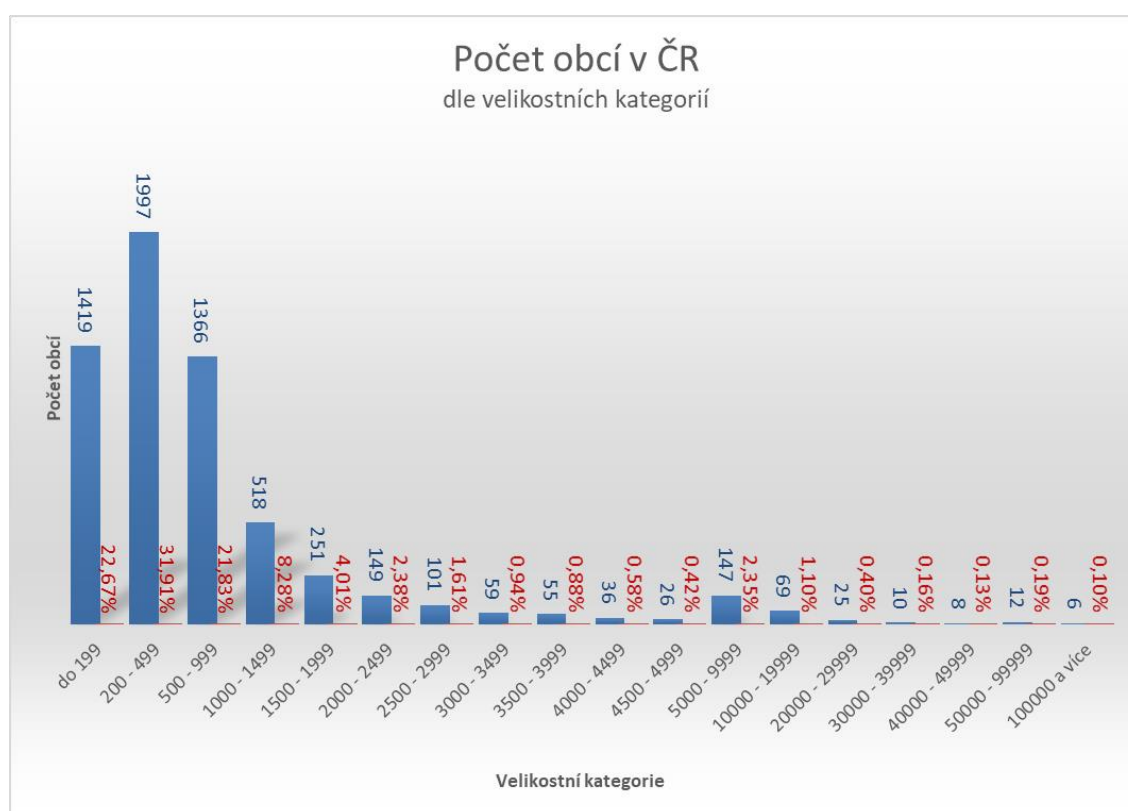
Pokud bychom však toto kritérium aplikovali na Českou republiku, došli bychom k závěru, že 4 682 ze 6 258 obcí (74,8 %) v České republice je dle kritérií Eurostatu malou nebo vesnickou obcí (Malý lexikon obcí České republiky, 2019, vlastní výpočet z dat).

S ohledem na předchozí definice malých a venkovských obcí lze dojít k následujícím údajům (Malý lexikon obcí České republiky, 2019, vlastní výpočet z dat):

220 z 3 416 (6,44 %) obcí do 500 obyvatel není venkovskou obcí dle kritéria 100 obyvatel na km², přestože by tomu tak mělo být.

1 007 z 5 551 (18,14 %) obcí do 2 000 obyvatel není venkovskou obcí dle kritéria 100 obyvatel na km², přestože by tomu tak mělo být.

A na závěr, 134 ze 703 (19,06 %) obcí nad 2 000 obyvatel je venkovskou obcí dle kritéria 100 obyvatel na km², přestože by jí již nemělo být.

Graf 1 - Počet obcí v ČR dle velikostních kategorií
(Malý lexikon obcí, 2019, vlastní výpočet z dat)

Je tedy více než příhodné pro Českou republiku aplikovat rozdělení obcí nejlépe podle počtu obyvatel.

Jelikož je Česká republika charakteristická velmi rozdrobenou sídelní soustavou a počet malých obcí patří k nejvyšším v evropských zemích, je potřeba rozdělit malé obce velikostně ještě na následující kategorie: do 199, 200 – 499, 500 – 999, 1 000 – 1 499, 1 500 – 1 999 a nad 2 000 obyvatel. Toto podrobnější rozdělení bude vhodné pro další účely

této práce, která se zabývá rozborem právě okresu Klatovy, který má největší rozlohu v České republice (1 945,69 km²), avšak čtvrtou nejnižší hustotu zalidnění (44,06 obyvatel na km²). Toto dokazuje i počet obcí (94 obcí) ve vztahu k rozloze okresu. Průměrně jedna obec v klatovském okrese hospodaří na 20,7 km², čímž se zařazuje mezi prvních deset okresů v České republice (Malý lexikon obcí, 2019, vlastní výpočet z dat) s nejjednodušší strukturou osídlení. Pokud se bavíme o městech, tak současná právní úprava umožní vznik města, pokud má sídlo nebo více sídel po sloučení alespoň 3 000 obyvatel (zákon č. 128/2000, § 3, odst. 1).

3.1.3 Vznik a zánik obcí, slučování a rozdělování obcí

Tuto problematiku upravuje zejména zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v ustanoveních paragrafů 19 až 20. Podívejme se nejprve na problematiku slučování, resp. připojování obcí. Dvě a více obcí, které spolu sousedí, se mohou sloučit. Další variantou je také připojení jedné obce k druhé obci. Ve všech případech je nutná dohoda obcí, která musí obsahovat alespoň datum sloučení nebo připojení, název obce a sídlo orgánů obce v případě sloučení, určení platnosti konkrétních právních předpisů obce, které zůstanou v platnosti po sloučení nebo připojení, seznam katastrálních území po sloučení nebo připojení a vymezení majetku, finančních prostředků, práv, závazků a povinností, právnických a organizačních složek slučovaných obcí nebo obce, která se připojuje. Dohodu o sloučení obcí nebo o připojení obce lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev jednotlivých obcí, ale pouze pokud do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí nebyl podán návrh na konání místního referenda v této záležitosti. V tomto případě se pak krajskému úřadu předkládá nejen rozhodnutí příslušných zastupitelstev, ale i rozhodnutí přijaté v místním referendu. Místní referendum je možné vyhlásit dle paragrafu 8 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, usnesením zastupitelstva obce nebo podáním návrhu přípravného výboru, na jehož podnět zastupitelstvo obce o konání místního referenda rozhodne. Zákon stanovuje pro obce do 3 000 obyvatel nutnou podmínku podpisu návrhu místního referenda alespoň 30 % osob oprávněných v referendu hlasovat.

Dle paragrafu 48 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, je nutnou podmínkou přijetí rozhodnutí, aby pro hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob zapsaných v seznamu voličů. V případě slučovaných obcí nebo

připojení obce se hlasuje v té obci, ve které byl návrh přípravného výboru podán. V případě oddělení obce se hlasuje v té části nebo v částech, které se mají oddělit. Zákon o místním referendu (č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů) dále podrobně definuje veškeré záležitosti spojené s přípravou, konáním a vyhodnocením místního referenda.

Právním nástupcem sloučených obcí je obec vzniklá tímto sloučením. Právním nástupcem připojených obcí je obec, která připojením nezaniká. Na takto vzniklou obec přechází majetek, finanční prostředky, práva a závazky zaniklých obcí. Též práva zakladatele a zřizovatele právnických osob a ostatních organizačních složek zaniklých obcí. Nově vzniklá obec poskytne dohodu o sloučení nebo připojení Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, místně příslušnému katastrálnímu úřadu a místně příslušnému finančnímu úřadu. Pro případy sloučení nebo oddělení městských obvodů platí analogický postup dle paragrafu č. 20.

Problematika oddělování obcí je poměrně obsáhlejší a věnují se jí paragrafy 20a až 23 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Paragrafy 24 až 26a dále definují společná ustanovení platná pro slučování, připojování i oddělování obcí.

Nová obec může vzniknout oddělením části obce, případně zrušením nebo změnou vojenského újezdu (Příručka pro člena zastupitelstva, 2018, čl. 2.3.1, str. 12, 13). Část obce, která se chce oddělit, musí mít samostatné katastrální území, sousedit alespoň se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a po oddělení musí mít alespoň 1 000 obyvatel. To samé pravidlo musí splňovat i obec, od které se dotyčná obec oddělila. S oddělením části obce musí souhlasit v místním referendu občané žijící v té části, která se chce oddělit. Přípravný výbor pak navrhuje uspořádání místního referenda, podílí se na přípravě dohody o oddělení části obce, jedná za obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku a je pak účastníkem řízení o oddělení části obce. Návrh na oddělení části obce krajskému úřadu však nepodává. Návrh na oddělení obce podává obec, které se oddělení týká, a to krajskému úřadu na základě kladného výsledku referenda. Musí tak učinit do 30 dnů od vyhlášení výsledků místního referenda. Návrh na oddělení části obce pak musí obsahovat datum oddělení, vymezení území nově vznikající obce, počty občanů ke dni podání návrhu a způsob rozdělení výnosu daní dle poměru počtu obyvatel do doby stanovení procenta vyhláškou Ministerstva financí. Nedílnou součástí návrhu je písemná

dohoda obce a přípravného výboru o rozdělení majetku. Pokud se obce nedohodnou jinak, majetek je rozdělen podle území, na kterém se nachází nebo podle poměru počtu obyvatel. Zákon myslí i na možnost, že se obce o rozdělení majetku nedohodnou. Rozhodnutí krajského úřadu o oddělení je následně doručeno Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, místně příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu. V nově vzniklé obci platí stejné právní předpisy jako v dosavadní obci, dokud nejsou nahrazeny novými. O název nově vznikající obce požádá dosavadní obec Ministerstvo vnitra po vyhlášení výsledků místního referenda.

V nově vzniklé obci proběhnou následně komunální volby a do tří měsíců od ustavujícího zasedání zastupitelstva nově vzniklé obce předá původní obec nově vzniklé obci majetek určený vzájemnou dohodou, která byla potvrzena krajským úřadem. O předání majetku se pořizuje písemný zápis. V nově vzniklé obci pak platí stávající právní předpisy původní obce do doby jejich zrušení nebo nahrazení nově zvoleným zastupitelstvem.

Společně pro všechny případy sloučení obcí, připojení obcí, městských obvodů nebo částí a oddělení části obce platí, že tento úkon lze provést jen k počátku kalendářního roku. Návrh na oddělení části obce musí být předán krajskému úřadu nejpozději 30. června předchozího roku.

K výše uvedenému je nutné ještě dodat, že změny hranic obcí, při kterých nedochází ke slučování, oddělování nebo připojování obcí, se provádějí na základě písemné dohody zúčastněných obcí po projednání s katastrálním úřadem a hlásí se Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, místně příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu. Pokud je území obce nebo jeho část součástí katastrálního území jiné obce, musí dotčené obce na výzvu Ministerstva vnitra uzavřít dohodu o změně hranic podle předchozích uvedených pravidel. Nedojde-li v této lhůtě k uzavření dohody, rozhodne Ministerstvo vnitra o podobě hranic po projednání s příslušným katastrálním úřadem s přihlédnutím k současným a historickým majetkovým vazbám z moci úřední.

Z výše uvedených faktů vyplývá, že současná právní úprava již neumožňuje štěpení sídel na velmi malé obce, jak tomu bylo prakticky až do konce roku 2000. Naopak při slučování obcí není určeno žádné pravidlo o minimální velikosti nově vzniklé obce. Předpokládáme, že sloučení dvou obcí o velikostech např. 200 a 500 obyvatel je reálné a

zákonná úprava tomu nebrání. Slučování obcí na rozdíl od oddělování obcí nepodléhá žádnému dalšímu rozhodnutí orgánů státní správy.

V předchozí právní úpravě dle zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), který byl účinný od 24. 11. 1990 do 12. 11. 2000 a tímto datem byl nahrazen stávajícím zákonem č. 128/2000 Sb., se v § 11 hovoří o minimálním nutném počtu 300 obyvatel všech obcí po jejich oddělení. Původní verze zákona č. 367/1990 Sb. však nestanovovala žádný minimální limit počtu obyvatel pro vznik nové obce. Limit 300 obyvatel s trvalým pobytem po oddělení obcí stanovil až zákon č. 152/1994 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, a to v § 63. Tato změna nabyla účinnosti 20.7.1994.

Podle tohoto zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), v otázkách slučování a rozdělování obcí, na návrh obce rozhodovalo Ministerstvo vnitra. K návrhu bylo třeba připojit znění názvů nově vzniklých obcí.

Podíváme-li se před rok 1990, nalezneme zákon č. 69/1967 Sb., o národních výborech a zákon č. 28/1972 Sb., o národních výborech (úplné znění), jak vyplývá s platností pro Českou socialistickou republiku z pozdějších zákonných změn a doplňků). Zde bylo pro otázky slučování a oddělování obcí důležité znění paragrafu č. 40, které řadilo sloučení, rozdělení nebo zrušení obce mezi závažné územní změny. Tyto závažné změny se předkládaly k projednání občanům a případně byly i předloženy před svým rozhodnutím k vyjádření organizacím sdruženým v Národní frontě.¹

Množství změn v sídelním uspořádání obcí v České republice tak proběhlo ještě na sklonku fungování této právní úpravy, která nedefinovala žádná velikostní kritéria pro obce po jejich oddělení.

3.1.4 Historický vývoj obcí v České republice

Soustava veřejné správy na území České republiky se začala rozvíjet po roce 1848, kdy došlo ke zrušení poddanství (Soustava obcí na území ČR v historickém kontextu od r. 1848, 2005). V té době bylo vrchnostenské uspořádání nahrazeno prvky veřejné správy a začala se rozvíjet soustava obcí. Čmejrek, Bubeníček, Čopík (2010) uvádí dále období

¹ Do tzv. Národní fronty byly do roku 1990 začleněny politické strany a všechny veřejně působící společenské organizace.

1862 až 1918 jako „zlatý věk české samosprávy“. V tomto období se budovala ústavnost, posilovala individuální svoboda a rozvíjela občanská společnost. Rozšiřovalo se volební právo, byť stále platilo, že do obecních záležitostí mohl mluvit ten, kdo se podílel na jejich financování a nebylo zcela rovné a všeobecné. Vytvářely se a upevňovaly politické strany. Vrchní představitel obce se již nazýval starostou, do té doby purkmistr. Tento rozvoj vyvrcholil v předválečném období po vzniku samostatného Československa, kdy se počet obcí pohyboval přes 11 000, viz graf č 2 - Vývoj velikosti obcí v ČR.

Následovalo období Protektorátu Čechy a Morava (1939 až 1945), které bylo charakteristické naprostou likvidací demokratického a tím i samosprávného uspořádání našeho území. Předválečný počet obcí se udržel prakticky až do 50. let 20. století (11 459 obcí). Na přelomu 60. a 70. let se začal počet obcí až do roku 1990 trvale snižovat (8 726 obcí v roce 1961 a 4 100 obcí v roce 1990).

Začala být intenzivně prosazována nová urbanistická koncepce osídlení – tzv. středisková soustava osídlení (Kalecký, 2012). Podkladem k této politice byly výzkumy prováděné v letech 1960–1968. Cílem bylo zajistit na celém tehdejší území České republiky rovnoměrnou dostupnost občanské vybavenosti a vyrovnané podmínky pro život. Snahou bylo zejména setření rozdílů mezi městy a vesnicemi, což se nám z pohledu současného uspořádání již zdá jako nesmyslný a násilný požadavek. Nicméně, taková byla tehdejší doba a skomírající vesnice tuto reformu většinou braly jako svoji jedinečnou šanci.

Celý koncept změny střediskové soustavy osídlení byl předmětem usnesením vlády ČSR č. 283 ze dne 24. listopadu 1971, jež uzákonil tzv. střediskovou soustavu osídlení na základě návrhu dlouhodobého vývoje osídlení v České socialistické republice. Byly rozlišovány čtyři úrovně rozlišení sídel (Šašinka, 2011): střediska osídlení obvodního významu (SOOV), střediska osídlení místního významu (SOMV), nestředisková sídla trvalého významu (NSTV) a nestředisková sídla ostatní (NSO).

Koncept změny střediskové soustavy se uplatňoval ve dvou generacích (Kalecký, 2012). První generace konceptu se snažila zejména o zajištění obslužných funkcí středisek na principu sociální rovnosti. Zde byla snaha o rovnoměrné rozmístění sídelní struktury, což vyžadovalo i redukci těch nejmenších sídel. Tato koncepce odporovala přirozenému vývoji, proto některá uměle vytvořená středisková sídla vykazovala jen malý rozvojový

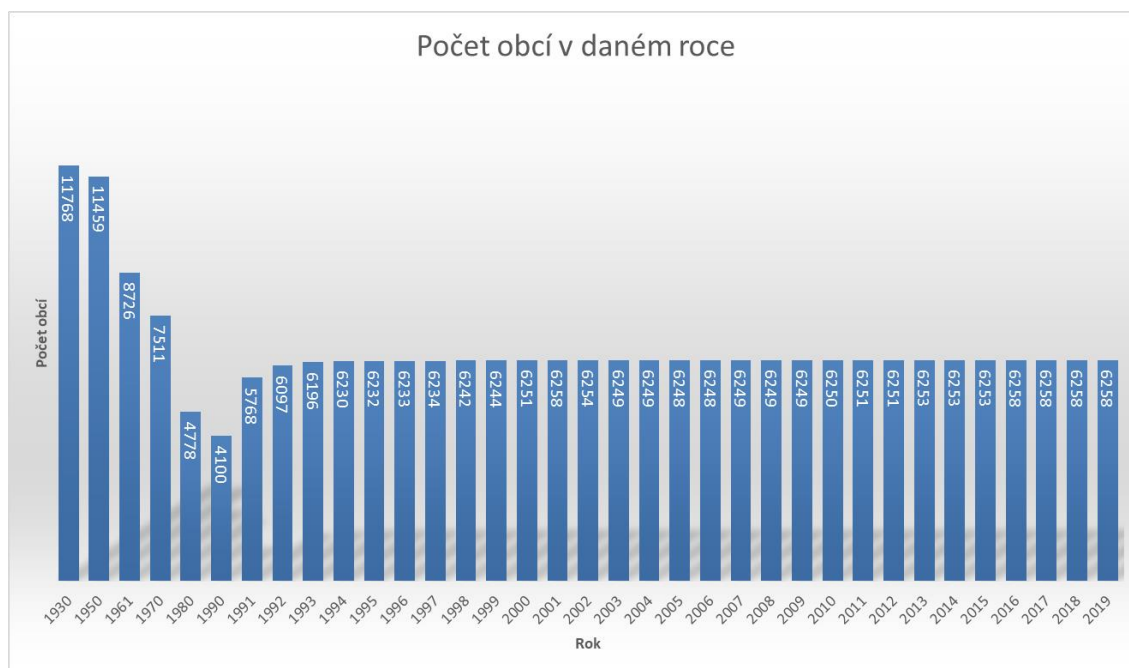
růst a některá nestředisková sídla se rozvíjela přirozenou cestou rychleji. Zejména snaha o rovnoměrnější rozmístění průmyslových středisek se ukázala jako nesmyslná.

Druhá generace změny střediskové soustavy započala v roce 1971 a zohlednila toto poznání, že ekonomické aktivity (zejména průmyslové) nelze rovnoměrně rozmisťovat, ale pouze smysluplně s ohlednutím na historické a regionální vztahy, spíše efektivně koncentrovat. Proto usnesení č. 4 vlády ČSR z roku 1971 doplňuje střediskovou soustavu osídlení o sídelní regionální aglomerace a jim přidružená významná centra osídlení. V těchto centrech byl primárně zajišťován regionální ekonomický rozvoj.

Koncept střediskové soustavy byl následně vícekrát upravován. Největší problém byl u sídel s nižší kategorií významu. Tato sídla buď zaostávala, nebo zanikala v reakci na preferenci střediskových sídel. Sídla nižšího významu byla mnohdy nekonceptně podporována v rámci tzv. pětiletých plánů. Středisková soustava osídlení byla definitivně zrušena usnesením vlády č. 387 ze dne 14. července 1993.

K 1.1.1990 existovalo v České republice 4 100 obcí. V následujících pěti letech došlo k velkému fragmentačnímu procesu, kterým vyvrcholila dezintegrace vesnických sídel v reakci na předchozí centralizační snahy komunistických vlád, které ne vždy vedly k úspěchu. Během pěti let stoupl počet obcí o 2 132 na 6 232 v roce 1995. K 1.1.2019 bylo v České republice 6 258 obcí (Malý lexikon obcí, 2019).

Počty obcí v České republice se v posledních letech prakticky nemění. V analytické části bude rozebíráno, zda je tato faktická setrvalost počtu obcí v pořádku, zda je takový počet obcí pro veřejnou správu ekonomicky efektivní a zda se v budoucnu nemohou objevit další tendence slučování, připojování či oddělování.

Graf 2 - Vývoj velikosti obcí v ČR
(Historický lexikon obcí, 2006, vlastní zpracování z dat)

Bernard (2012, str. 97 - 99) se zabývá odlišnostmi sídel v České republice, která mají vlastní samosprávu a která naopak nemají, protože územní struktura obcí v naší republice se nekryje se strukturou sídel. Dále uvádí, že v silně fragmentované struktuře obcí České republiky převažují velmi malé obce. Bernard dále definuje hypotézu o rozvojovém znevýhodnění malých sídel, která mají vlastní samosprávu a dále i hypotézu o zvýhodnění samosprávných sídel vůči sídlům nesamosprávným. Z výše uvedených faktů plyne, že velmi malé obce, které mají vlastní samosprávu, nedosahují při správě svého území takových řídicích a rozvojových kvalit jako větší a lépe vybavené samosprávné celky. Avšak na druhou stranu, malé obce, které jsou součástí větších celků a nemají vlastní samosprávu, mohou a mnohdy jsou vůči samosprávné větší centrální obci naopak znevýhodněny.

3.2 Postavení České republiky v kontextu evropských místních samospráv

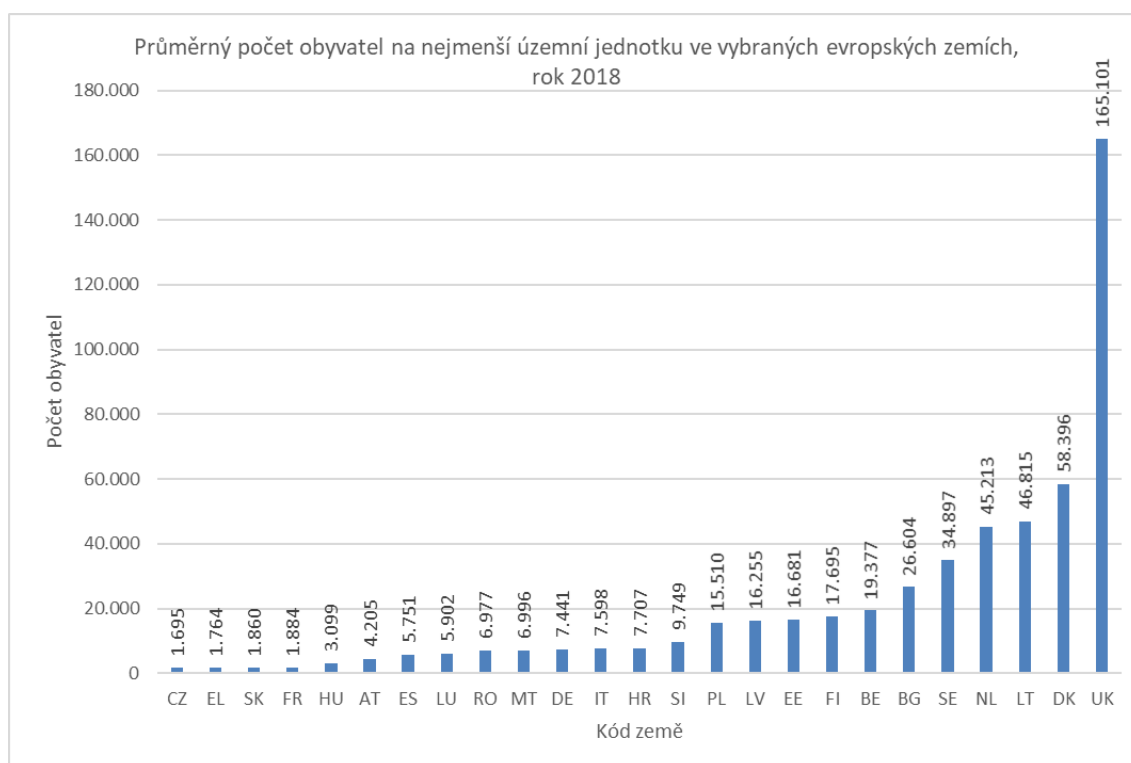
3.2.1 Sídelní struktura, počet a velikost evropských obcí

V návaznosti na kapitolu 3.1.2, která se zabývala definicí velikosti obcí a zmiňovala Českou republiku jako stát s velmi rozdrobenou sídelní strukturou a velkým počtem venkovských a malých obcí, je nutné doplnit porovnání České republiky s evropskými

zeměmi. Dle dostupných dat Eurostatu za rok 2018 (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018) lze u 25 evropských zemí, pro které jsou dostupná kompletní data (počet LAU1 a 2, celkový počet obyvatel, průměr počtu obyvatel na jednotku LAU), určit pořadí zemí dle průměrného počtu obyvatel na územní jednotku LAU.

Zde lze s jistotou potvrdit první pozici pro Českou republiku, a to 1 695 obyvatel na územní jednotku (v ČR obec jako jednotka LAU2). Následuje Řecko s 1 764 obyvateli a Slovensko s 1 860 obyvateli na územní jednotku. Podobná je i Francie s 1 884 obyvateli na územní jednotku. Maďarsko má průměrný počet obyvatel na územní jednotku 3 099, Rakousko 4 205, Španělsko 5 751 a Lucembursko 5 902. Data za všechny sledované země jsou k dispozici v následujícím grafu.

Průměrně náleží na jednu územní jednotku u sledovaných evropských zemí 5 019 obyvatel.

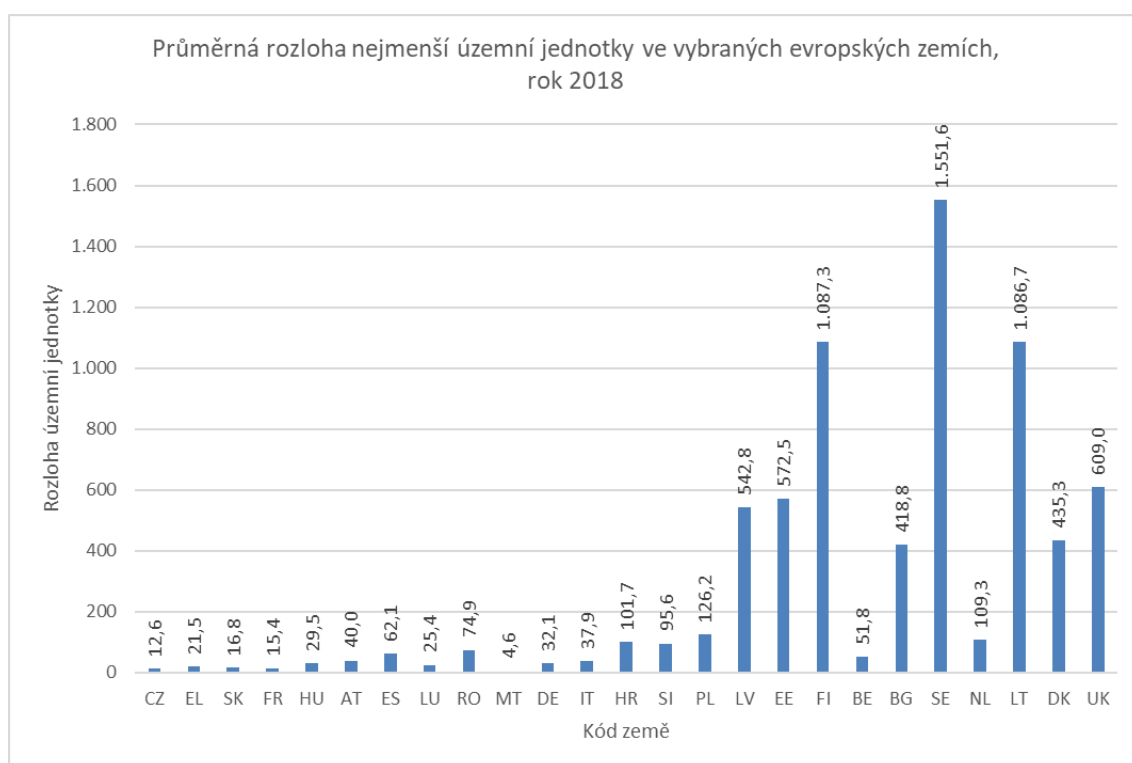

Graf 3 - Průměrný počet obyvatel na nejmenší územní jednotku ve vybraných evropských zemích rok 2018 zpracování dle (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018)

Pokud dostupná data (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018) doplníme ještě o rozlohu jednotlivých zemí v km², získáme průměrnou rozlohu jedné územní jednotky. V této statistice sice dominuje Malta s průměrnou velikostí územní

jednotky 4,65 km², ale tato země je ze sledovaných zemí s rozlohou 316 km² nejmenší. Dominuje tedy opět Česká republika (12,6 km²), následuje Francie (15,38 km²), Slovensko (16,75 km²), Řecko (21,55 km²) a Lucembursko (25,35 km²). Data za všechny sledované země jsou k dispozici v následujícím grafu.

Průměrná rozloha jedné územní jednotky u sledovaných evropských zemí je 45,57 km². S ohledem na vyhodnocení těchto dvou veličin, které charakterizují velikosti územních jednotek a hustotu zalidnění sídel, lze konstatovat, že Česká republika má v porovnání s evropskými zeměmi skutečně velké množství malých obcí a velmi řídkou sídelní strukturu.

Graf 4 - Průměrná rozloha nejmenší územní jednotky ve vybraných evropských zemích
Rok 2018, zpracování dle (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018). Pořadí zemí je pro porovnání s předchozím grafem zachováno.

3.2.2 Typologie evropských a světových systémů místní samosprávy a vztah k ČR

Po seznámení s fakty o uspořádání místních samospráv v České republice je potřeba zjistit, jak si stojí naše republika ve srovnání Evropou a se světem. Při zkoumání forem místních samospráv zejména v Evropě lze nalézt jednak společné rysy uspořádání, ale i popsat různé typologie a na základě nich definovat odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi.

Typologií uspořádání místních samospráv se zabývá mnoho autorů. Jako první zmiňovanou a již klasickou můžeme uvést typologii P. E. Mouritzena a J. H. Svary (Mouritzen, Svava, 2002), která rozlišuje čtyři ideální typy komunálního uspořádání s důrazem na roli starosty.

1. **Systém silného starosty** (the strong-mayor form) – starosta je volený přímo a ovládá většinu v zastupitelstvu, disponuje silnými exekutivními pravomocemi. Řadí se sem typicky Francie, Španělsko, Portugalsko a Itálie.
2. **Systém vůdce výboru** (the committee-leader form) - jedna osoba, a nemusí to být nutně starosta, je jasným politickým vůdcem obce. Tato osoba může, ale i nemusí vést zastupitelstvo obce a dělí se s ním o exekutivní pravomoci. Tento systém je charakteristický pro Dánsko, Švédsko a Velkou Británii.
3. **Systém kolektivního vedení** (the collective form) - exekutivní pravomoci kontroluje kolektivní orgán, jehož členy jsou volení zastupitelé a předsedá mu starosta. Patří sem Belgie, Nizozemsko a Česká republika. Pro ČR je nutné upřesnit, že exekutivním kolektivním orgánem je rada obce volená ze zastupitelů, ale v obcích, kde rada volena není (méně než 15 zastupitelů²), vykonává většinu těchto exekutivních pravomocí starosta.
4. **Systém manažerského výboru** (the council-manager form) - exekutivní funkce ovládá profesionální administrátor, respektive úředník, starosta má reprezentativní funkci. Představiteli jsou Austrálie, Irsko, Finsko a Norsko.

Magre a Bertrana (2008), uvedený model dále rozvíjí a uvádí, že politická a administrativní organizace místních samospráv ve zkoumaných zemích měla několik společných rysů:

1. Reprezentativnost zvolených politických orgánů na základě demokratických voleb (v České republice zastupitelstvo obce volené poměrným volebním systémem).
2. Politické lídrovství představované jednou osobou, která může být zvolena přímou volbou, členy zastupitelského orgánu nebo dosazena centrální vládou (v České republice starosta obce volený zastupiteli).

² § 99 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

3. Existence manažera místní samosprávy ve většině zemích, který řídí organizaci administrativy úřadu (v České republice tajemník úřadu).

Podle Magre a Bertrana (2008) lze tak vytvořit čtyři charakteristické modely uspořádání místních samospráv v evropských zemích:

1. **Model dominantního starosty** – starosta jako politický činitel vybavený výraznými výkonnými pravomocemi. Tento model je typický pro země jižní a východní Evropy (např. Španělsko, Francie, Itálie, Portugalsko, Kypr, Maďarsko a Řecko).
2. **Model kolektivního vedení** – rozhoduje kolektivní orgán, který má na starosti většinu výkonných rozhodnutí, např. rada, a má v čele zpravidla starostu, ale jeho role je menší (např. Belgie, Nizozemsko, Lucembursko a Česká republika).
3. **Model výborového vedení** – existence kolegiálního výkonného orgánu, který vykonává funkce strategického řízení a koordinace, jeho předseda je díky politické většině v zastupitelském sboru politickým lídrem obce (např. Dánsko, Švédsko a Lotyšsko).
4. **Zastupitelsko-manažerský model** – profesionální manažer vykonává všechny výkonné funkce, je manažerem místní samosprávy, starosta plní reprezentativní roli, (např. Finsko, Norsko a Irsko).
5. **Ostatní modely** – vysoce specifické a pro kontinentální Evropu odlišné (např. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Malta).

Z výše uvedených typologií uspořádání místních samospráv vyplývá zařazení České republiky mezi systémy kolektivního vedení. Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2017, str. 494, 498 - 499) upřesňují zmíněné typologie pro Českou republiku. Rozlišují systém silného starosty ve venkovských obcích, případně malých městech a systém kolektivního vedení zejména ve větších městech. Pozice silného starosty, který je hnacím motorem rozvojových aktivit obce, je zásadní zejména v obcích bez povinně zřízované rady obce. Kromě starosty, jako hlavního iniciátora investičních akcí ve venkovských obcích a malých městech, uvádí ještě jako iniciátory jiného člena zastupitelstva, skupinu členů zastupitelstva, občany obce, představitele místních zájmových organizací a zaměstnance obce. Hranice počtu obyvatel,

u kterých již slábne vliv dominantního starosty ve prospěch kolektivního rozhodování uvádí 15 – 20 000 obyvatel.

Tento pohled je vhodné doplnit posouzením vlivu politických aktérů na komunální úrovni, respektive existence a vlivu komunálních koalic s ohledem na jednotlivé velikostní kategorie obcí v ČR. Jüptner (2004, str. 86 - 99) na základě provedené studie stanovuje velikostní kategorie obcí dle schopnosti tvorby politických koalic pro rozhodování v těchto obcích. Stanovuje kategorii velikosti obcí do 1 700 obyvatel (nejmenší obce), ve kterých kandidují zejména nezávislí kandidáti a jejich sdružení a po volbách všichni zastupitelé většinou spolupracují bez ohledu na jejich příslušnost k předvolebním koalicím. Politické strany jako konkurence sdružením nezávislých kandidátů se začínají objevovat v obcích do 9 000 obyvatel (obce menší střední velikosti), ale často jen na bázi společenských organizací, a jako aktéři místní komunální politiky ještě nevystupují jako plnohodnotné soutěživé prvky. Obcím o velikosti do 45 000 obyvatel (obce větší střední velikosti) již dominují převážně politické strany, jejichž členové jsou většinou i registrovaní straníci a rozvíjí se plnohodnotná politická soutěž aktérů komunální politiky. V těchto obcích se mohou ještě objevovat i sdružení nezávislých kandidátů. Obce o velikosti nad 45 000 obyvatel (největší obce) jsou charakteristické naprostou dominancí politických stran a politická soutěž probíhá na podobné úrovni a v podobném poměru sil jako u parlamentních stran.

Swianiewicz (2013) se zabývá empirickou typologií místní samosprávy ve východní Evropě. Nejprve zmiňuje tradiční typologie, např. Page a Goldsmith, Hesse a Sharpe, Heinelt a Hlepas a Loughlin. Následně zavádí typologickou metodu založenou na čtyřech dimenzích institucionálních systémů místní správy, které mají dále jeden nebo více hodnotících ukazatelů. Jedná se o následující hodnotící dimenze:

1. **Územní roztržitost** – počet úrovní zvolených místních a regionálních samospráv a územní fragmentace, měřená průměrnou velikostí obyvatelstva jednotky místní samosprávy.
2. **Funkční decentralizace** – charakterizována podílem výdajů nižších úrovní vlád na HDP.
3. **Finanční možnosti místních samospráv** – finanční decentralizace – měřeno podílem místně kontrolovaných daní na celkových příjmech (pouze příjmy, které

mohou být přímo ovlivněny místními vládami rozhodnutím o sazbách daní), způsob přidělování grantů – do jaké míry je založen na stabilním a měřitelném vzorci, který je odolný vůči politickým manipulacím na centrální i místní úrovni a dluh místní správy v procentech HDP.

4. **Horizontální mocenské vztahy** – postavení starosty v místní správě (hlavní rozdíl je mezi přímo voleným silným starostou a kolektivní podobou rady jmenovanou zastupitelstvem), volební systém zastupitelstva – většinový, poměrný nebo smíšený.

Výsledkem uvedené typologie je zjištění pěti typů skupin zemí.

1. Maďarsko, Polsko a Slovensko

Tento typ vychází z charakteristických rysů místní správy v těchto zemích. Lze charakterizovat i dokonalostí v decentralizaci. Místní samosprávy mají široký záběr činností (zejména v Polsku a Maďarsku, méně na Slovensku) a přibližují se severoevropským zemím, známým z dřívějších typologií západoevropských systémů místní správy. Společným znakem je přímá volba starostů, většinový volební systém zastupitelstva a vysoká míra finanční autonomie. V Polsku jedna jednotka místní samosprávy obvykle zahrnuje větší množství malých měst a obcí, ale na Slovensku a v Maďarsku má prakticky každá obec vlastní samosprávu.

2. Česká republika, Estonsko a Lotyšsko

Tento typ uspořádání je poměrně decentralizovaný. Typicky slabší je zde role místních daní a typicky silnější je role daňových příjmů, které jsou určeny podílem na celostátních daních. Dále je pro tuto skupinu charakteristická vyšší úroveň územní fragmentace, projevující se zejména v České republice velkým počtem obcí. Převládá kolektivní vedení založené na radě zvolené zastupitelstvem.

3. Albánie, Bulharsko, Chorvatsko, Makedonie, Moldavsko, Rumunsko, Slovinsko a Ukrajina

Jedná se o takzvaný balkánský typ, ale typologie zahrnuje i Ukrajinu. Rozsah funkcí místní samosprávy a úroveň finanční autonomie je charakteristicky nižší než u první a druhé skupiny, ale podobá se spíše původně definovanému jihoevropskému modelu. V těchto zemích též proběhly více či méně úspěšné decentralizační reformy. Země této

skupiny mají zavedenou přímou volbu starostů a obce jsou typicky vedeny osobou dominantního starosty.

Úroveň územní fragmentace na úrovni obcí je střední. Vybočuje například Bulharsko s velkými jednotkami územní samosprávy a Ukrajina s velkým počtem malých místních samospráv.

4. Gruzie, Litva a Srbsko

Hlavním rysem těchto zemí je vysoká úroveň územní konsolidace a velká velikost jednotek územní samosprávy. Proběhly zde snahy decentralizaci a rozšíření místních kapacit k plnění veřejných funkcí. Podíl místních výdajů na HDP je v těchto zemích nízký. Dle Swianiewiczze (2013) činí v Litvě přibližně 8 %, v Srbsku do 7 % a v Gruzii jen 3,7 %.

Uplatňuje se zde kolektivní typ vedení (rada jmenovaná zastupitelstvem obce) a poměrný volební systém. V ostatních sledovaných veličinách v rámci této skupiny zemí jsou zřetelné rozdíly.

5. Arménie a Ázerbájdžán

Přestože tyto země do Evropy nepatří, a jsou charakteristické velkými politickými a kulturními rozdíly, lze u nich vysledovat několik společných prvků systémů místní samosprávy. Jedná se o silnou funkční a finanční centralizaci a územní fragmentaci jednotek místní samosprávy. Rozsah funkcí i úroveň místní decentralizace jsou zřetelně menší než ve většině zemí klasifikovaných v ostatních typologiích.

3.2.3 Územní fragmentace a slučování obcí v evropských zemích

Swianiewicz (2017) publikoval v roce 2017 článek o územních reformách v 15 evropských zemích v letech 2008 až 2017. Během tohoto období se počet obcí v Evropě snížil o více než 5 000. Je velmi pozoruhodné, že právě hospodářská krize v roce 2008 přispěla k oživení územních reforem. Diskuse o potřebnosti reforem se tehdy vedly zejména kolem úspory nákladů na veřejnou správu a otázky týkající se místní politiky byly ve skutečnosti velmi upozaděny.

Další významnou charakteristikou těchto změn, budeme-li se bavit o změnách vyvolaných shora, byla jednocestná změna uspořádání místní samosprávy, a to slučování. Swianiewicz též upozorňuje, že pokud se ve sledovaných státech bavily ústřední vlády o

územních reformách, používal se termín územní reforma jako ekvivalent slučování. Pokud se objevily minoritní snahy o rozdělování místních samospráv, pocházely ve většině případů zespoda, tzn. na základě tlaku lokálních komunit, ale jen ojediněle a nevycházely z politik ústředních vlád.

V posledním sledovaném desetiletí (2008-2017) se územní změny dotkly například Lotyšska v roce 2009 (redukce počtu obcí z 522 o 77 % na 119), Řecka v roce 2011 (redukce počtu obcí z 1 034 o 69 % na 325), Lucemburska v roce 2011 (redukce počtu obcí ze 116 o 9 % na 106), Irska v roce 2014 (redukce počtu obcí ze 114 o 73 % na 31), Estonska (plán redukce počtu obcí z 227 o 63 % na 83), ale reforma nebyla v roce 2017 ukončena, dle Eurostatu (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018) zde bylo obcí v roce 2018 již 79), Nizozemska (plán redukce počtu obcí ze 443 o 10 % na 388, ale reforma nebyla v roce 2017 ukončena) dle Eurostatu (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018) zde bylo obcí v roce 2018 již 380, Norska (plán redukce počtu obcí ze 433 o 18 % na 354), reforma též nebyla v roce 2017 ukončena, dle údajů Wikipedie ³ bylo v Norsku v lednu 2020 po reformách 356 obcí a Finska (plán redukce počtu obcí ze 415 o 25 % na 311), reforma též nebyla v roce 2017 ukončena, ale dle Eurostatu (Eurostat, Correspondence table LAU – NUTS 2016, 2018) zde bylo v roce 2018 reálně 311 zmíněných obcí).

Swianiewicz (2017) též zmiňuje reformy v Rakousku – Štýrsku, na Ukrajině, v Arménii a ve Velké Británii.

Dále i v některých německých zemích a v některých kantonech ve Švýcarsku. V Německých zemích (Meklenbursko, Sasko, Sasko-Anhaltsko a Durynsko) byl v roce 2017 plán redukce obcí ze 3 324 o 32 % na 2 249, v roce 2017 stále probíhající. Ve 13 ze 26 švýcarských kantonech byl v roce 2017 plán na redukci obcí z 2 048 o 17 % na 1 700, část reformy byla v roce 2017 ukončena, ale větší část probíhala.

Dle Swianiewiczze (2017) je velmi obtížné určit, proč v některých zemích dochází k územním reformám a v některých ne. Byla identifikována zvýšená snaha o meziobecní spolupráci, která se jeví v mnoha zemích jako dostatečná alternativa ke slučování obcí, ale některé uváděné studie potvrdily, že tato alternativa je nad rámec možností nejmenších

³ cs.wikipedia.org/wiki/seznam_norských_obcí

obcí. Zjednodušeně řečeno, nejmenší obce nemají dostatečné kapacity a odborný aparát pro zahájení a udržení případné dobrovolné meziobecní spolupráce.

Zastánci územních reforem velmi často argumentují, že důvodem pro slučování obcí jsou úspory nákladů, které umí číselně vyjádřit a vztáhnout v časových řadách k jednotlivým velikostem obcí. Obecně tvrdí, že výdaje na obyvatele v menších obcích jsou větší než ve větších obcích, a možnosti investovat do infrastruktury v malých obcích jsou menší. Též se objevuje argument, že nejmenší místní správy nejsou plně schopny zabezpečit některé důležité služby, jako je například likvidace odpadů.

Nicméně, při těchto úvahách se nebere v úvahu například míra hustoty osídlení a s tím související zvýšené náklady na poskytování služeb.

V řídce osídlených oblastech, typicky horských a severských, může být slučování obcí kontraproduktivní. Z ekonomického hlediska, které ve většině pohledech na věc převažuje, by sice mohlo být sloučení jasným argumentem, ale tyto oblasti mohou pak trpět jak velkým odloučením nejvzdálenějších oblastí od přirozených center, což souvisí s kvalitou poskytování služeb, tak mohou být i přehlíženy při rozhodování centrálního sídla v rozhodování o investicích. Swianiewicz (2017) mluví i o případech, kdy rozdělení obcí přineslo podobný efekt lepšího provozního přebytku obcí jako v případě efektu sloučení.

Marginální část studií se dle Swianiewicze zaměřuje na efekt dopadu sloučení na lokální demokracii. Sloučení může mít kromě pozitivních ekonomických úspor z rozsahu (a ty převažují jako cíl při slučování) i negativní dopad na kvalitu lokálního politického prostoru. Z negativ lze vyjmenovat zaměření veřejných záležitostí (zajištění veřejných statků) primárně pro centrum oblasti a nevěnování se přičleněným perifériím, z čehož může pramenit nespokojenost obyvatel v některých odlehlých oblastech.

Swianiewicz též uvádí důležitý postřeh, že existují vážné pochybnosti, zda se v případě územní fragmentace jedná o skutečný problém, a navíc přibývá více pochybností o tom, zda je slučování řešením. A upravuje tvrzení, že fragmentace je problém a slučování řešením, směrem k otázce, kdy a za jakých okolností může být slučování dobrým řešením.

Informace uvedené v citované práci evokují otázky směřující k systému uspořádání a efektivitě místní samosprávy v České republice. To bude analyzováno v části věnované rozboru místních samospráv okresu Klatovy.

3.3 Financování obcí

Příjmy a výdaje obecních rozpočtů upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příjmy obcí definuje § 7 v odstavcích 1 – 4 a výdaje obcí definuje § 9 v odstavcích 1 – 2 tohoto uvedeného zákona. Každá rozpočtová položka na straně příjmů a výdajů má svůj čtyřmístný kód, který je definován vyhláškou Ministerstva financí ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

3.3.1 Příjmy obcí

Základním a nejvýznamnějším příjmem obcí všech velikostních skupin jsou daňové příjmy.

Tyto příjmy jsou stanoveny tzv. rozpočtovým určením daní (RUD) dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. Obce je mají zaručené mechanismem výpočtu dle procentuálního podílu na sdílené dani. Na celkovém výnosu daní se dělí státní rozpočet s krajskými a obecními rozpočty. V průběhu posledních třiceti let došlo k několika změnám v RUD, mnohé změny měly vést též ke spravedlivějšímu přerozdělení daní obcím nejmenších velikostních kategorií. Některé změny v přerozdělení daní vyvolali v minulosti též mnoho vášní zejména v komunální politice. Cílem je nalézt obecně rovnováhu ve spravedlnosti přerozdělování veřejných statků. Nepřímé pokusy donutit nejmenší obce ke slučování do větších celků dle nastavení RUD se mýjely účinkem. Nicméně touto problematikou se tato práce nezabývá.

V současné době se obce s výjimkou hlavního města Prahy, Plzně, Ostravy a Brna podílejí na části celostátního hrubého výnosu daní 53,96 % (vyhláška č. 219/2019, příloha). Výpočet tohoto procentního podílu určuje § 4 odst. 2 zákona o rozpočtovém určení daní. Výpočet procentního podílu pro Prahu, Plzeň, Ostravu a Brno určuje § 4 odst. 5 uvedeného zákona.

Veškeré daňové příjmy se skládají z daňových příjmů fyzických osob (DPFO), daňových příjmů právnických osob (DPPO), daně z přidané hodnoty (DPH), daní a poplatků z vybraných činností a služeb a daně z nemovitostí. DPFO je nutné ještě rozdělit na závislou a samostatnou činnost. DPPO se dělí na daně placené obcemi a kraji a ostatní korporátní (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 49 - 52).

Dále se mezi daňové příjmy obcí řadí i podíl na výnosu daně z hazardních her (DHH), místní a správní poplatky a poplatky a odvody v oblasti životního prostředí. Jejich výše a podíl je určen zvláštními zákony.

Dle aktuální úpravy RUD a dalších zákonů je mechanismus přerozdělení daní a ostatních poplatků následující:

Druh daně / poplatku	Státní rozpočet	Rozpočty obcí	Rozpočty krajů
DPFO vybíraná srážkou celostátní výnos	67,5 %	23,58 %	8,92 %
DPFO ze závislé činnosti celostátní výnos	66 %	23,58% +1,5% <small>dle počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v dané obci</small>	8,92 %
DPFO ze samostatné činnosti	80,5 %	14,148 %	5,532 %
DPPO bez daně placené obcemi a kraji	67,5 %	23,58 %	8,92 %
DPPO placené obcemi a kraji	0 %	100 % <small>daně placené obcemi</small>	100 % <small>daně placené kraji</small>
DPH celostátní výnos	67,5 %	23,58 %	8,92 %
Daň z hazardu – technické hry dle §7 odst. 1, zák. č. 187/2016 Sb.	35 %	65 %	0 %
Daň z hazardu – ostatní hry dle §7 odst. 4, zák. č. 187/2016 Sb.	70 %	30 %	0 %
Daň z nemovitostí	0 %	100 %	0 %

Tabulka 1 - Procentní mechanismus RUD

Vlastní zpracování dle (Matěj, 2019, schéma 1) a (Provazníková, 2015).

Přerozdělení jednotlivým krajům je dáno procentem stanoveným v příloze č. 1 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Pro Plzeňský kraj je nyní procentuální podíl 7,248716 %. Pro zajímavost, nejnižší podíl získává Karlovarský kraj (3,77299 %), nejvyšší Středočeský kraj (13,774311 %) a průměr za všechny kraje činí 7,14 %.

Mechanismus následného přerozdělování jednotlivým obcím vychází dále z těchto kritérií:

3% dle výměry katastrálních území obce

9% dle počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí

10% dle prostého počtu obyvatel v obci

78% dle násobků postupných přechodů.

Výpočet konkrétního zisku financí ze sdílených daní pro jednotlivé obce je matematicky náročný. Ministerstvo financí každý rok zveřejňuje v prováděcí vyhlášce s účinností k 1. září aktuální podíly všech obcí na výnosu sdílených daní (aktuálně vyhláška č. 219/2019 Sb., o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů ze dne 26.8.2019).

Počet obyvatel v obci se stanovuje k 1. lednu podle bilance obyvatel České republiky zjišťované Českým statistickým úřadem. Výměra katastrálních území je udávána k 1. lednu dle údajů Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Počet dětí v MŠ a žáků v ZŠ je udáván k 30. září předchozího roku dle dokumentace školy vedené podle školského zákona. Pro potřebu zjištění počtu zaměstnanců pro stanovení podílu na DPFO ze závislé činnosti se zjišťují počty zaměstnanců k 1. prosinci předchozího roku. Podíly na celostátním výnosu daní jsou jednotlivým obcím poukazovány převodem měsíčně.

Druhým největším příjmem obcí jsou přijaté transfery. Zdrojem jsou různé úrovně veřejných rozpočtů. Především státní rozpočet, rozpočty krajů, státních fondů a fondů Evropské unie. V případě nejmenších obcí a zejména obcí do 199 obyvatel je však možnost čerpání transferů z různých rozpočtů velmi náročná. Tyto malé obce naráží jak na administrativní, tak na finanční, znalostní a časovou náročnost přípravy projektů a žádostí. Uvedeným aspektům se tato práce blíže věnuje v analytické části rozboru dat obcí v okrese Klatovy.

Dále patří do příjmů obecních rozpočtů kapitálové a nedaňové příjmy.

Příjmy obcí s menším významem pro rozpočet představují kapitálové a nedaňové příjmy. Pro obce se jedná zejména o příjmy z prodeje majetku, příjmy z podnikání a příjmy z pronájmu. Zde hraje velkou roli zejména to, zda obec vlastní nějaký jedinečný zdroj, který používá ke své podnikatelské činnosti. Jako příklad lze uvést zásoby nerostných surovin nebo paliv či jiného přírodního bohatství nebo významný objekt historického, kulturního a přírodního charakteru, který lze využít v turistickém ruchu.

3.3.2 Rozpočtové určení daní – vývoj od roku 1990 do současnosti

Daňové příjmy obcí a rozpočtové určení daní jsou základním prvkem financování místních samospráv v České republice. V dnešní podobě tento systém však známe až od roku 2001, kdy vstoupil v platnost zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Současný systém financování obcí v České republice lze označit dle Provazníkové (2015, str. 39 – 41) jako kombinovaný model fiskálního federalismu s určitými decentralizačními prvky.

Před rokem 1990 byl v tehdejším Československu používán pro financování obcí centralizovaný model fiskálního federalismu. Finanční soběstačnost tehdejších národních výborů byla minimální, docházelo k vysoké míře přerozdělování a tyto jednotky nejnižší úrovně nebyly ze zákona samosprávné.

K první zákonné úpravě, týkající se přerozdělování daním obcím, jež se staly samosprávnými jednotkami, došlo v roce 1990. Zákon ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, definoval následující způsob přerozdělení daní obcím: celý výnos daně z nemovitostí, celý výnos DPFO (z podnikání a samostatné výdělečné činnosti), celý výnos DPPO (placená obcí), 40 % okresního výnosu DPFO ze závislé činnosti a z funkčních požitků. Postupně se přesunoval obcím okresní výnos DPFO ze závislé činnosti až na 60 % v roce 1995.

Od roku 1996 začala platit změna v podobě zákona č. 154/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky). Obce tak získaly 20 % výnosu DPPO dle počtu obyvatel, ale došlo ke snížení DPFO ze závislé činnosti (10 % dle příslušnosti plátce k území obce a 20 % z výnosu daně ze závislé činnosti vybrané na území okresu dle podílu obce na počtu obyvatel okresu).

Od roku 2001 se příjmů obcí dotkl zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Struktura příjmů obcí ze sdílených daní tak trvá v této podobě do dnes. Od roku 2001 plynulo obcím 20,59 %

celostátního výnosu DPH, DPFO ze závislé činnosti a DPPO bez podílu obce. Obce obdržely dále 30 % DPFO ze samostatné činnosti (dle trvalého bydliště podnikatele), 100 % DPPO placené obcí a 100 % daně z nemovitosti.

Novela zákona s platností od roku 2002, zákon č. 483/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, přinesla následující změny: obce získaly navíc DPFO ze samostatné výdělečné činnosti z 60 % podílu státu na této dani a 1,5% z celostátního výnosu DPFO ze závislé činnosti dle podílu počtu zaměstnanců na území obce k celkovému počtu zaměstnanců v ČR.

Od roku 2008 přišla změna v podobě zákona č. 377/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Podíl svěřených a sdílených daní se zvýšil z 20,59 % na 21,4 %. Nově se zavádí zvláštní úprava pro Prahu, Brno, Ostravu a Plzeň. Zásadně se však mění kritéria pro výpočet podílu daňových příjmů jednotlivých obcí. Došlo ke snížení počtu velikostních kategorií ze 14 na 4 a ke snížení progresivních koeficientů. Skokové přechody mezi velikostními kategoriemi byly nahrazeny postupnými přechody a byla upravena kritéria pro výpočet (rozloha obce, prostý počet obyvatel, přepočtený počet obyvatel).

Od roku 2013 dochází k další změně, kterou přinesl zákon č. 295/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Došlo ke snížení podílu obcí na výnosu DPH na 20,83 %, a naopak se zvýšil podíl obcí na ostatních sdílených daních z 21,4 % na 23,58 %. Výjimkou bylo zvýšení podílu obcí u DPFO ze závislé činnosti na pouhých 22,87 %. Bylo přidáno další propočítávací kritérium, a to počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí.

Rok 2016 přinesl další změnu zákonné úpravy RUD dle zákona č. 391/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Došlo ke sjednocení podílu obcí na sdílených daních, na 23,58 % (kromě DPH).

Od roku 2017 nařídila tato novela zrušení 30 % podílu obcí na DPFO ze závislé činnosti s místem bydliště na území obce (tzv. motivační složka) a došlo k navýšení podílu na výnosu DPH na 21,4 % z 20,83 %.

Zatím poslední novela účinná od roku 2018, zákon č. 260/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, sjednotila podíl sdílených daní včetně DPH na 23,58 % a zvýšila váhu počtu dětí a žáků obcí zřizované školy v propočítávacím kritériu ze 7 % na 9 %.

V současné době není avizována žádná změna schématu rozpočtového určení daní na rok 2021 a dále. Informace o tom lze získat z materiálu č. III. Příprava státního rozpočtu České republiky na rok 2020 (2019, str. 11). Dle uvedeného materiálu se při návrhu státního rozpočtu a střednědobého výhledu na období let 2021 a 2022 neuvažuje o změně zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

Ohledně každé změny rozpočtového určení daní se vedly na poli politickém i zájmovém vždy velké debaty. Každá navržená změna vyvolala vášně mezi představiteli obcí, zejména mezi představiteli malých obcí. Paušálně lze říci, přestože lze odhalit vždy některé nedostatky, které stále vyvolávají polemiky všech zúčastněných stran, že mechanismus rozpočtového určení obcím průběžně finance navyšuje a u malých obcí lze vysledovat průběžné zlepšení financování. Analýzou skutečného stavu v okrese Klatovy se zabývá kapitola 4.2 Analýza příjmů a výdajů obcí v okrese Klatovy.

Nicméně, představitelé obcí a různých profesních a zájmových skupin, mají vždy k mechanismu rozpočtového určení daní mnoho připomínek a návrhů. Jisté je, že rozpočtové určení daní musí reagovat na současné a budoucí socioekonomické faktory. Vítková (SMS: Venkov se vyliďňuje, lze tento trend zastavit?, 2019) v krátkém článku, který prezentuje názor představitelů SMS ČR (Sdružení místních samospráv ČR) zmiňuje zejména následující současné socioekonomické faktory: stárnutí populace a vyliďňování malých obcí (vývojem stavu populace v okrese Klatovy se zabývá tato práce dále v kapitole č. 4). Představitelé SMS ČR tvrdí, že mezi opatření, která by měla tento trend zpomalit, by se měly zařadit i vhodné změny v rozpočtovém určení daní. Předseda SMS ČR, Stanislav Polčák, uvádí: „z demografických dat vyplývá, že obce do 500 obyvatel

přicházejí ročně o téměř tři procenta obyvatel, u obcí do 250 obyvatel je tento úbytek ještě vyšší – téměř tři a půl procenta.“ Dále argumentuje: „zároveň dochází k tomu, že stoupá počet seniorů nad 65 let – za poslední tři roky jich v malých obcích přibylo v průměru osm procent, v některých obcích však až 12 procent. Obce přitom na tyto demografické změny nejsou dostatečně připraveny. Zejména s rostoucím počtem seniorů v obci jsou spojeny náklady, které stávající rozpočtové určení daní nezohledňuje.“ A jaké jsou návrhy? Kromě změn v RUD navrhuje SMS ČR určitý minimální veřejný příjem pro každou obec, případně příspěvek na financování uvolněného starosty. Náklady nejen v menších obcích spojené zejména s růstem populace nad 65 let v současné době RUD nezohledňuje. SMS ČR navrhuje pro příští změnu RUD zavedení nového kritéria, a to počet seniorů nad 65 let a zvýšení váhy počtu dětí a žáků obcí zřizované školy v propočítávacím kritériu z 9 % na 11 %. Tím by se posílila schopnost obcí financovat vlastní školy a zamezit odlivu obyvatel z menších obcí do větších center nebo měst za lepšími službami a infrastrukturou.

Je jisté, že nás v relativně blízké době čeká změna pravidel RUD. Je dost pravděpodobné, že v ní budou implementovány některé návrhy zájmových organizací, mezi které patří uvedená SMS ČR, ale z pohledu malých obcí je vždy důležité, aby stát poskytl možnost jejich dalšího rozvoje k zamezení odlivu obyvatel za lepšími službami a infrastrukturou větších sídel. Stát tak může stanovením pravidel ukázat malým obcím, jaký zájem má na jejich rozvoji a podpořit tak jejich aktivity. Největší část práce ale pořád zůstává na představitelích malých sídel, na jejich aktivitě a schopnosti se rozvíjet.

3.3.3 Výdaje obcí

Výdaje rozpočtů obcí se člení zejména na běžné a kapitálové (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 108 - 109).

Běžné výdaje jsou určeny k financování provozu obcí. Pod běžným provozem obce si lze představit např. péči o zeleň a volná prostranství, úklid, sběr a likvidaci odpadu, provoz a údržbu obecního majetku (vytápění, elektřina, údržba např. budov), platy zaměstnanců, nákupy materiálu a služeb, náklady na dopravní obslužnost, transfery příspěvkovým organizacím a spolkům, výdaje na sociální služby a veřejné zdraví, dary, poplatky apod.

Kapitálové výdaje jsou určeny k financování dlouhodobých investičních záměrů. Jedná se tak zejména o projekty typu komunikace, vodovody, kanalizace a čistírny odpadních vod, veřejné prostranství, byty, sportovní a rekreační zařízení, zařízení pro podnikání,

zařízení pro poskytování sociálních služeb apod. Kapitálovým výdajem může být buď výstavba nebo velká rekonstrukce vyjmenovaných zařízení vzniklých z investičních projektů.

V rozpočtech obcí převažují běžné výdaje, kapitálové výdaje jsou však významnou částí celkových výdajů obcí. Tvoří více než 30 % celkových výdajů obcí, přestože jejich podíl klesá (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 35).

Při dělení výdajů obcí musíme dále rozlišovat, které výdaje plynou obci z činnosti v rámci samostatné působnosti, výdaje spojené s výkonem správy v rámci přenesené působnosti (pro nejmenší obce jsou charakteristicky velmi nízké) a výdaje, které musí obec realizovat povinně, protože jsou jí uloženy zákony. Nesmí být opomenuty výdaje vzniklé z uzavřených smluvních vztahů, ze spolupráce s jinými obcemi, úroky z přijatých úvěrů apod.

4 Vlastní práce – případová studie okresu Klatovy

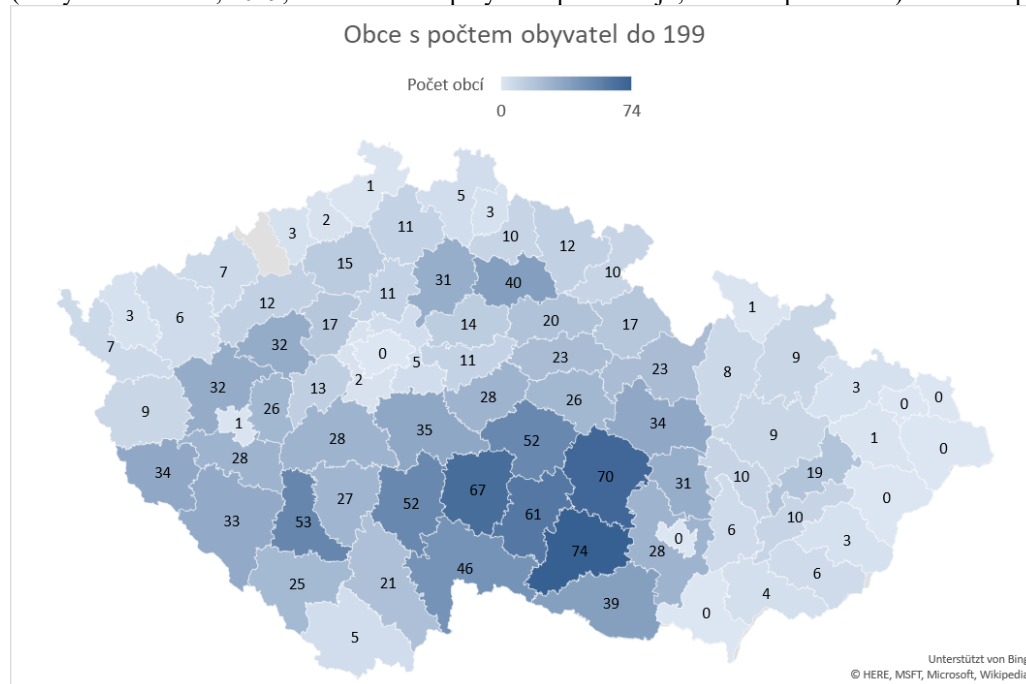
4.1 Struktura a velikost obcí

4.1.1 Porovnání velikostních kategorií obcí

Pro analýzu sídelní struktury a velikosti obcí v okresu Klatovy je potřeba nejprve zjistit, jak se tento okres shoduje či odlišuje od ostatních okresů v České republice v jednotlivých velikostních kategoriích obcí (Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí). Toho lze dosáhnout porovnáním počtu obcí daných kategorií se všemi 76 okresy v České republice. Hlavní město Praha není okresem, ale je v grafu uvedeno. Analýza bere v úvahu absolutní počet obcí, nezabývá se přepočtem na velikost okresu, ale pro účel získání přehledu je tato metoda dostačující.

Graf 5 - Obce s počtem obyvatel do 199

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

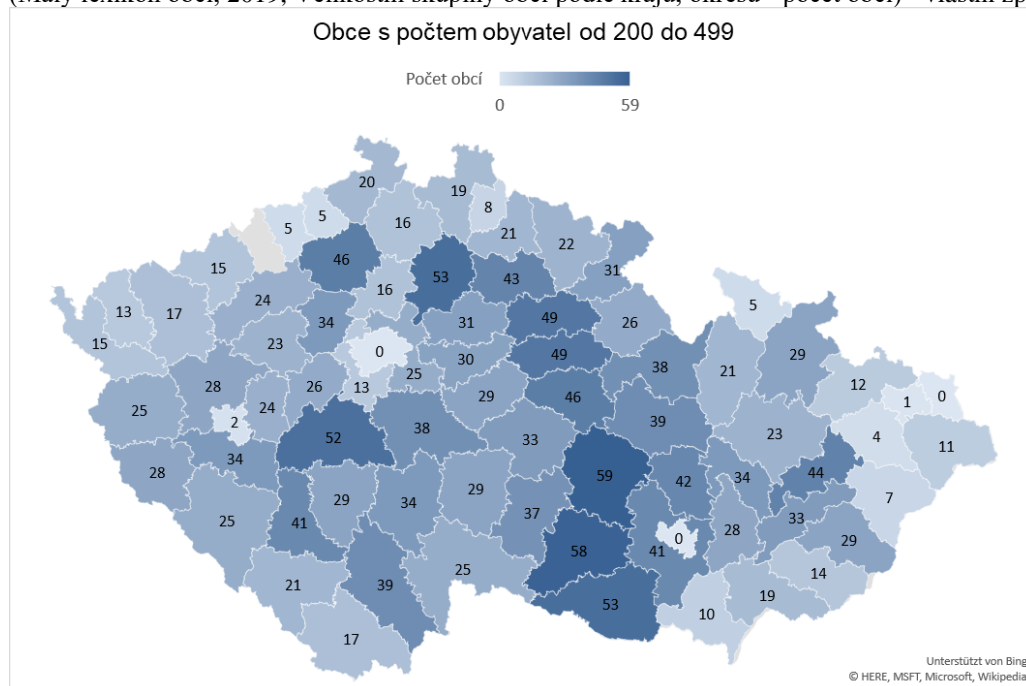

V kategorii nejmenších obcí do 199 obyvatel je okres Klatovy na 14. místě v počtu těchto nejmenších obcí. Z grafu je patrné, že největší koncentrace nejmenších obcí se nachází v Plzeňském, Jihočeském kraji a zejména na Vysočině. Celkem je těchto obcí v České republice 1 423 a tvoří 22,74 % všech obcí ČR. V okresu Klatovy činí tato kategorie 35,11 % obcí, tím leží tato zkoumaná oblast nad průměrem všech obcí v ČR.

Průměrná velikost obce této kategorie v okrese Klatovy je 109 obyvatel, medián 107 obyvatel. ⁴

Graf 6 - Obce s počtem obyvatel od 200 do 499

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

V kategorii obcí s počtem obyvatel od 200 do 499 je okres Klatovy na 40. místě. Tato kategorie obcí je v celé republice poměrně rovnoměrně rozložená. Nejvyšší koncentrace těchto obcí je v části Jihomoravského kraje, na Vysočině, v Pardubickém a Hradeckém kraji. Část i ve Středočeském kraji.

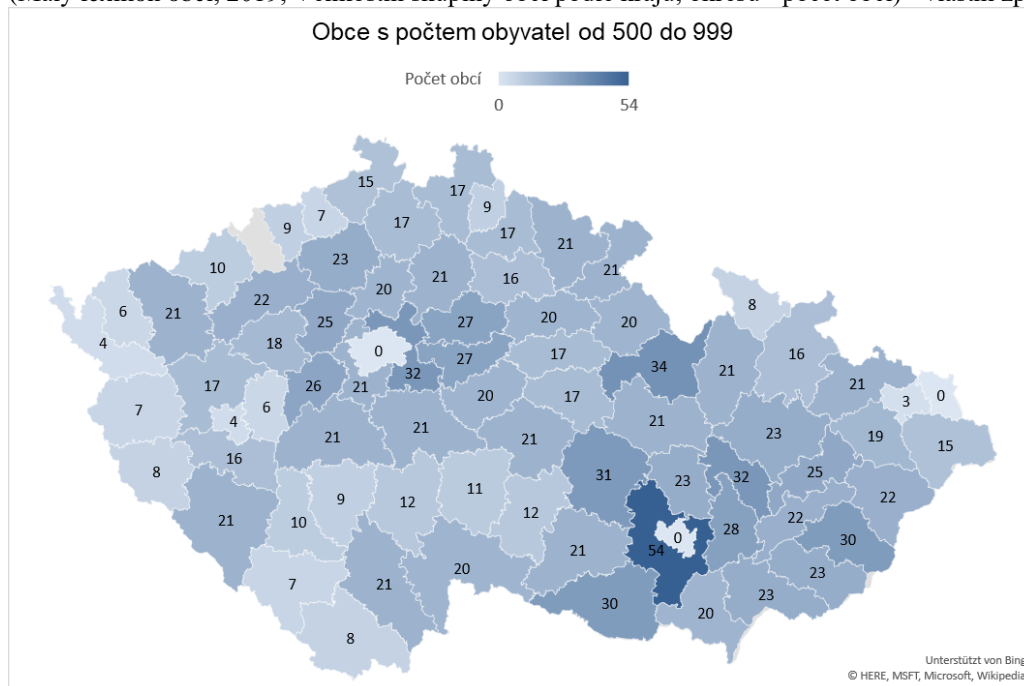
Celkem je obcí této kategorie v České republice 1 997 a tvoří 31,91% všech obcí. Je to nejčastější velikostní kategorie obcí. V okrese Klatovy činí tato kategorie 26,60% obcí, tím leží tato zkoumaná oblast pod průměrem všech obcí v ČR. Průměrná velikost obce této kategorie v okrese Klatovy je 305 obyvatel, medián 286 obyvatel. ⁵

⁴ V této velikostní kategorii se v okrese Klatovy nacházejí obce: Maňovice, Mlýnské Struhadlo, Domoraz, Mezihorčí, Horská Kvilda, Javor, Bukovník, Ostřetice, Modrava, Nehodiv, Kovčín, Hnačov, Tužice, Kejnice, Zborovy, Dobruška, Slatina, Frymburk, Klenová, Hamry, Újezd u Plánice, Mokrosuky, Kvášňovice, Lomec, Myslovice, Biřkov, Chlistov, Podmokly, Prášíly, Dražovice, Hejná, Břežany a Čímice.

⁵ V této velikostní kategorii se v okrese Klatovy nacházejí obce: Křenice, Obytce, Olšany, Číhaň, Nezamyslice, Běhařov, Srní, Červené Poříčí, Ježovy, Velké Hydčice, Rejstejn, Poleň, Budětice, Vřeskovice, Strašín, Svěradice, Nezdice na Šumavě, Týnec, Černíkov, Soběšice, Zavlekov, Myslív, Hradešice, Dlažov a Hlavňovice.

Graf 7 - Obce s počtem obyvatel od 500 do 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

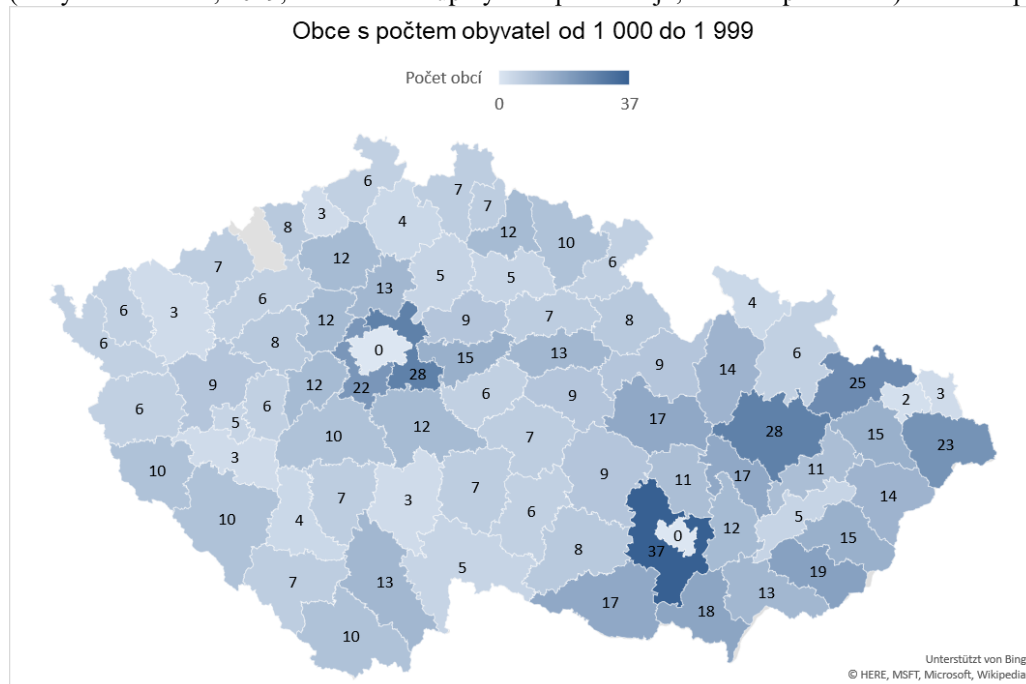
V kategorii obcí s počtem obyvatel od 500 do 999 se nachází okres Klatovy na 30. místě. V této kategorii dominuje Středočeský kraj, severovýchodní oblast Čech a prakticky celá Morava.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 1 336 a tvoří 21,83% všech obcí. Je to druhá nejčastější velikostní kategorie obcí. V okrese Klatovy patří do této kategorie 22,34% obcí, tím se přibližuje prakticky průměru v celé republice. Tato velikostní kategorie se dá co do počtu obcí srovnat s kategorií nejmenších obcí do 200 obyvatel. Průměrná velikost obce této kategorie v okrese Klatovy je 725 obyvatel, medián 739 obyvatel.⁶

⁶ V této velikostní kategorii se v okrese Klatovy nacházejí obce: Čachrov, Rabí, Malý Bor, Velký Bor, Žihobce, Chudenín, Petrovice u Sušice, Žichovice, Dešenice, Chanovice, Pačejov, Bolešiny, Chudnice, Předslav, Běšiny, Velhartice, Dlouhá Ves, Vrhavěč, Dolany, Bezděkov a Hartmanice.

Graf 8 - Obce s počtem obyvatel od 1 000 do 1 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

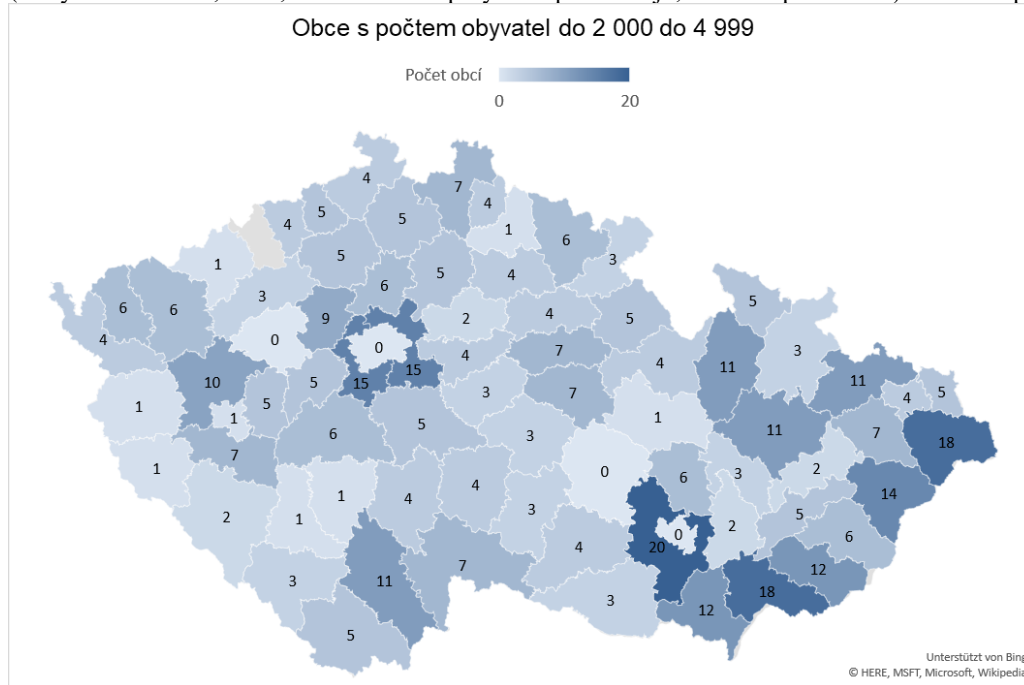
V kategorii obcí s počtem obyvatel od 1 000 do 1 999 je okres Klatovy na 40. místě. Nejvíce obcí této velikostní kategorie se nachází na Moravě, zejména v okolí Brna a v Čechách v těsném okolí Prahy.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 769 a tvoří 12,29% všech obcí. V okrese Klatovy činí tato kategorie 10,64% obcí, tímto faktem je lehce pod průměrem celé republiky. Průměrná velikost obce této kategorie v okrese Klatovy je 1 405 obyvatel, medián 1 433 obyvatel. V této velikostní kategorii se nacházejí již i obce s pověřeným obecním úřadem, v okrese Klatovy jsou to města Kašperské Hory a Plánice.⁷

⁷ V této velikostní kategorii se v okrese Klatovy nacházejí obce: Mochtín, Měčín, Nalžovské Hory, Hrádek, Strážov, Kašperské Hory, Kolínek, Železná Ruda, Plánice a Švihov.

Graf 9 - Obce s počtem obyvatel od 2 000 do 4 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

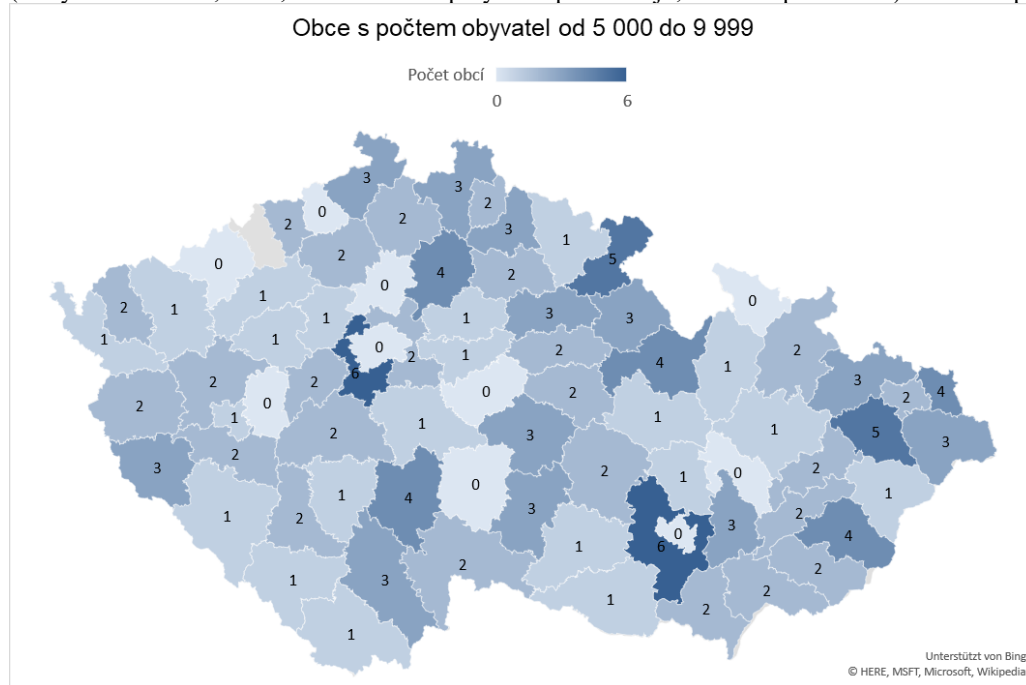
V kategorii obcí s počtem obyvatel od 2 000 do 4 999 je okres Klatovy na 64. místě. Ve způsobu rozložení těchto obcí v České republice se tato kategorie velmi přibližuje kategorii obcí o velikosti 1 000 až 1 999. Nejčastější výskyt obcí této velikostní kategorie je na Moravě, zejména v okolí Brna a v Čechách v těsném okolí Prahy. Morava převládá, přidává se část Olomouckého kraje a severní část Plzeňského kraje.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 426 a tvoří 6,81% všech obcí. V okrese Klatovy tvoří tato kategorie 2,13% obcí, jedná se o obce Janovice nad Úhlavou (2 270 obyvatel) a Nýrsko (4 920 obyvatel). Běžné jsou v této velikostní kategorii obce s pověřeným obecním úřadem, v tomto případě se jedná o zde uvedené Nýrsko.

Mnohé obce v této velikostní kategorii jsou již obcemi s rozšířenou působností. Toto se však netýká okresu Klatovy. V této lokalitě jsou obcemi s rozšířenou působností až Horažďovice (5 310 obyvatel), Sušice (11 110 obyvatel) a Klatovy (22 233 obyvatel).

Graf 10 - Obce s počtem obyvatel od 5 000 do 9 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

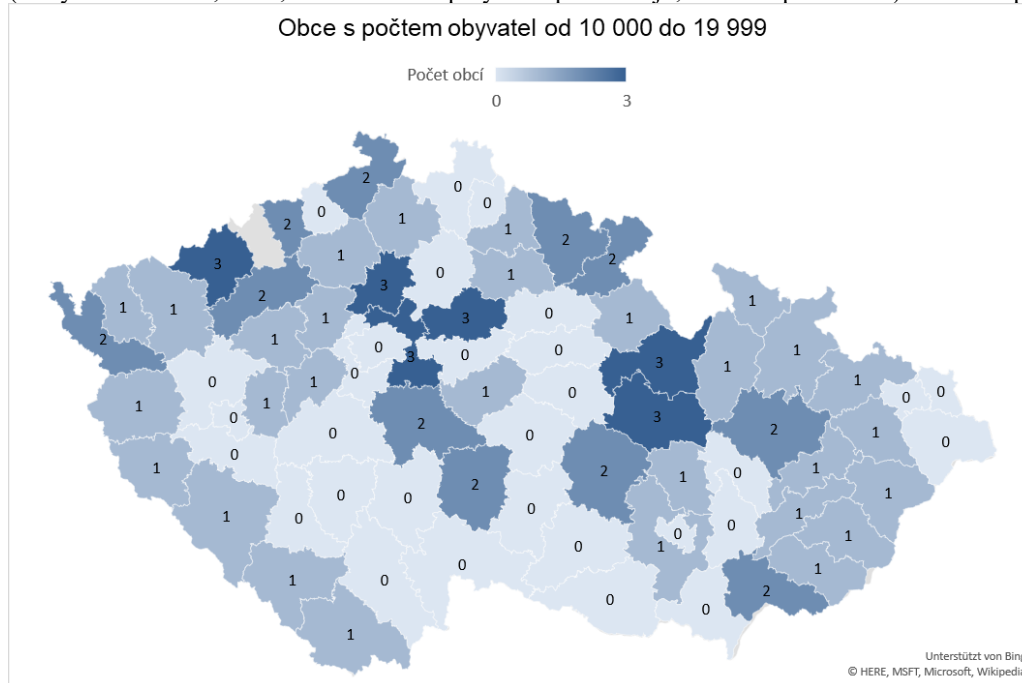

V kategorii obcí s počtem obyvatel od 5 000 do 9 999 patří okres Klatovy k přibližně třetině okresů, které mají v této velikostní kategorii pouze 1 obec. Nejvíce obcí této velikostní kategorie se nachází na severní Moravě a v severovýchodních Čechách.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 147 a tvoří 2,45% všech obcí. V okrese se nachází jediná obec této kategorie, a to město Horažďovice (5 310 obyvatel).

Graf 11 - Obce s počtem obyvatel od 10 000 do 19 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

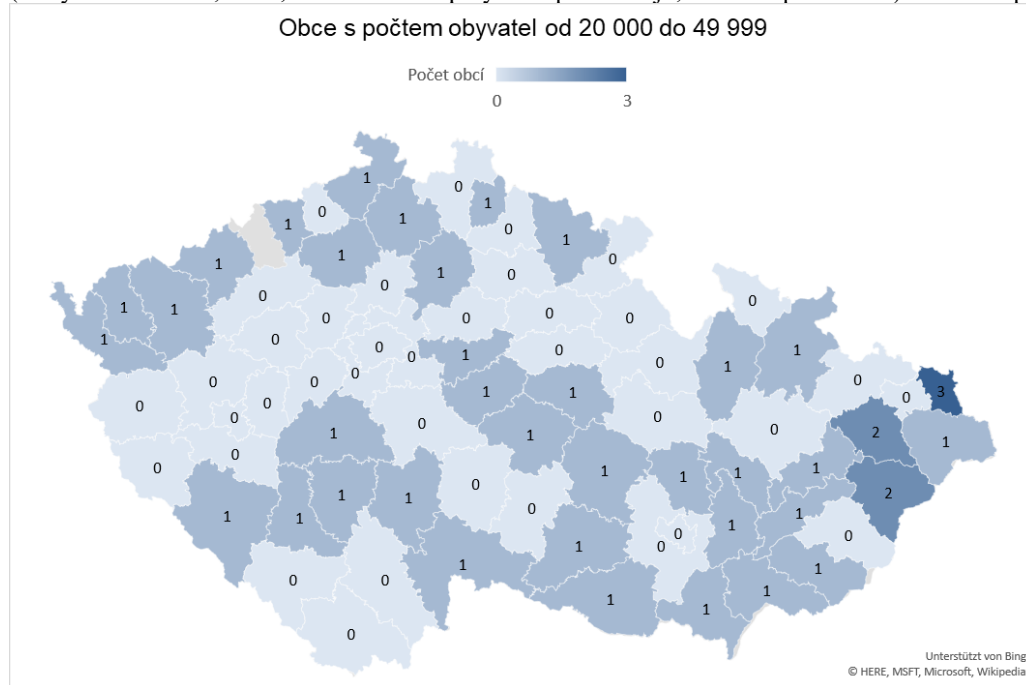

V kategorii obcí s počtem obyvatel od 10 000 do 19 999 patří okres Klatovy k více než třetině okresů, které mají v této velikostní kategorii opět pouze 1 obec. Nejvíce obcí této velikostní kategorie se nachází v blízkosti Prahy, v severozápadních Čechách, v části Královehradeckého a Pardubického kraje. Typicky sem patří již část okresních měst.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 69 a tvoří 1,10% všech obcí. V okrese Klatovy se nachází jediná obec této kategorie, a to město Sušice (11 110 obyvatel).

Graf 12 - Obce s počtem obyvatel od 20 000 do 49 999

(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

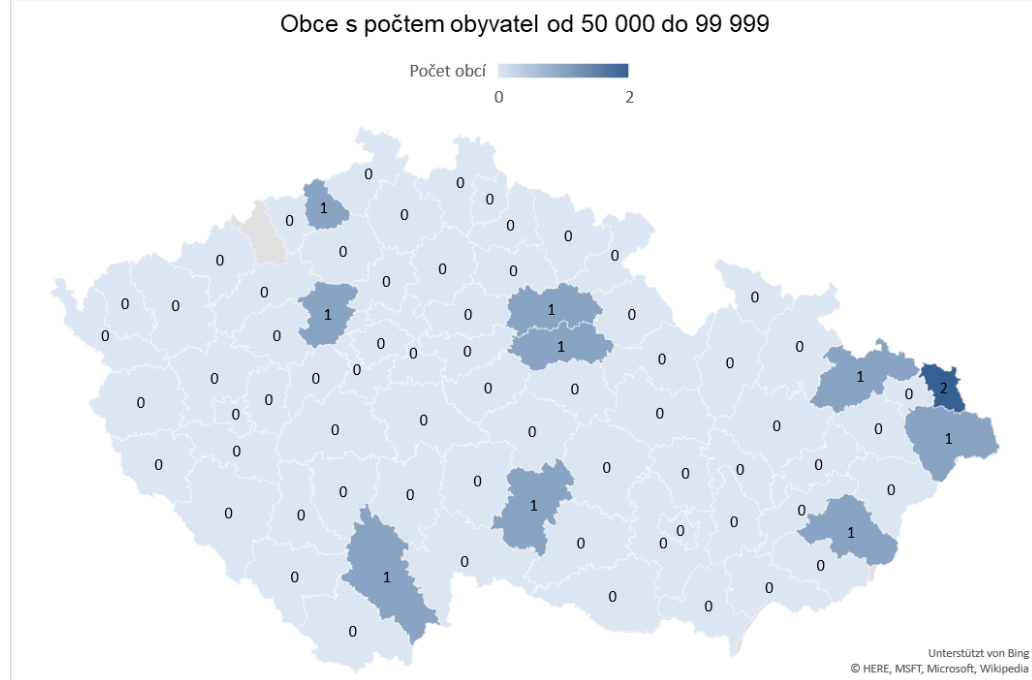

V kategorii obcí s počtem obyvatel od 20 000 do 49 999 patří okres Klatovy ke 40 % okresů v republice, které v ní mají pouze 1 obec. 40 % okresů nemá v této kategorii žádnou obec, 2 okresy zde mají 2 obce a jeden okres 3 obce. Rozmístění obcí této velikostní kategorie je nerovnoměrné a nepodléhá žádnému pravidlu nebo zdůvodnění. Patří sem některá větší okresní města.

Celkem je obcí této kategorie v České republice 43 a tvoří 0,69% všech obcí. V okrese Klatovy se nachází jediná obec této kategorie, a to okresní město Klatovy (22 233 obyvatel).

Graf 13 - Obce s počtem obyvatel od 50 000 do 99 999

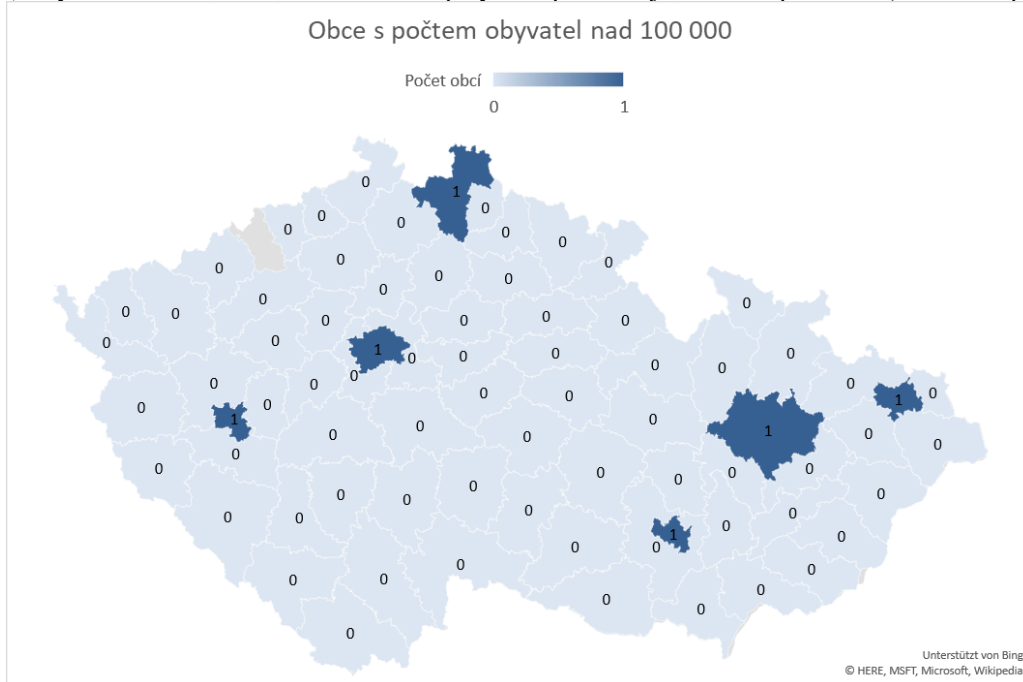
(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

V kategorii obcí s počtem obyvatel od 50 000 do 99 999 nemá okres Klatovy žádného zástupce. Stejně tak je na tom 85 % okresů. Rozmístění obcí této velikostní kategorie je nerovnoměrné a též nepodléhá žádnému pravidlu nebo zdůvodnění. Patří sem část krajských měst. Celkem je obcí této kategorie v České republice 12 a tvoří 0,19 % všech obcí.

Graf 14 - Obce s počtem obyvatel nad 100 000

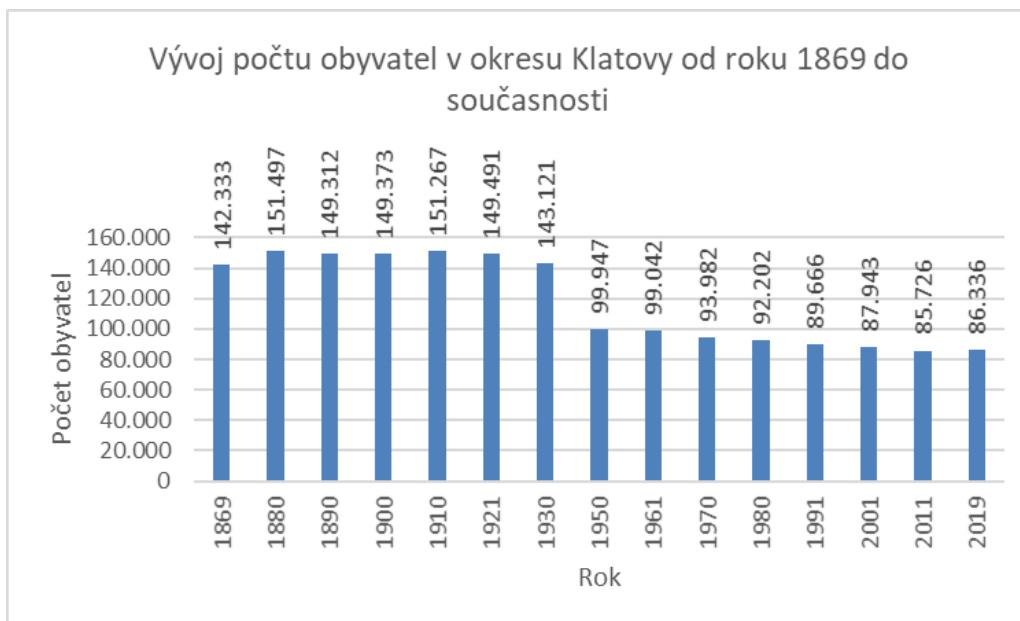
(Malý lexikon obcí, 2019, Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů - počet obcí) - vlastní zpracování

V kategorii obcí s počtem obyvatel nad 100 000 opět nemá okres Klatovy žádného zástupce. V České republice je v této kategorii 6 obcí. Jedná se o krajská města Brno, Olomouc, Ostrava, Liberec, Plzeň a hlavní město Praha.

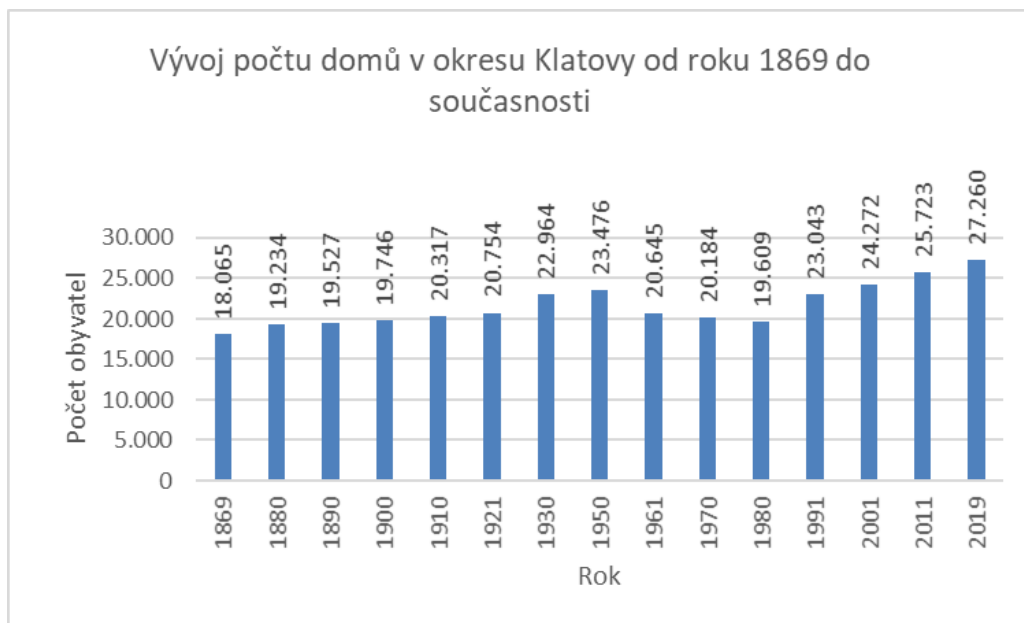
4.1.2 Vývoj počtu obyvatel

Následující grafy ukazují historický vývoj počtu obyvatel od roku 1869 do současnosti. Další text se pak zabývá predikcí počtu a struktury obyvatel v Plzeňském kraji s ohledem na budoucí vývoj v okrese Klatovy. Celkový počet obyvatel v okrese Klatovy dosáhl svého minima v roce 2018, a to 85 318 obyvatel.

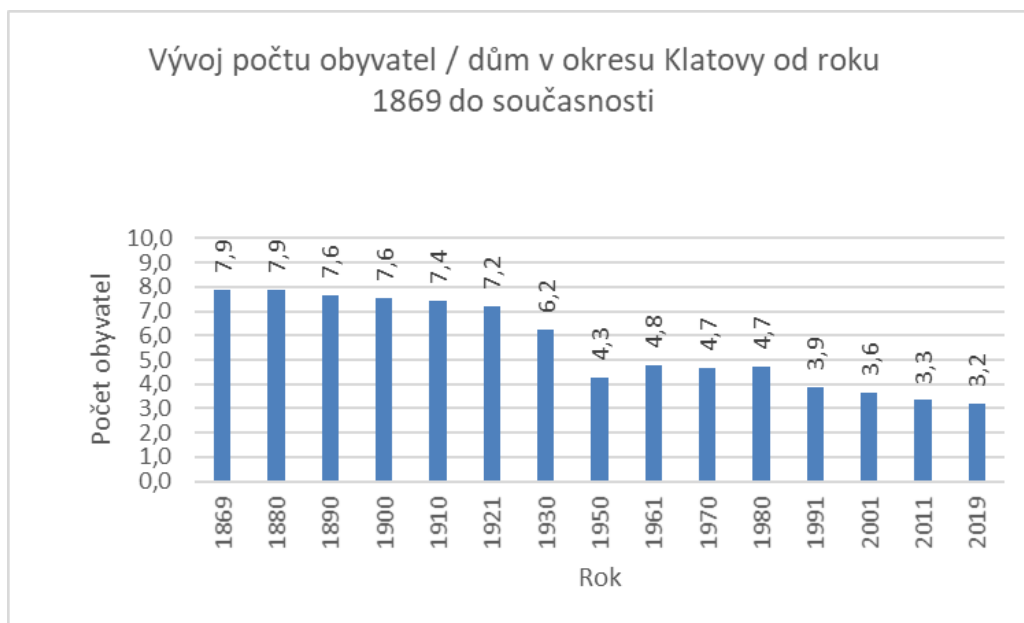
Graf 15 - Vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti
(Historický lexikon obcí ČR, 2006) – vlastní zpracování a doplnění

Následující grafy hodnotí vývoj počtu domů v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti.

Graf 16 - Vývoj počtu domů v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti
(Historický lexikon obcí ČR, 2006) – vlastní zpracování, pro rok 2019 použit odhad

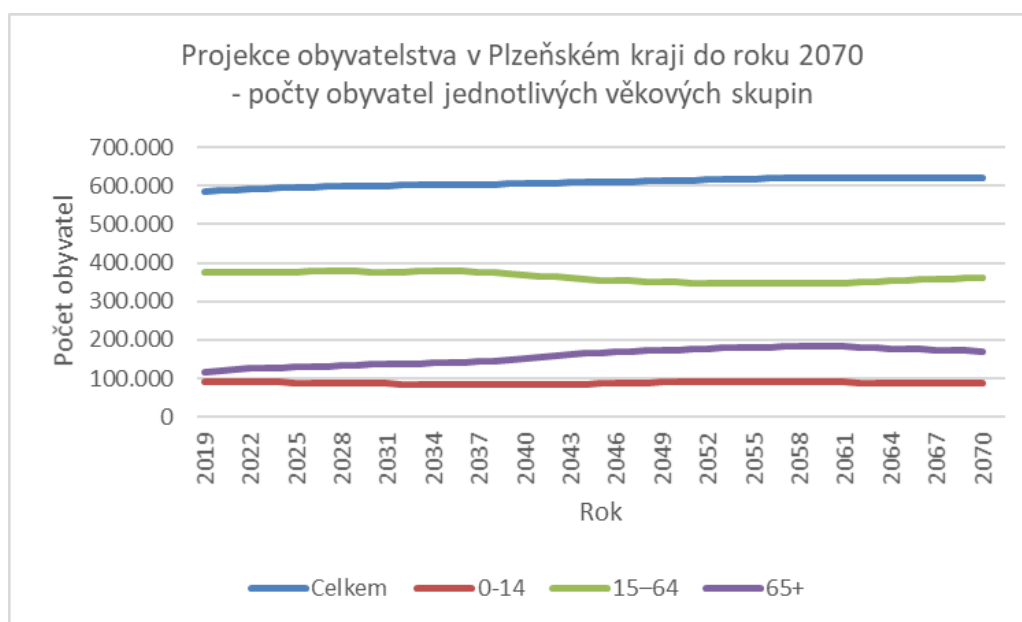
Zajímavější je však vývoj počtu obyvatel na jeden dům od roku 1869 do současnosti. Ještě do předválečného období se počet obyvatel v jednom domě pohyboval průměrně mezi 7 až 8. Po druhé světové válce se tento podíl pohyboval již mezi 4 až 5 obyvateli na dům. Od roku 1990 dále tento podíl klesá na současných 3,2 obyvatel na dům. To je dané mnoha faktory. Zejména ztrátou funkce tradiční velké rodiny, kdy několik generací žilo pospolu, a hlavně růstem životní úrovně obyvatelstva.

Graf 17 - Vývoj počtu obyvatel na dům v okrese Klatovy od roku 1869 do současnosti
(Historický lexikon obcí ČR, 2006) – vlastní zpracování, pro rok 2019 použit odhad počtu domů

Následující graf zkoumá projekci obyvatel v Plzeňském kraji do roku 2070. Bohužel pro okres Klatovy data nejsou k dispozici, ale i tak z nich lze pro okres Klatovy predikovat. Data o počtu obyvatelstva za rok 2019 vycházejí ze skutečných statistik, uvedená časová řada je predikcí ČSÚ. Pro vývoj počtu obyvatel v okrese Klatovy lze ale z těchto dat celkem spolehlivě usuzovat: s ohledem na strukturu sídel, počet obyvatel a převládající venkovské osídlení s nízkou hustotou, bude okres Klatovy vykazovat pravděpodobně horší čísla. Nicméně, přestože dle uvedené predikce pravděpodobně nedojde v okrese Klatovy k úbytku celkového počtu obyvatel, bude nárůst jen pozvolný. Alarmující však bude změna struktury věkového složení obyvatelstva, která může mít velký vliv zejména na malé obce.

V roce 2070 bude v Plzeňském kraji dle projekce o 6,2 % obyvatel více (z 584 672 na 620 599 odhadovaných). Ve věkové skupině 0-14 let je ale predikován pokles o 1,5 % obyvatel (z 90 310 na 88 972 odhadovaných). Ve věkové skupině 15-64 let je predikován pokles o 4,1 % obyvatel (ze 377 210 na 361 606 odhadovaných). Ve věkové skupině 65+ let je však již predikován nárůst o 45,2 % obyvatel (ze 117 152 na 170 101 odhadovaných), což je velmi negativní prognóza.

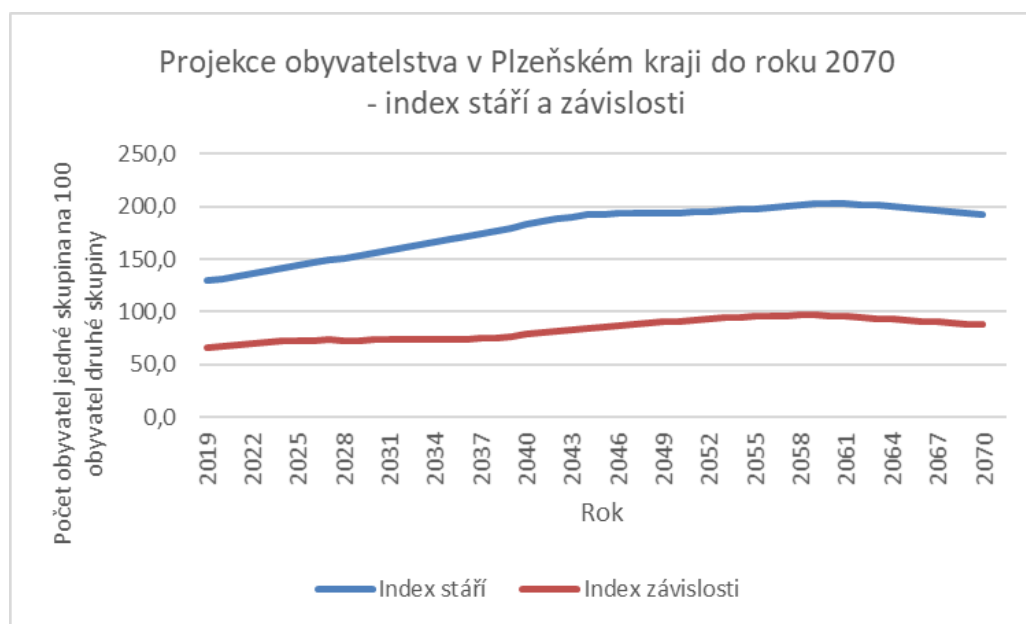
Graf 18 - Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2070 – počty obyvat. jednotl. věk. skupin (ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR, 2019, vlastní zpracování)

Uvedená data vhodně doplňuje vypočtený index stáří a index závislosti. Jedná se o základní demografické ukazatele popisující stav obyvatelstva (Svatošová, Kába, 2017, str. 81-82). **Index stáří** vyjadřuje počet obyvatel ve věku 65+ na 100 obyvatel ve věku 0–14.

Index závislosti vyjadřuje počet obyvatel ve věku 0–19 a 65+ na 100 obyvatel ve věku 20–64.

Demografické stárnutí obyvatelstva je proces, při němž se postupně mění věková struktura obyvatelstva. Zvyšuje se podíl jedné skupiny (např. seniorů ve věku 65+) ve vztahu k jiné skupině (např. mladí do 14 let), což vyjadřuje uvedený index stáří. V roce 2019 byl index stáří v Plzeňském kraji 129,7 (129,7 obyvatel 65+ na 100 obyvatel 0-14). Další predikce do roku 2070 však již není optimistická. V roce 2064 dosahuje svého maxima 200,2 (200,2 obyvatel 65+ na 100 obyvatel 0-14). Poté začíná mírně klesat až na hodnotu 192,3 v roce 2070.

Index závislosti ukazuje, kolik předproduktivních (0-19 let) a postproduktivních (65+) obyvatel je závislých na produktivních obyvatelích (20-64 let). V roce 2019 byla hodnota tohoto ukazatele 66,1 (66,1 neproduktivních na 100 produktivních obyvatel). Ukazatel závislosti též poroste a v roce 2061 má dosáhnout své maximální hodnoty 95,8. Následně je predikován pokles do roku 2070 na 88,1.

Graf 19 - Projekce obyvatelstva Plzeňského kraje do roku 2070 – index stáří a závislosti (ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR, 2019, vlastní zpracování)

V obou naznačených případech, které demonstrují ukazatele index stáří a index závislosti, se jedná o statistickou projekci, ale s ohledem na dopad i do financování rozvoje obcí, by se tato data neměla podceňovat.

4.1.3 Analýza územních změn obcí

Tato analýza si klade za cíl charakterizovat územní změny plynoucí ze slučování a oddělování obcí v okrese Klatovy. Nezabývá se změnou počtu obyvatel v jednotlivých obcích z důvodu narození, úmrtí a stěhování.

Pro analýzu územních změn obcí v okrese Klatovy byla použita Databáze demografických údajů za obce ČR, konkrétně část Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2018) za okres Klatovy (Územní změny, 2018). Data byla získána extrakcí údajů o územních změnách, při kterých došlo buď k oddělení jedné obce od druhé a vznik samostatné obce nebo k připojení jedné obce k druhé, zpravidla větší obci a tím pádem k zániku samostatnosti dotčené obce. Podrobná tabulka s územními změnami v okrese Klatovy od roku 1971 do roku 2001 je součástí přílohy.

Za toto uvedené období došlo v okrese Klatovy celkem ke 188 územním změnám. Z toho se ve 139 případech jednalo o zánik samostatné obce a její připojení k jiné (zpravidla větší) obci. Celkově došlo v rámci všech změn k „přesunu“ celkem 33 842 obyvatel. Ve 48 případech se jednalo o oddělení obce od jiné (zpravidla větší) obce a vznik samostatné obce. Tyto případy oddělení se udály v letech 1990 až 1993. Případy zániku samostatné obce a její připojení k jiné obci se udály od počátku sledovaného období, kterým byl rok 1971 do roku 1985 a následně ještě v roce 2001.

Analýzovaná data okresu Klatovy korespondují s fakty uvedenými v kapitole, která se věnovala historickému vývoji obcí v České republice. Reforma obcí, která započala v roce 1971, byla charakteristická koncentrací malých obcí do větších celků, tzv. střediskových obcí. V roce 1971 sice ještě došlo k pouhým 3 drobným územním změnám v úhrnu 180 obyvatel, ale v roce 1975 se již můžeme bavit o 77 územních změnách s celkovým „přesunem“ 10 750 obyvatel do zpravidla větších střediskových obcí. Rok 1976 přinesl 24 územních změn podobného charakteru, přesun obyvatel činil celkem 7 588. V roce 1978 proběhla již jen jedna drobná změna v úhrnu pouhých 44 obyvatel, též se jednalo o připojení k větší obci. V roce 1980 pokračovala koncentrace obcí v podobném duchu jako v letech 1975 a 1976. Proběhlo 27 územních změn s úhrnným přesunem 8 311 obyvatel. K dalším několika drobným změnám došlo v letech 1984 a 1985. Celkem se jednalo o 4 územní změny s počtem 463 obyvatel.

Rok 1990 přinesl naprostou změnu. Mnohé obce, které se v 70. a 80. letech připojily k větším obcím, se znovu osamostatnily. Oddělilo se 29 obcí, jednalo se o „přesun“ 4 781 obyvatel. V roce 1991 tato změna postihla 15 obcí, ale došlo k přesunu již jen 1 812 obyvatel. Od této doby již můžeme hovořit jen o čtyřech nově vzniklých obcích v letech 1992 a 1993 s celkovým počtem 366 dotčených obyvatel.

Další územní změny již nejsou zachyceny v uvedeném zdroji. V roce 2007 přešla obec Černíkov, původně z okresu Domažlice, do okresu Klatovy. Obce Borovy a Nezdice přešly do okresu Plzeň jih. Území těchto obcí bylo změněno v souladu s vyhláškou č. 513/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů (Vyhláška 513/2006, čl. 1, č. 28 a 29). K 1.1.2007 došlo ke změně územního členění tak, aby okresy odpovídaly jednomu či více obvodům obcí s rozšířenou působností. Dále v roce 2007 byl obnoven obcím Rejštejn a Strážov statut města.

V roce 2008 došlo k jediné změně v okresu Klatovy, a to obnovení statutu města obci Nalžovské Hory. A naposledy v roce 2010 byl obnoven statut města obci Rabí.

Tabulka se všemi identifikovanými změnami v okresu Klatovy od roku 1971 je součástí přílohy č. 8.2.

Shrneme-li analyzované informace, lze prohlásit, že se územní změny v okresu Klatovy ve sledovaném období neliší od historického vývoje obcí, který byl popisován v kapitole 3.1.4 Historický vývoj obcí v České republice. Lze vysledovat a potvrdit změny v podobě slučování obcí v **období mezi roky 1975 a 1980**, kdy se malé obce slučovaly do tzv. střediskových obcí nebo připojovaly k větším městům. V tomto období bylo dotčeno „přesunem“ do jiné obce celkem 26 100 obyvatel. Dále lze zjistit zejména v **letech 1990 až 1991** územní změny spojené s oddělováním obcí od stávajících střediskových obcí či od měst v reakci na polistopadové změny v roce 1989. Tyto změny se pak dotkly 4 781 obyvatel.

Od té doby probíhaly v okresu Klatovy již jen drobné územní změny a sídelní struktura je víceméně stabilní.

4.2 Analýza příjmů a výdajů obcí v okrese Klatovy

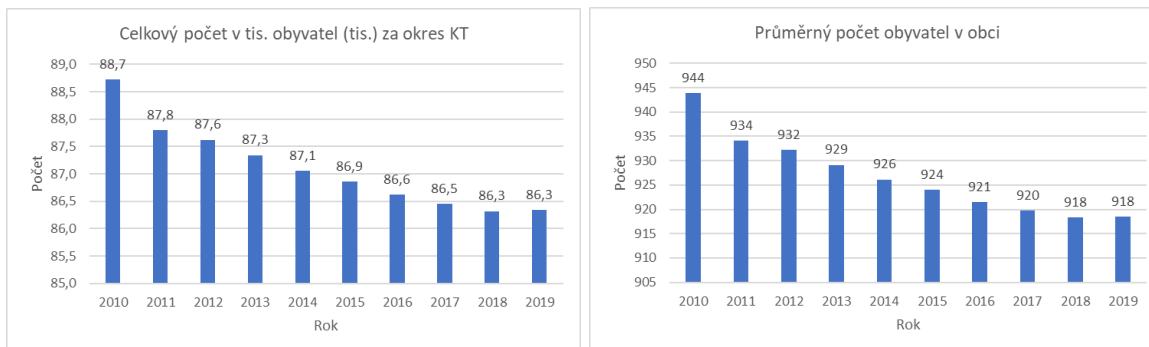
4.2.1 Analýza příjmů obcí

Cílem této analýzy je zjistit postavení malých obcí v okrese Klatovy s ohledem na možnosti jejich financování a potvrdit či vyvrátit tvrzení o nedostatečném financování malých obcí. Dále potvrdit či vyvrátit myšlenku, že jsou malé obce v horším postavení vůči větším obcím a tím nejsou schopné zajistit vlastní rozvoj a uspokojivou kvalitu života svých obyvatel. Pro účely tohoto zkoumání byly získány a analyzovány údaje o příjmech a výdajích všech 94 obcí v okrese Klatovy v časové řadě od roku 2010 (Státní monitor, 2010-2019). K analýze byly zvoleny konsolidované skutečné druhově zatříděné údaje o příjmech a výdajích obcí. Jelikož údaje za všechny obce za každý rok obsahují přibližně 25 000 záznamů, byly zredukovány do několika základních skupin, které jsou vhodné pro provedení analýz. Data byla získána v analytickém finančním reportu příjmů a výdajů územních rozpočtů na portálu Monitoru státní pokladny (Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza).⁸

Hlavním cílem bylo získat a upravit data příjmů a výdajů obcí tak, aby bylo možné analyzovat trend financování obcí během zvoleného časového okamžiku a porovnat vhodně zvolené ukazatele financování malých obcí s většími obcemi a s průměrem v okrese Klatovy. Vzniklá excelová tabulka zahrnující veškeré příjmy a výdaje všech obcí okresu Klatovy za období 2010 až 2019 je separátní přílohou této práce.

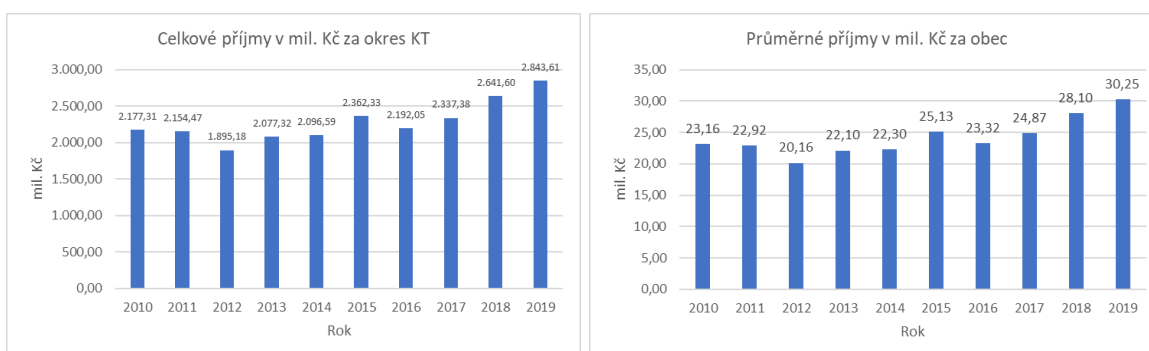
Uvedenou analýzou byly získány následující vybrané ukazatele, které jsou okomentovány v dalším textu.

⁸ V úvodní masce bylo zvoleno: Financial Data / Finanční reporty / Územní organizace / Příjmy a výdaje územních rozpočtů. Následně byl zvolen Plzeňský kraj a konkrétní požadovaný rok reportu. Do sloupců generovaného reportu byly zvoleny tyto položky: Výsledek od počátku roku a Položka (kód). Do řádků byly zvoleny tyto položky: Okres (název) a Obec (název). V následně vygenerované excelové tabulce byla ponechána pouze data za okres Klatovy. Tímto způsobem byla získána data za období 2010–2019, která byla agregována do jedné společné tabulky. V přehledu za každý jednotlivý rok byly doplněny počty obyvatel jednotlivých obcí (Počet obyvatel v obcích, 2019, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10), agregovány jednotlivé položky příjmů a výdajů a dopočteny následující ukazatele: celkové příjmy na obyvatele, daňové příjmy na obyvatele, celkové příjmy RUD, příjmy RUD na obyvatele, transfery na obyvatele, celkové výdaje na obyvatele, běžné výdaje na obyvatele, kapitálové výdaje na obyvatele a platy, odměny a mzdy na obyvatele.

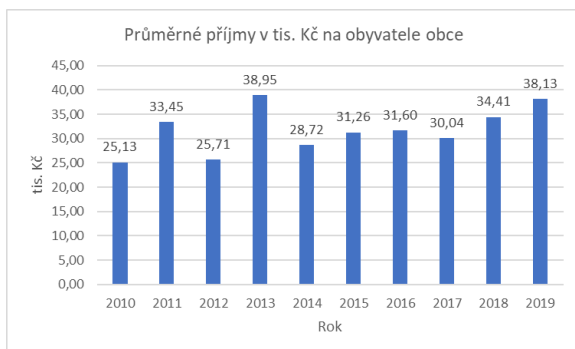
Graf 20 - Celkový a průměrný počet obyvatel
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analiza, vlastní zpracování)

Během deseti sledovaných let počet obyvatel v okrese Klatovy poklesl o 2 385 obyvatel (graf č. 20). Není to žádné dramatické zjištění, ale trochu varující je změna průměrné velikosti obyvatel obce z 944 v roce 2010 na 918 v roce 2019. Zde je vidět zřetelný přesun obyvatelstva z malých obcí směrem do větších obcí, respektive měst. Tento trend se nepatrně zastavil v roce 2016. Avšak i mezi jednotlivými malými obcemi není pozorovatelný jednotný trend. Některým obyvatelstvo stále narůstá, některým ubývá a velikost obce v tom nehraje žádnou prokazatelnou roli.

Graf 21 - Celkové a průměrné příjmy
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analiza, vlastní zpracování)

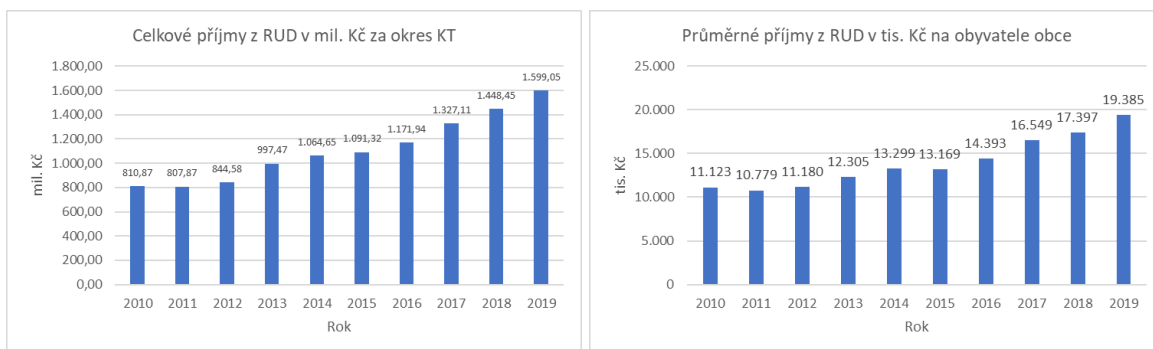
Celkové příjmy všech obcí v souhrnu za okres Klatovy rostou (graf č. 21). Ještě v roce 2010 byly celkové příjmy všech obcí v okrese Klatovy 2 177 mil. Kč, v roce 2019 to bylo již 2 843 mil. Kč. Průměrně za obec se jedná o 23,1 mil. Kč v roce 2010 a 30,3 mil. Kč v roce 2019. Nárůst tak činil 30 %. Jistým faktem je, že je nutné započítat inflaci, což není předmětem této práce, ale hrubým odhadem inflace z tohoto růstu ukrojila přibližně polovinu.

Graf 22 - Průměrné příjmy na obyvatele

(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

Důležitým ukazatelem jsou průměrné příjmy na obyvatele (graf č. 22). Zde je vidět zhruba 50% nárůst od roku 2010, ale s mnohými výkyvy během sledovaného období. Je nutné si uvědomit, že se jedná o celkové příjmy, které se sice z větší části skládají z daňových příjmů, ale určitou roli zde hraje i možnost a schopnost obce si zajistit příjmy vlastní činností.

Graf 23 - Celkové a průměrné příjmy z RUD

(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

Tento ukazatel příjmů je asi nejdůležitější (graf č. 23). Celkové příjmy z RUD od roku 2010 v souhrnu za okres Klatovy vzrostly z 810,87 mil. Kč na 1 599,05 mil. Kč, což je nárůst o 97 %. Růst průměrných příjmů na obyvatele v okrese Klatovy byl z 11 123 Kč v roce 2010 na 19 385 Kč v roce 2019, což činí zhruba 75 %.

U 21 obcí ve velikosti do 199 obyvatel byl tento průměrný ukazatel v roce 2019 18 564 Kč a v roce 2010 11 612 Kč, což je zhruba 60 % nárůst.

U 15 obcí ve velikosti nad 1 000 obyvatel byl tento průměrný ukazatel v roce 2019 19 923 Kč a v roce 2010 9 197 Kč, což je zhruba 117 % nárůst.

U poloviny menších obcí (47 obcí do 307 obyvatel včetně) byl tento ukazatel v roce 2019 20 131 Kč a v roce 2010 13 023 Kč, což je zhruba 54 % nárůst.

U poloviny větších obcí (47 obcí nad 329 obyvatel včetně) byl tento ukazatel v roce 2019 18 638 Kč a v roce 2010 9 224 Kč, což je zhruba 102 % nárůst.

Nicméně, neplatí, že čím větší obec, tím větší podíl RUD na obyvatele a naopak. Pokud spočítáme jednoduchý korelační koeficient, který nabízí MS Excel, zjistíme, že podíl RUD na obyvatele vůbec nekoreluje s velikostí obce (hodnota koeficientu v roce 2019 je -0,03 a v roce 2010 -0,07).

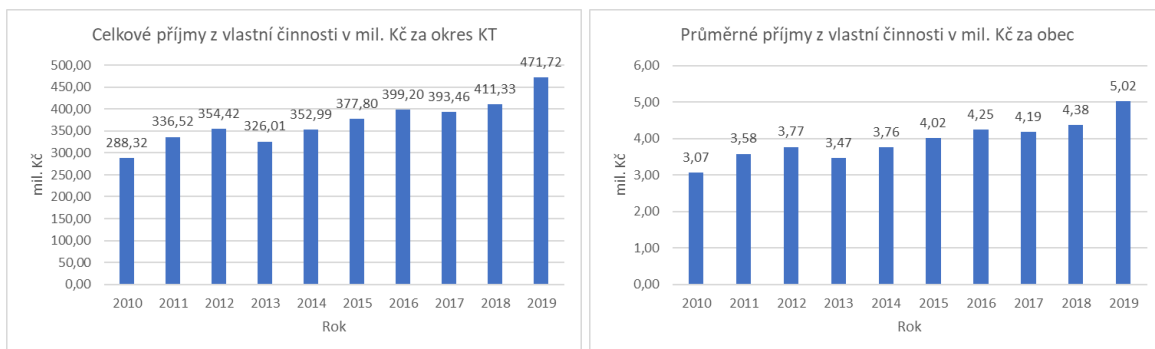
Průměrný příjem obce z RUD na obyvatele v roce 2019 byl 19 385 Kč. 68 obcí bylo pod tímto průměrem a 26 obcí nad tímto průměrem.

Pokud takto získané informace shrneme a vyhodnotíme, lze tvrdit, že velikost obce není hlavním určujícím faktorem zisku příjmů z RUD na obyvatele. Neplatí, že menší obce získají na obyvatele méně peněz z RUD a též neplatí, že větší obce získají na obyvatele více peněz z RUD.

Velmi dobře jsou na tom obce jako Srní, Železná Ruda, Prášíly, Modrava, Horská Kvilda a Kašperské Hory, které mají nejřidší sídelní osídlení a největší územní rozlohu, a realizují nejvyšší RUD na obyvatele z důvodu podnikání v turistickém ruchu a případné vlastní činnosti.

Na druhé straně, z obcí s nadprůměrným RUD na obyvatele mimo turistiky atraktivní Šumavu, můžeme jmenovat Mlýnské Struhadlo s 63 obyvateli (22 057 Kč na obyvatele v roce 2019), Slatinu se 107 obyvateli (21 485 Kč na obyvatele v roce 2019), Ostřetice s 72 obyvateli (20 611 Kč na obyvatele v roce 2019), Dobruška se 106 obyvateli (20 344 Kč na obyvatele v roce 2019), Domoraz s 54 obyvateli (19 895 Kč na obyvatele v roce 2019) a Újezd u Plánice se 124 obyvateli (19 510 Kč na obyvatele v roce 2019).

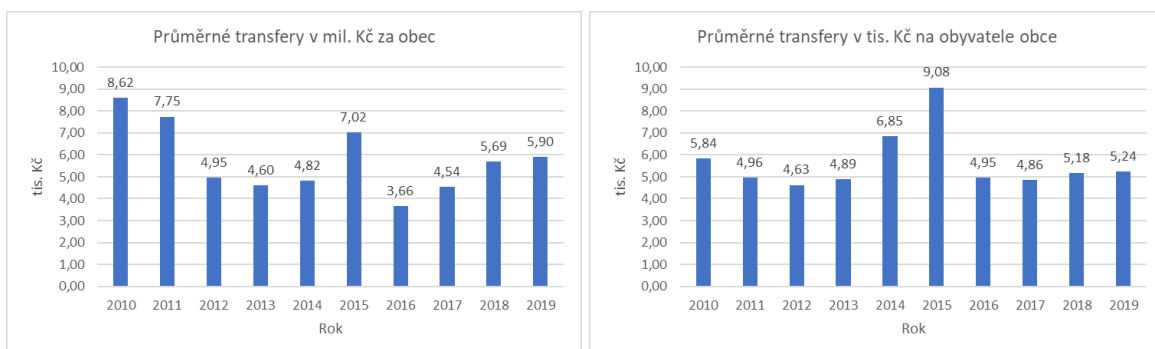
Podíváme-li se na příjmy z vlastní činnosti obcí (graf č. 24), zjistíme, že ve sledovaném období též konstantně rostly jak za celek, tak v údaji na obyvatele.

Graf 24 - Celkové a průměrné příjmy z vlastní činnosti
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analiza, vlastní zpracování)

V roce 2010 činily zhruba 13,2 % z celkových příjmů a v roce 2019 to bylo 16,6 % z celkových příjmů. Můžeme tudíž konstatovat, že tyto příjmy v absolutní hodnotě rostly, ale jejich podíl na celkových příjmech se však zásadně nezměnil.

Posledním z vybraných ukazatelů na straně příjmů jsou přijaté transfery (graf č. 25).

Graf 25 - Průměrné transfery za obec a na obyvatele
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analiza, vlastní zpracování)

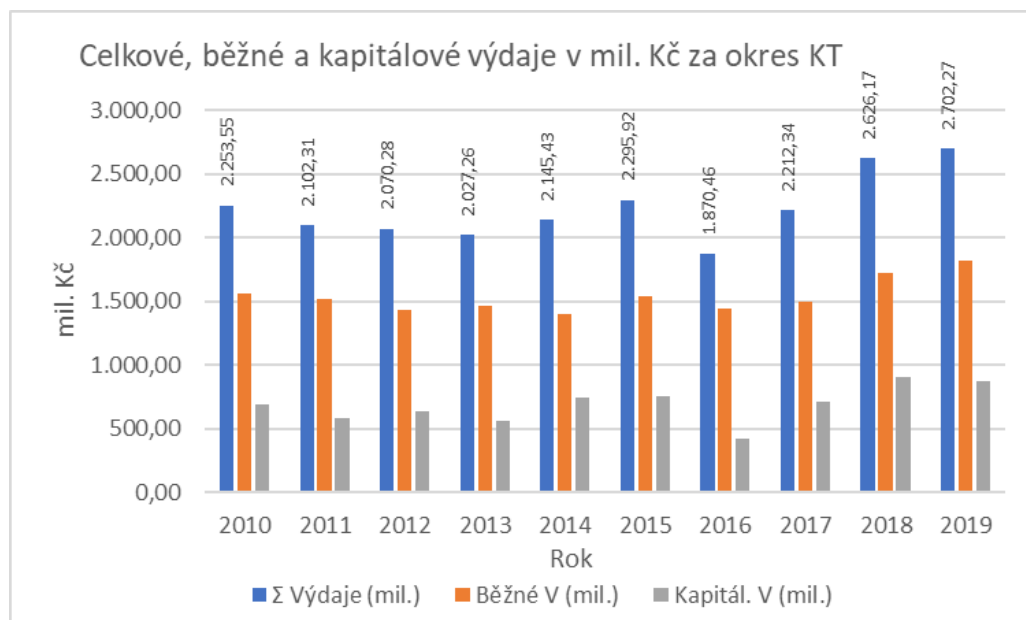
Průměrné přijaté transfery za obec od roku 2010 do roku 2016 (s výjimkou roku 2015) nejprve klesaly, a od roku 2017 opět rostou. Pohledem transferů na obyvatele, v roce 2014 a 2015 dosáhly maxima a od té doby jen mírně rostou.

Zajímavější je podíl přijatých transferů na celkových příjmech. V roce 2010 byl tento podíl přes 37 % a v roce 2019 již jen necelých 20 %.

4.2.2 Analýza výdajů obcí

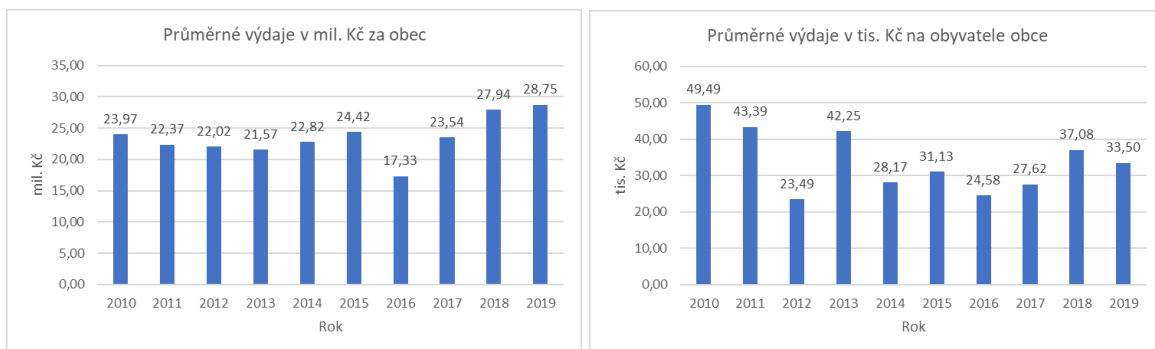
Celkové výdaje obcí výrazně během sledovaného období nerostly. Nárůst během tohoto období činil necelých 20 %. Zatímco celkové příjmy rostly o 30 %. V souhrnu to může znamenat lepší rozpočtovou kázeň obcí během sledovaného období.

Podíl běžných a kapitálových výdajů k celkovým výdajům je ve sledovaném období prakticky stejný. Podíl běžných výdajů k celkovým výdajům je v průměru 69 % (65 – 77 % během období). Podíl kapitálových výdajů je v průměru 31 % (23 – 35 % během období). Pro názornost jsou běžné a kapitálové výdaje zobrazeny v grafu č. 26 společně.

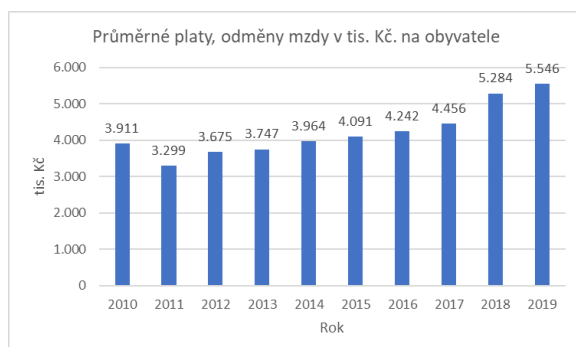
Graf 26 - Celkové, běžné a kapitálové výdaje
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analiza, vlastní zpracování)

Průměrné výdaje v mil. Kč za obec ve sledovaném období rostly o 20 %, zatímco průměrné příjmy za obec rostly o 30%. Průměrné výdaje v tis. Kč na obyvatele obce ve sledovaném období kolísaly (graf č. 27). Oproti stavu na počátku období (49,49 tis. na obyvatele) klesly v roce 2019 na 33,50 tis. na obyvatele. Nicméně i během období dosáhly v roce 2012 (23,49 tis. Kč na obyvatele) a v roce 2016 (24,58 tis. Kč na obyvatele) podobně nízkých hodnot. Výdaje jsou velmi závislé na schopnosti obcí získat finanční dotace, a tato schopnost se během uvedeného období na základě politik vlády a dostupnosti dotačních titulů často měnila.

Graf 27 - Průměrné výdaje
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

Průměrné platy, odměny a mzdy v místní samosprávě v tis. Kč na obyvatele ve sledovaném období rostly, a to o necelých 42 % (graf č. 28). Po poklesu v roce 2011 tak každoročně rostly v průměru o 6,83 %.

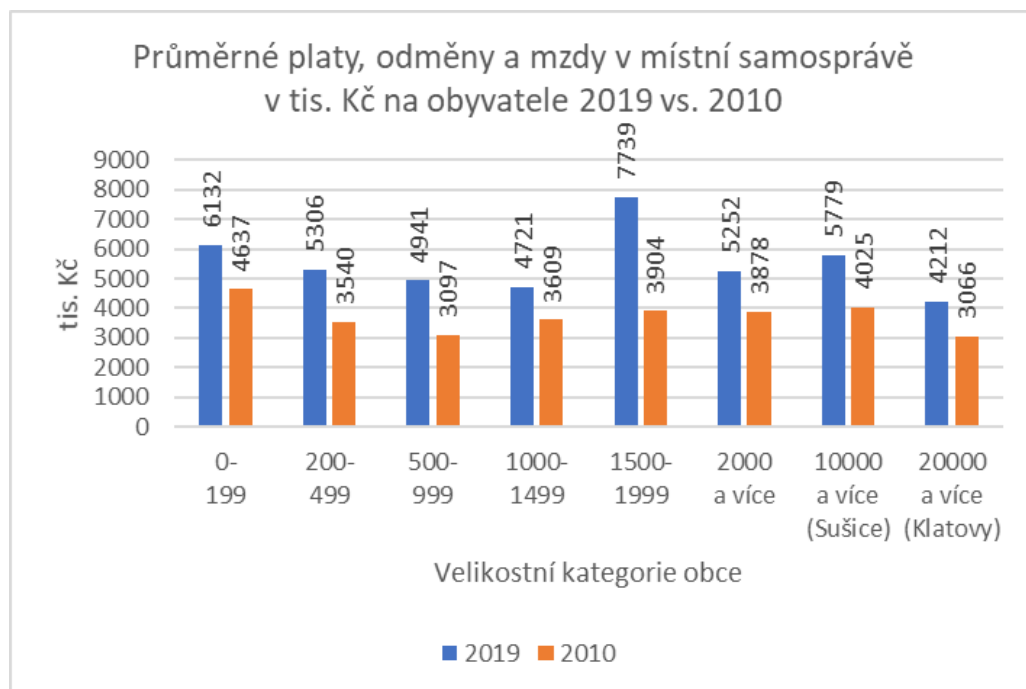

Graf 28 – Průměrné platy, odměny a mzdy v místní samosprávě na obyvatele
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

Z následující tabulky (tabulka č. 2) a grafu (graf č. 29) je patrné, že větší obce realizují úspory z rozsahu u platů, odměn a mezd v přepočtu na obyvatele. Závislost však není přímo úměrná. Znamená to však, že nejmenší obce vydávají na platy, odměny a mzdy (a zde se jedná zejména o plat starosty, odměny zastupitelům a mzdy zaměstnanců údržby) poměrně vysokou část svého rozpočtu. U nejmenších obcí v okrese Klatovy do 199 obyvatel jsou tyto výdaje na 22,47 % celkových výdajů. V roce 2010 činil tento podíl 16,58 %. Větší sídla a města dokáží přirozeně realizovat úspory z rozsahu a tento podíl se u nich blíží k 15 %. Pro porovnání jsou v tabulce uvedena data za rok 2019 a rok 2010. Zde je též patrné, že tyto výdaje v přepočtu na obyvatele, jsou většinou vyšší u nejmenších obcí. Také zde neplatí přímá úměra, ale největší sídla realizují nejnižší výdaje na platy, odměny a mzdy v místní samosprávě.

Rok	Sledovaný ukazatel	Velikostní kategorie obcí										
		0-199	200-499	500-999	1000-1499	1500-1999	2000 a více	10000 a více (Sušice)	20000 a více (Klatovy)	všechny do 499	všechny nad 500	všechny obce
2019	Ø platy, odměny, mzdy / obyv. v tis. Kč	6132	5306	4941	4721	7739	5252	5779	4212	5776	5175	5546
	podíl na průměru všech obcí	1,11	0,96	0,89	0,85	1,40	0,95	1,04	0,76	1,04	0,93	1,00
	podíl na celkových výdajích	22,47%	19,90%	18,59%	15,51%	20,03%	16,33%	17,07%	14,54%	21,36%	17,80%	20,00%
	počet obcí	33	25	21	7	3	5	1	1	58	60	94
2010	Ø platy, odměny, mzdy / obyv. v tis. Kč	4637	3540	3097	3609	3904	3878	4025	3066	4198	3405	3911
	podíl na průměru všech obcí	1,19	0,91	0,79	0,92	1,00	0,99	1,03	0,78	1,07	0,87	1,00
	podíl na celkových výdajích	16,58%	21,90%	16,64%	17,76%	16,57%	16,55%	15,62%	11,95%	18,70%	16,78%	18,00%
	počet obcí	36	24	19	5	4	6	1	1	36	34	94

Tabulka 2 - Průměrné platy, odměny a mzdy v místní samosprávě na obyvatele 2019 vs. 2010
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

Graf 29 - Průměrné platy, odměny, mzdy v místní samosprávě na obyvatele 2019 vs. 2010
(ČSÚ, Státní monitor, 2010-2019, monitor.statnipokladna.cz/analyza, vlastní zpracování)

4.3 Analýza standardizovaného průzkumu malých obcí v okrese Klatovy

4.3.1 Souhrn průzkumu

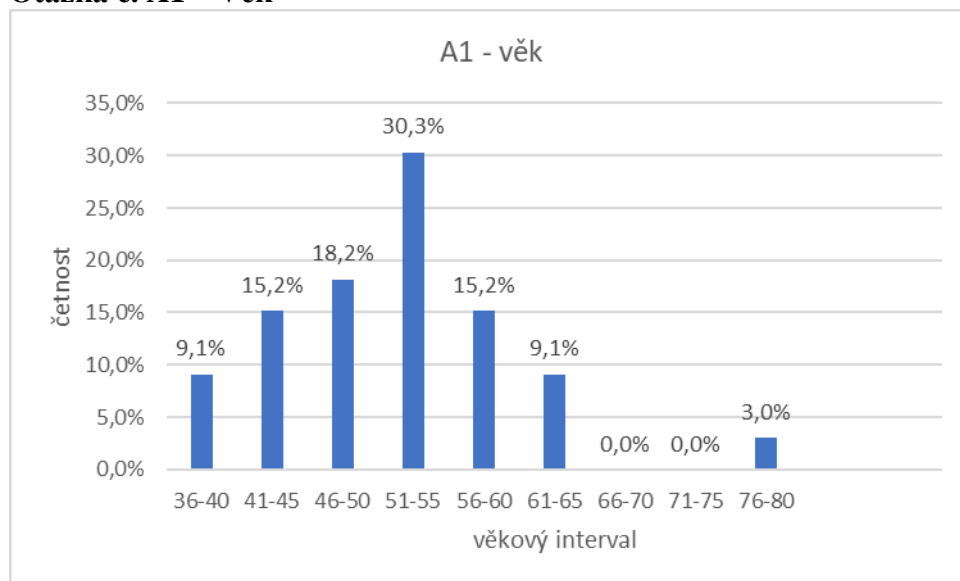
Dotazování probíhalo od 9. 2. 2020 do 23. 2. 2020 prostřednictvím standardizovaného elektronického dotazníku na platformě LimeSurvey. Bylo osloveno celkem 79 představitelů obcí v okrese Klatovy do počtu 1 000 obyvatel. Po jednom týdnu od rozeslání byly odeslány připomínky všem respondentům, kteří zatím na výzvu nereagovali. Celkem bylo získáno 33 kompletně vyplněných průzkumů, což činí 41,8 %. Tím byl splněn úvodní cíl, který byl stanoven na 30 % kompletně vyplněných vrácených průzkumů. 2 průzkumy byly vyplněny pouze částečně a nedaly se použít pro další analýzu. 4 respondenti se z průzkumu odhlásili. V souhrnu lze říci, že se zúčastnilo 21 ze 43 obcí do 250 obyvatel, 6 z 15 obcí do 500 obyvatel, 1 obec z 11 obcí do 750 obyvatel a 5 z 10 obcí do 1 000 obyvatel. Pozitivní je právě nejvyšší zapojení nejmenších obcí do průzkumu, což je překvapením, protože především představitelé těchto nejmenších obcí jsou většinou ve své funkci neuvolněni. V případě tohoto průzkumu mezi 21 respondenty nejmenších obcí bylo 15 starostek nebo starostů neuvolněných (71,4 %). Právě z tohoto důvodu se dalo předpokládat, že se představitelé nejmenších obcí průzkumu nezúčastní. Neuvolněný starosta na malé obci je v kanceláři za účelem řešení úředních záležitostí většinou jenom jednou týdně (toto lze potvrdit i veřejně dostupnými informacemi jednotlivých obcí, které zveřejňují své úřední hodiny na webových stránkách) a zbytek záležitostí řeší z domova po práci nebo během své pracovní činnosti a nemá čas se zabývat nedůležitými nebo nepovinnými požadavky.

4.3.2 Výsledky analýz průzkumu

K jednotlivým otázkám výzkumu je přiřazeno vždy nejdůležitější zjištění, které představuje poznatek získaný analýzou četnosti odpovědí uvedeného vzorku 41,8 % obdržených odpovědí jednotlivých představitelů obcí okrese Klatovy. Je třeba si uvědomit, že jde právě o vzorek, který nemusí reprezentovat názory všech oslovených respondentů, ale dle subjektivního odhadu a předchozích zkušeností by mohl reprezentovat všechny oslovené subjekty alespoň ze 75 %.

Skupina otázek A – Identifikace dotazované osoby

Otázka č. A1 – Věk

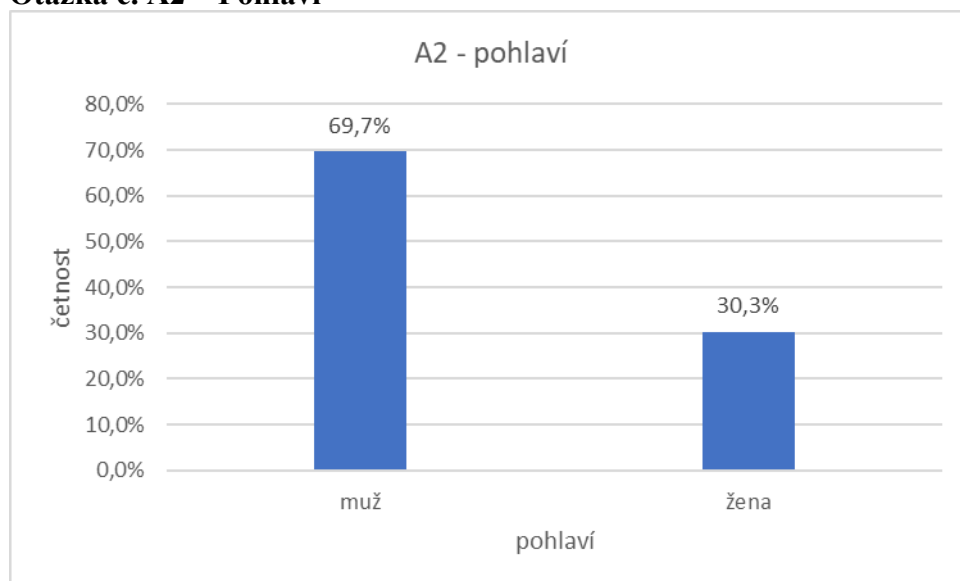

Graf 30 - Vyhodnocení otázky A1

Věk

Nejdůležitější zjištění: Polovina představitelů zkoumaných obcí je ve věku 50 – 60 let. Starostou malé obce se stávají ve většině případů občané až od věku 40 let, mladší ročníky jsou zastoupeny velmi málo. Předpokládám, že občané mladších ročníků buď nemají na tuto funkci ještě zkušenosti nebo není funkce starosty s ohledem na svoji náročnost dobře finančně ohodnocená.

Otázka č. A2 – Pohlaví

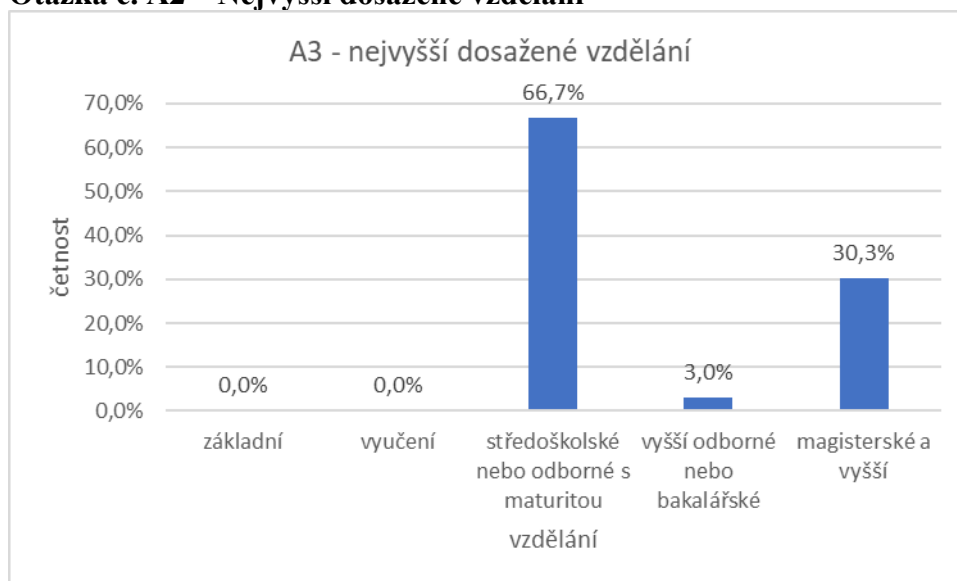

Graf 31 - Vyhodnocení otázky A2

Pohlaví

Nejdůležitější zjištění: dvě třetiny představitelů zkoumaných obcí tvoří muži.

Otázka č. A2 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf 32 - Vyhodnocení otázky A3
Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejdůležitější zjištění: dvě třetiny představitelů malých obcí mají středoškolské odborné vzdělání s maturitou, jedna třetina má magisterské a vyšší vzdělání.

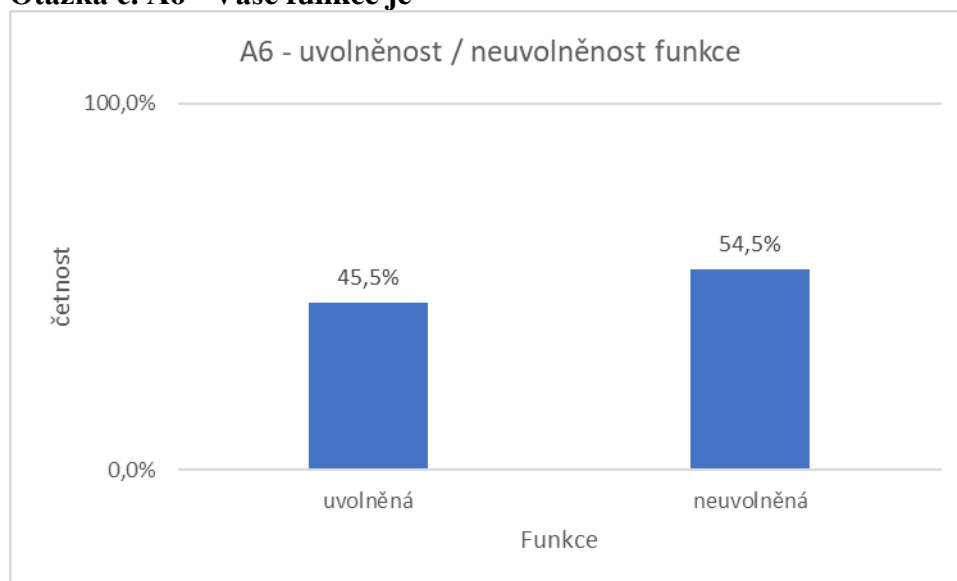
Otázka č. A4 – Obor vzdělání

Nelze jednoznačně určit, z kterých oborů vzdělání se rekrutují představitelé malých obcí. Nejčastěji se vyskytuje ekonomické, zemědělské, lesní, strojní a elektrotechnické vzdělání. Dále různá administrativně technická a odborná vzdělání. Žádný obor ale nedominuje.

Otázka č. A5 – Původní nebo poslední povolání před zahájením výkonu funkce starostky/ starosty

Ani v tomto případě nelze určit, z kterého povolání před výkonem funkce starosty jednotliví respondenti vzešli. Objevují se různá úřednická a administrativní povolání, osoby samostatně výdělečně činné, soukromí zemědělci, účetní. Žádné povolání ale nedominuje. Nicméně starostové obcí prakticky nepochází z dělnických a naopak ani z vyšších manažerských pozic. Náročnost této funkce vyžaduje určité odborné a vzdělanostní předpoklady. Doby, kdy dělal starostu traktorista nebo zedník jsou již většinou již dávno pryč.

Otázka č. A6 - Vaše funkce je

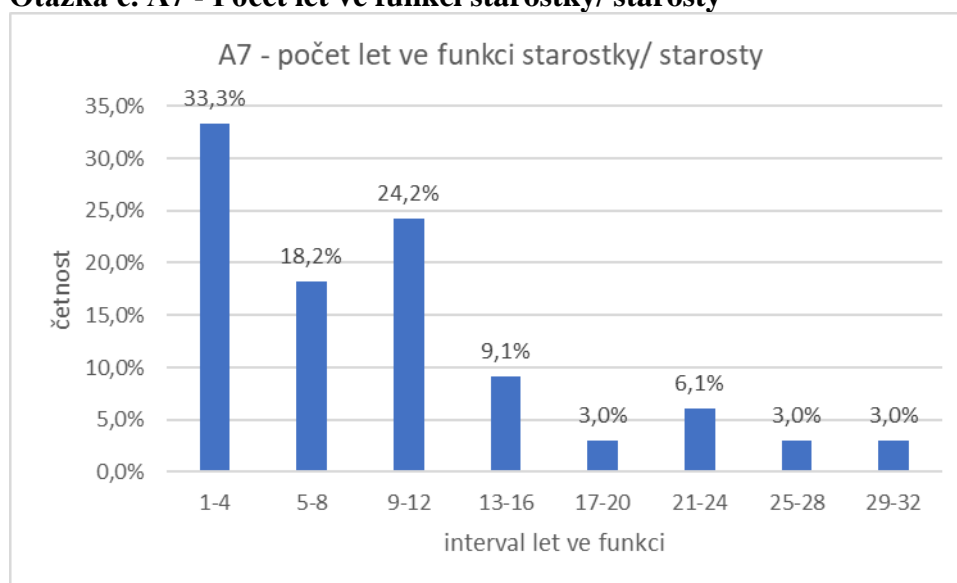

Graf 33 - Vyhodnocení otázky A6

Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejdůležitější zjištění: u představitelů malých obcí převládá neuvolněná funkce. Jak již bylo uvedeno v úvodu, tři čtvrtiny obcí do 250 obyvatel mají neuvolněného starostu. Nicméně i u obcí nejmenších velikostních kategorií (do 100 obyvatel) není vzácností uvolněný starosta. Tato záležitost je plně v kompetenci zastupitelstva obce a obce tuto kompetenci využívají zcela dle vlastních požadavků a potřeb s přihlédnutím k efektivitě svého hospodaření.

Otázka č. A7 - Počet let ve funkci starostky/ starosty

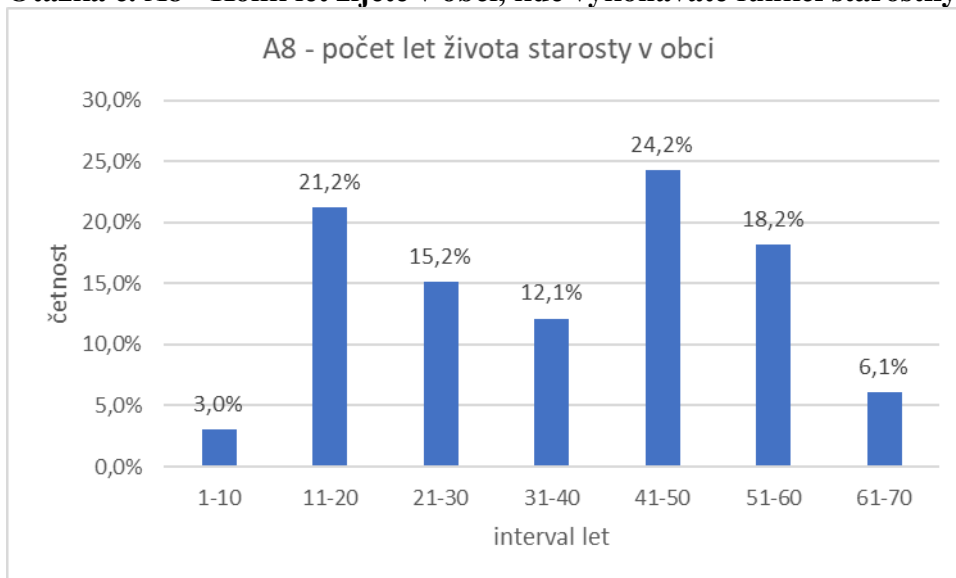

Graf 34 - Vyhodnocení otázky A7

Počet let ve funkci starostky/ starosty

Nejdůležitější zjištění: třetina představitelů vyhodnocovaných obcí je ve své první funkci. Dvě třetiny představitelů obcí jsou ve funkci starostky nebo starosty již druhé a mnohdy několikáté funkční období. Není výjimkou, že někteří představitelé malých obcí, jsou ve své funkci prakticky bez přestávky od změn v listopadu 1989, někdy i déle.

Otázka č. A8 - Kolik let žijete v obci, kde vykonáváte funkci starostky/ starosty?

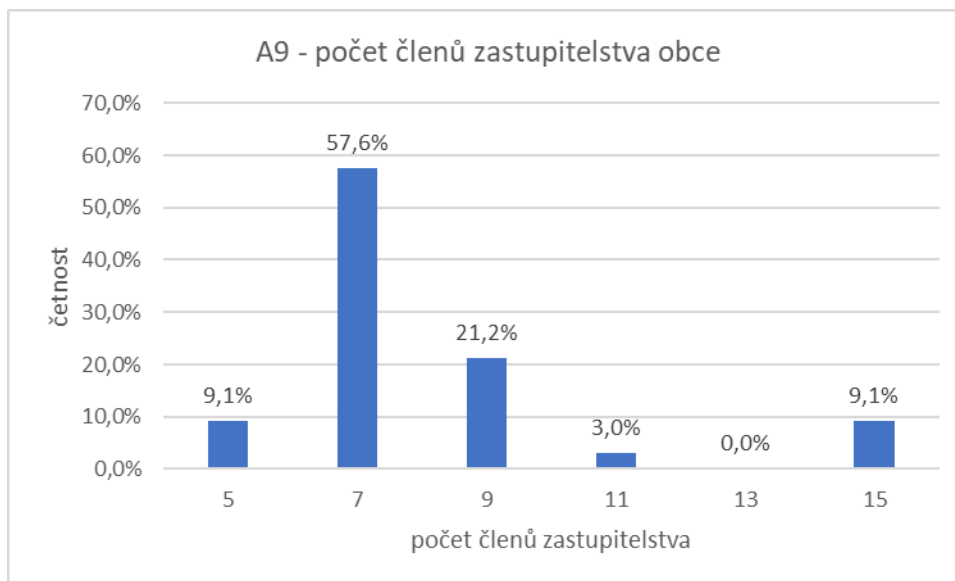

Graf 35 - Vyhodnocení otázky A8

Kolik let žijete v obci, kde vykonáváte funkci starostky/ starosty?

Nejdůležitější zjištění: u zkoumaných představitelů malých obcí bylo zjištěno, že v průměru žije starosta v obci, kde vykonává svoji funkci, 70 % svého života. Je to typické zejména pro nejmenší obce. Starostou obce se v nejmenších obcích stávají většinou domorodí obyvatelé, kteří zde tak těží zejména z přirozené autority a vzájemné znalosti a pospolitosti.

Otázka č. A9 - Počet členů Vašeho zastupitelstva obce

Graf 36 - Vyhodnocení otázky A9
Počet členů Vašeho zastupitelstva obce

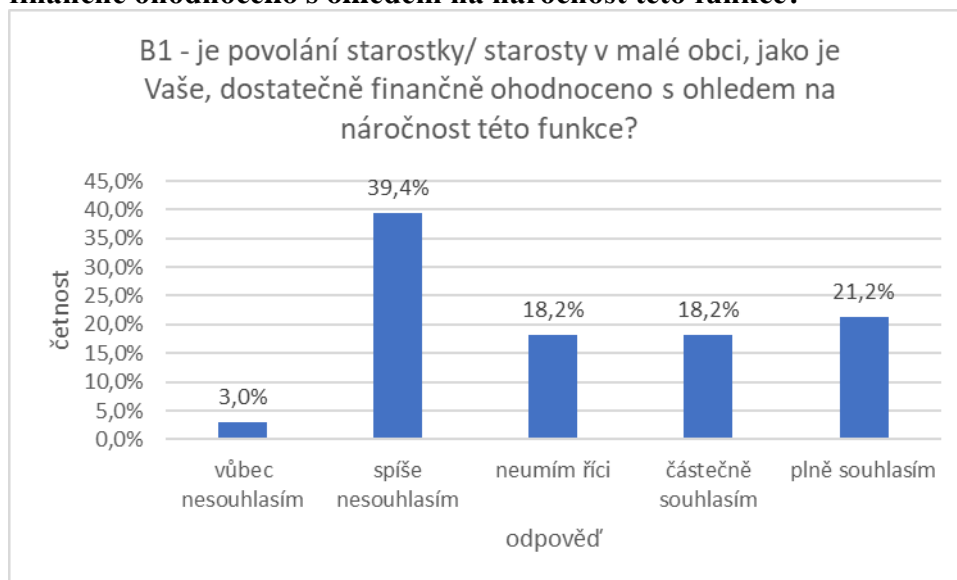
Nejdůležitější zjištění: tato informace je též dostupná z povinně zveřejňovaných informací na webech jednotlivých obcí. Určení počtu členů zastupitelstva obce je plně v jeho kompetencích. Ve většině vyhodnocovaných obcí plně koreluje s počtem obyvatel obce. Ve vzorku zkoumaných obcí má necelých 60 % obcí 7 členů zastupitelstva.

Souhrn zjištění za skupinu A - Identifikace dotazované osoby:

Nejvíce, a to polovina představitelů zkoumaných obcí, je ve věku 50 – 60 let. Objevuje minimum starostů obcí do 40 let věku. Převládají ze dvou třetin muži. Dvě třetiny mají středoškolské odborné vzdělání s maturitou, jedna třetina má magisterské a vyšší vzdělání. Nelze jednoznačně určit, který obor vzdělání a které povolání před nástupem do funkce starosty dominuje. Výčet oborů vzdělání a předchozích povolání starostů je pestrý. Starosta se základním vzděláním nebo s vyučením se již prakticky nevyskytuje. Je to dáno zvyšujícími se nároky této funkce. Funkce starosty v malé obci je většinou neuvolněná, není to však pravidlem ani u nejmenších obcí, s velikostí obce roste počet uvolněných starostů. Od velikostní kategorie 500 obyvatel jsou již funkce starostů převážně uvolněné. Třetina starostů je ve své funkci poprvé, mnozí starostové však působí ve funkci dvě a více volebních období po sobě. Starosta má vždy k obci dlouhodobý vztah, často se v ní i narodil. To je typické pro malé obce. Počet členů zastupitelstva závisí na velikosti obce. Stanovení počtu členů zastupitelstva obce je plně v jeho kompetenci. U zkoumaných malých obcí je nejčastější počet zastupitelů 7.

Skupina otázek B – Osobnost starosty, náročnost funkce, kompetence

Otázka č. B1 - Je povolání starostky/ starosty v malé obci, jako je Vaše, dostatečně finančně ohodnoceno s ohledem na náročnost této funkce?

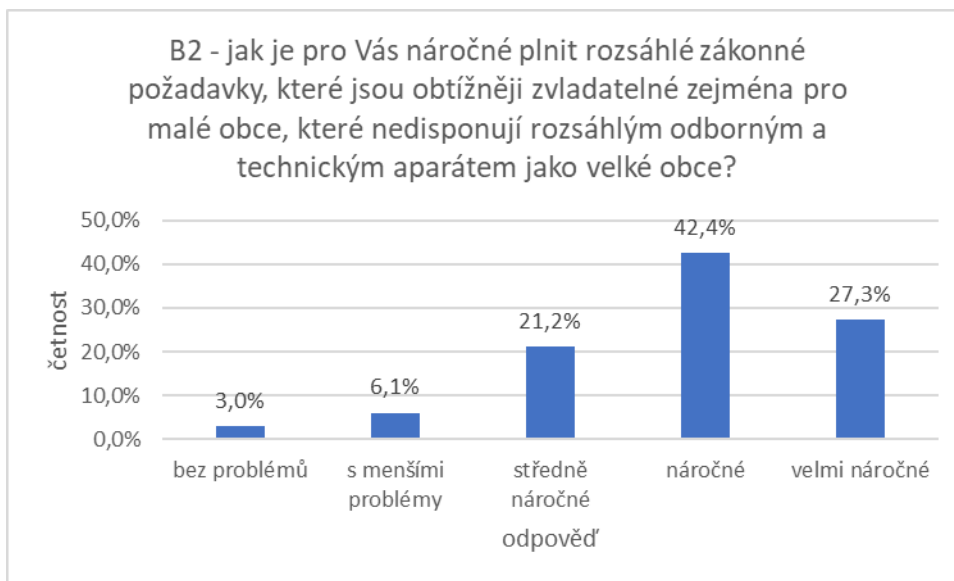

Graf 37 - Vyhodnocení otázky B1

Je povolání starostky/ starosty v malé obci, jako je Vaše, dostatečně finančně ohodnoceno s ohledem na náročnost této funkce?

Nejdůležitější zjištění: 40 % respondentů si převážně nemyslí, že je povolání starosty dostatečně finančně ohodnocené s ohledem na náročnost funkce. 40 % respondentů si ale myslí, že je jejich povolání převážně nebo zcela dostatečně finančně ohodnoceno. 20 % respondentů má neutrální názor.

Otázka č. B2 - Jak je pro Vás náročné plnit rozsáhlé zákonné požadavky, které jsou obtížněji zvladatelné zejména pro malé obce, které nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce?

Graf 38 - Vyhodnocení otázky B2

Jak je pro Vás náročné plnit rozsáhlé zákonné požadavky, které jsou obtížněji zvladatelné zejména pro malé obce, které nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce?

Nejdůležitější zjištění: necelé tři čtvrtiny starostů se domnívají, že je velmi náročné zejména pro malé obce plnit uvedené požadavky, protože nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce. Na tomto příkladě je vidět, že starostové obcí jsou více citliví na vnímání otázky náročnosti plnění zákonných požadavků než na vnímání otázky o dostatečném ohodnocení své práce.

Otázka č. B3 - Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit kandidátní listinu(y) pro komunální volby v roce 2018?

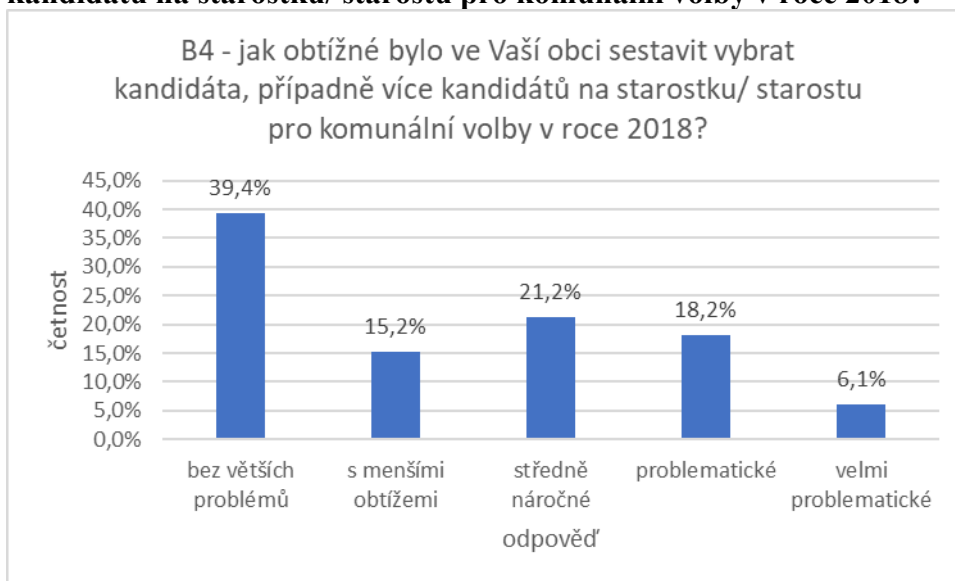

Graf 39 - Vyhodnocení otázky B3

Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit kandidátní listinu(y) pro komunální volby v roce 2018?

Nejdůležitější zjištění: 90 % respondentů uvedlo, že sestavení kandidátní listiny bylo přinejhorším středně náročné. Pouze 10 % respondentů uvedlo, že to bylo problematické až velmi problematické. To je poměrně pozitivní zjištění. Znamená to, že je zájem o komunální politiku, respektive, že tyto záležitosti nejsou občanům na malých obcích lhostejné.

Otázka č. B4 - Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit vybrat kandidáta, případně více kandidátů na starostku/ starostu pro komunální volby v roce 2018?

Graf 40 - Vyhodnocení otázky B4

Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit vybrat kandidáta, případně více kandidátů na starostku/ starostu pro komunální volby v roce 2018?

Nejdůležitější zjištění: výsledky předchozího zjištění korespondují s tímto tématem. Přibližně pro 75 % zastupitelstev obcí byl výběr kandidáta na starostu přinejhorším středně náročný. V obcích, kde byl problém sestavit kandidátku do zastupitelstva, byl pravděpodobně i problém získat kandidáta na starostu, což potvrdilo přibližně 25 % respondentů.

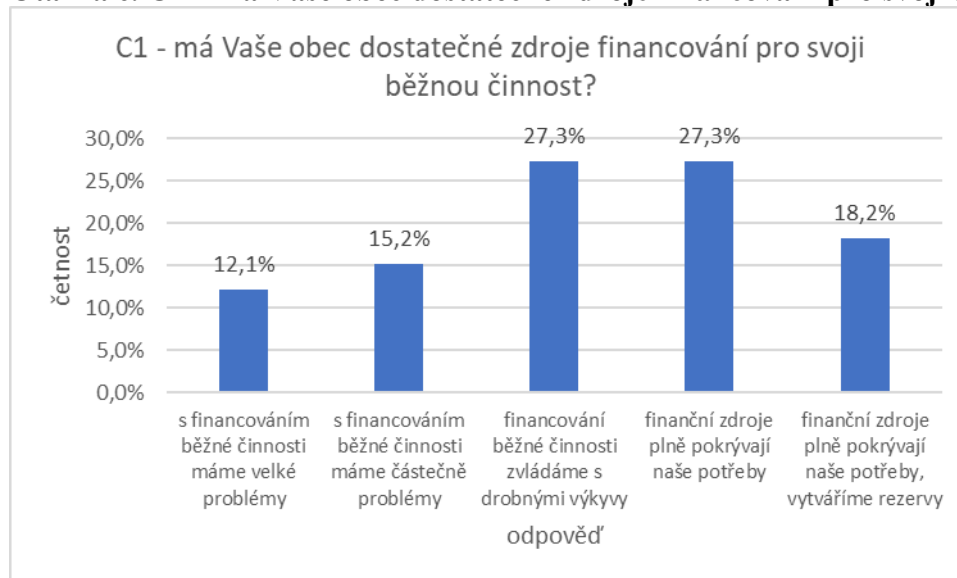
Souhrn zjištění za skupinu B - Osobnost starosty, náročnost funkce, kompetence:

Necelé tři čtvrtiny starostů se domnívají, že je velmi náročné zejména pro malé obce, plnit zákonné požadavky, protože nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce. Avšak pokud se jedná o spokojenost s výší platu starosty, je přibližně 40 % respondentů převážně spokojených a stejný podíl spíše nespokojených. Pro 90 % obcí nebyl většinou problém sestavit kandidátku do zastupitelstva a v 75 % případů ani problém vybrat kandidáta na starostu. V obcích, kde měli problém sehnat kandidáty do

zastupitelstva (asi 10 % případů), měli pravděpodobně i problém vybrat kandidáta na starostu (asi 25 % případů).

Skupina otázek C – Možnosti financování malých obcí

Otázka č. C1 - Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svoji běžnou činnost?

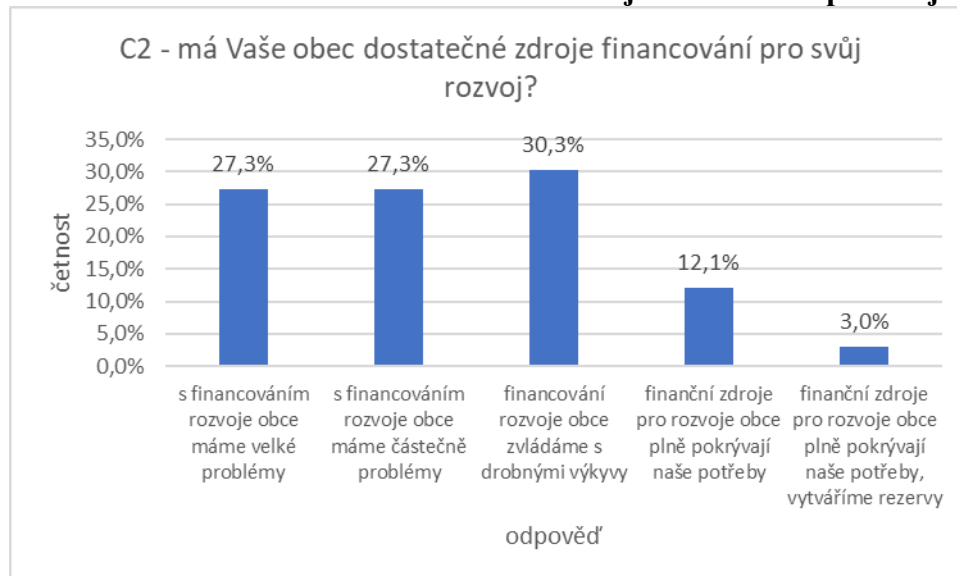

Graf 41 - Vyhodnocení otázky C1

Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svoji běžnou činnost?

Nejdůležitější zjištění: obce by evidentně neměly mít problémy s financováním běžné činnosti. Nicméně přibližně 25 % respondentů uvedlo, že mají částečné nebo větší problémy. Přibližně stejné množství respondentů má pouze drobné problémy. Přibližně 50 % respondentů uvádí, že financování běžné činnosti plně pokrývá.

Otázka č. C2 - Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svůj rozvoj?

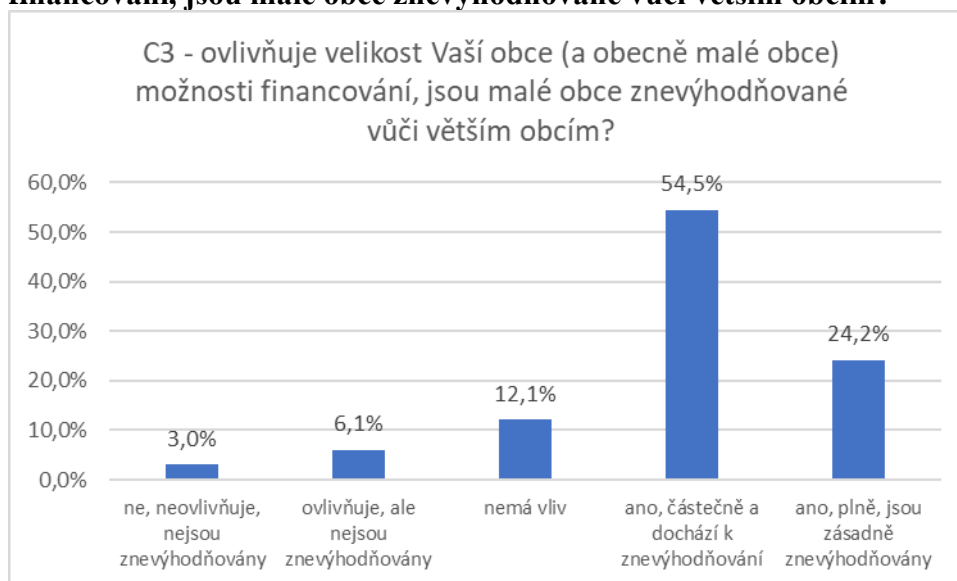

Graf 42 - Vyhodnocení otázky C2

Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svůj rozvoj?

Nejdůležitější zjištění: Pouze 15 % obcí má dostatečné finance na pokrytí svého rozvoje. 30 % obcí financování svého rozvoje převážně zvládá. 27 % obcí má většinou problémy a 27 % má velké problémy. Mezi poslední uvedené patří zejména ty nejmenší obce, které nemají žádný dodatečný zdroj příjmů ani nevlastní jedinečný zdroj (kulturní, turistický, přírodní) a neumí finančně pokrýt vlastními zdroji ani menší dotaci.

Otázka č. C3 - Ovlivňuje velikost Vaší obce (a obecně malé obce) možnosti financování, jsou malé obce znevýhodňované vůči větším obcím?

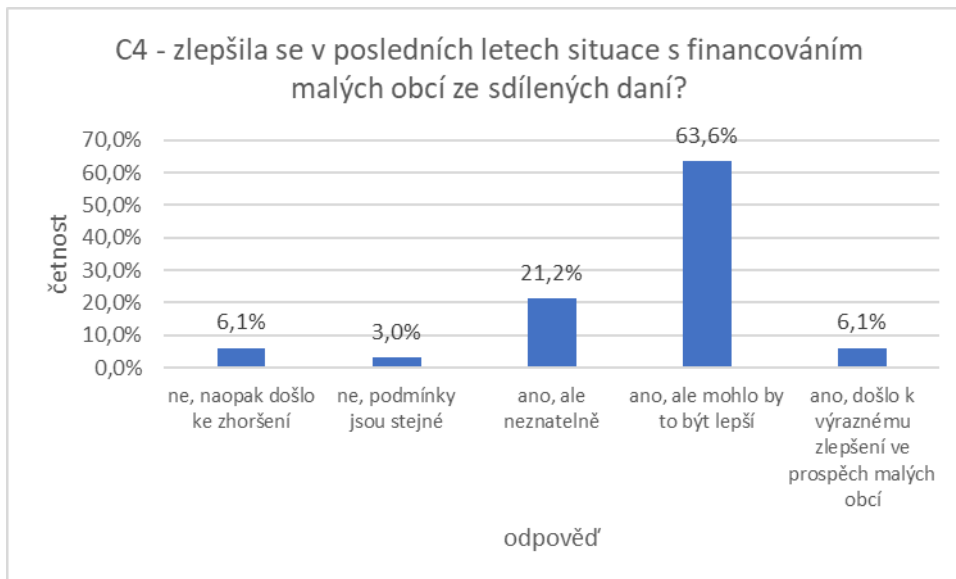

Graf 43 - Vyhodnocení otázky C3

Ovlivňuje velikost Vaší obce (a obecně malé obce) možnosti financování, jsou malé obce znevýhodňované vůči větším obcím?

Nejdůležitější zjištění: Přibližně 80 % respondentů tvrdí, že velikost malé obce částečně nebo plně ovlivňuje možnosti financování, a tyto malé obce jsou částečně nebo plně znevýhodňované vůči větším obcím. Zbytek respondentů tento problém u malých obcí převážně nevidí.

Otázka č. C4 - Zlepšila se v posledních letech situace s financováním malých obcí ze sdílených daní?

Graf 44 - Vyhodnocení otázky C4

Zlepšila se v posledních letech situace s financováním malých obcí ze sdílených daní?

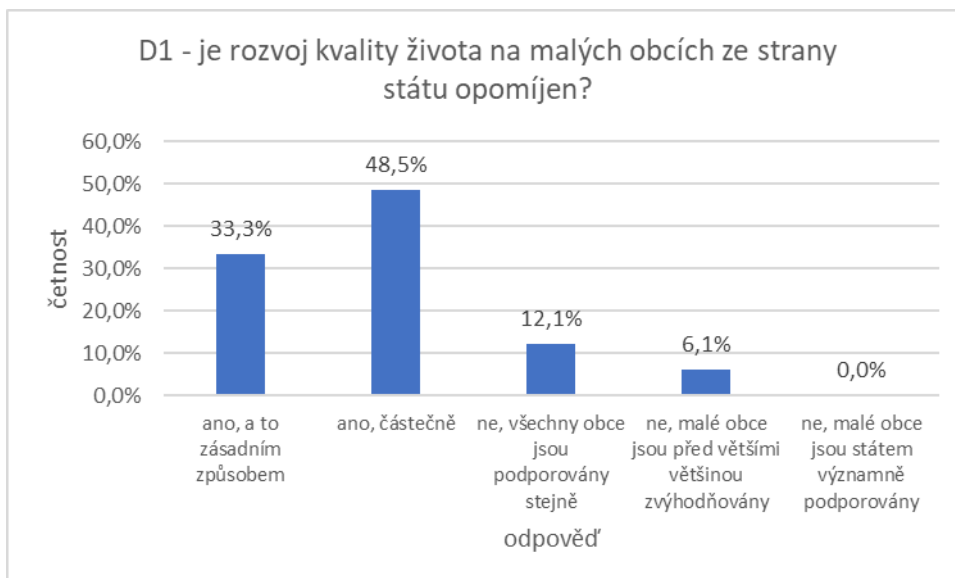
Nejdůležitější zjištění: Dle názoru 90 % starostů došlo v posledních letech alespoň k minimálnímu zlepšení situace s financováním malých obcí ze sdílených daní.

Souhrn zjištění za skupinu C - Možnosti financování malých obcí:

50 % obcí zvládá bez problému financování běžných činností. 25 % obcí má s financováním běžných činností částečné nebo větší problémy. 45 % obcí převážně bez problémů nebo s částečnými problémy zvládá financování svého rozvoje. 55 % obcí má převážně problémy nebo velké problémy. Patří mezi ně zejména nejmenší obce. Přibližně 80 % respondentů tvrdí, že velikost malé obce částečně nebo plně ovlivňuje možnosti financování, a tyto malé obce jsou částečně nebo plně znevýhodňované vůči větším obcím. 90 % respondentů ale uvedlo, že v posledních letech došlo alespoň k minimálnímu zlepšení situace s financováním malých obcí ze sdílených daní.

Skupina otázek D – Kvalita zázemí a možnosti rozvoje obce

Otázka č. D1 - Je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu opomíjen?

Graf 45 - Vyhodnocení otázky D1

Je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu opomíjen?

Nejdůležitější zjištění: Přes 80 % respondentů tvrdí, že je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu plně nebo částečně opomíjen.

Otázka č. D2 - Má Vaše obec možnosti dalšího rozvoje prostřednictvím nové výstavby, kterou lze v horizontu do 10 let zrealizovat (pozemky ve vlastnictví obce zahrnuté v územním plánu)?

Graf 46 - Vyhodnocení otázky D2

Má Vaše obec možnosti dalšího rozvoje prostřednictvím nové výstavby, kterou lze v horizontu do 10 let zrealizovat (pozemky ve vlastnictví obce zahrnuté v územním plánu)?

Nejdůležitější zjištění: 45 % obcí takovou možnost nemá, ale rády by ji uvítaly. 15 % takovou možnost má, ale není v plánech, 15 % takovou možnost má, ale nemá možnosti

financování, 20 % takovou možnost nemá a ani ji neplánuje. V jednotkách se dají počítat obce, které mají tuto možnost a mají ji naplánovanou včetně zajištěného financování.

Otázka č. D3 - Jaká je Vaše spokojenost se stavem místních komunikací ve Vaší obci?

Graf 47 - Vyhodnocení otázky D3

Jaká je Vaše spokojenost se stavem místních komunikací ve Vaší obci?

Nejdůležitější zjištění: více než 60 % respondentů je nespokojeno se stavem místních komunikací ve své obci. Většina nespokojených starostů s tím ale může více nebo méně něco udělat. Více než 35% respondentů je spokojených, má komunikace převážně v dobrém stavu a zvládá jejich opravy.

Otázka č. D4 - Jaká je Vaše spokojenost se stavem kanalizační sítě ve Vaší obci?

Graf 48 - Vyhodnocení otázky D4

Jaká je Vaše spokojenost se stavem kanalizační sítě ve Vaší obci?

Nejdůležitější zjištění: 65 % respondentů je nespokojená se stavem kanalizační sítě ve své obci. 30% respondentů má vybudovanou kanalizační síť alespoň v části obce a jsou se stavem víceméně spokojeni. Pro většinu malých obcí je investice do vybudování kanalizační sítě finančně velmi náročná až nereálná. Tato otázka proto velmi úzce souvisí s otázkou C2 - Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svůj rozvoj?

Otázka č. D5 - Jaká je Vaše spokojenost se stavem zásobování Vaší obce pitnou vodou?

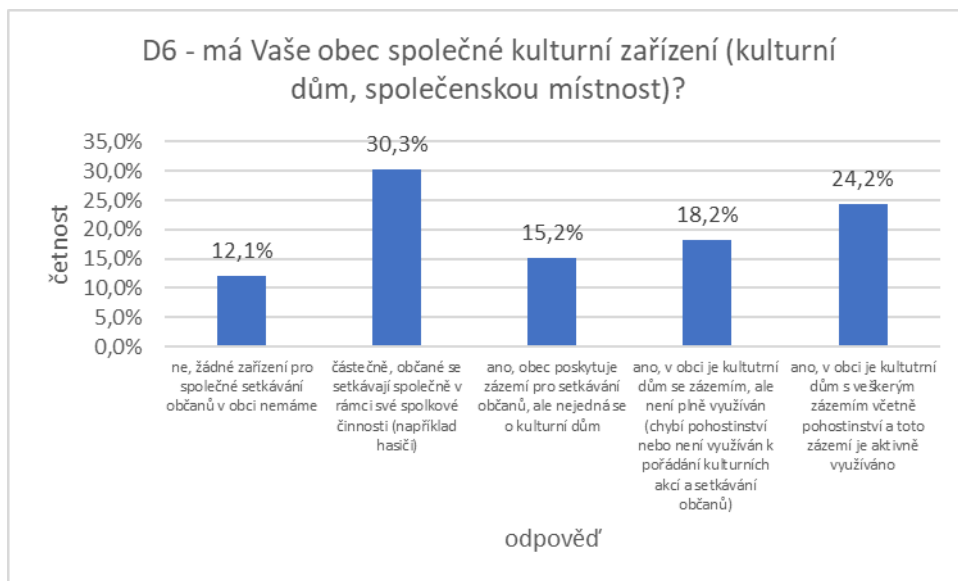

Graf 49 - Vyhodnocení otázky D5

Jaká je Vaše spokojenost se stavem zásobování Vaší obce pitnou vodou?

Nejdůležitější zjištění: Necelých 55 % obcí má problémy se zásobováním pitnou vodou. Buď obecní vodovod zcela chybí nebo je jen v části obce, případně mají problém s kvalitou a množstvím vody. Přes 20 % obcí má vodovod a s kvalitou a množstvím vody jsou spokojeny. Přibližně 25 % obcí je se stavem zásobování pitnou vodou spokojeno, přestože nedisponují vodovodním systémem v celé obci nebo jsou nemovitosti zásobovány skupinovým vodovodem, případně individuálními studněmi.

Otázka č. D6 - Má Vaše obec společné kulturní zařízení (kulturní dům, společenskou místnost)?

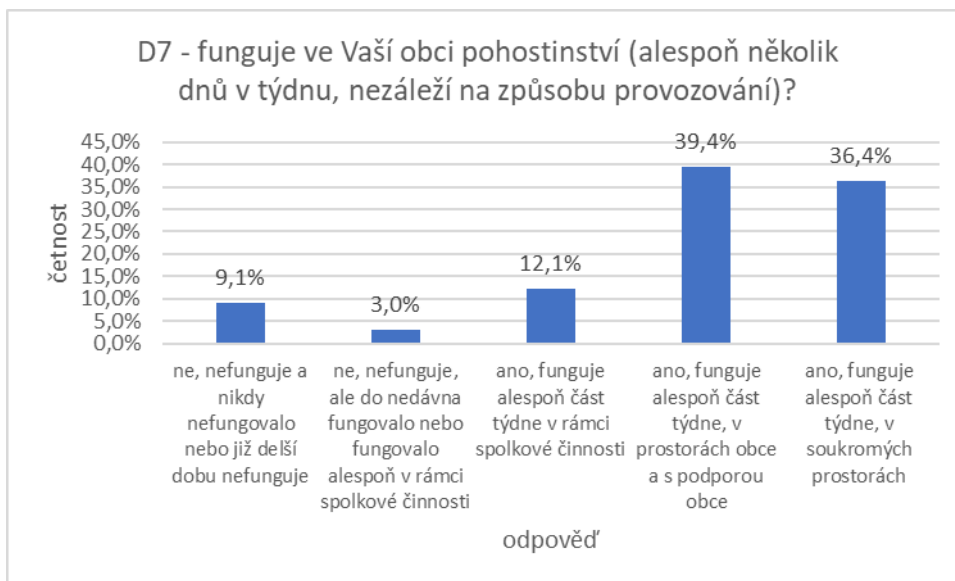

Graf 50 - Vyhodnocení otázky D6

Má Vaše obec společné kulturní zařízení (kulturní dům, společenskou místnost)?

Nejdůležitější zjištění: Společné kulturní zařízení v jakékoliv formě na malé obci je velmi důležitým místem setkávání občanů. Pokud chybí, je to pro malou obec velký problém. Právě v malých obcích je výrazným prvkem projevu života vysoká pospolitost obyvatel. 25 % obcí vlastní funkční zázemí v podobě kulturního domu a pohostinství. Třetina obcí má zázemí pro setkávání občanů, ale nefunguje plnohodnotně (chybí buď pohostinství nebo prostory pro pořádání kulturních akcí, případně obec poskytuje pouze určité vymezené prostory pro setkávání občanů). Třetina obcí má zázemí pro setkávání občanů v rámci spolkové činnosti (hasiči, sportovci apod.). Platí, že v obci, kde drží obyvatelé hodně spolu, se také pravidelně setkávají, a nezáleží na typu společných prostor a způsobu jejich provozování.

Otázka č. D7 - Funguje ve Vaší obci pohostinství (alespoň několik dnů v týdnu, nezáleží na způsobu provozování)?

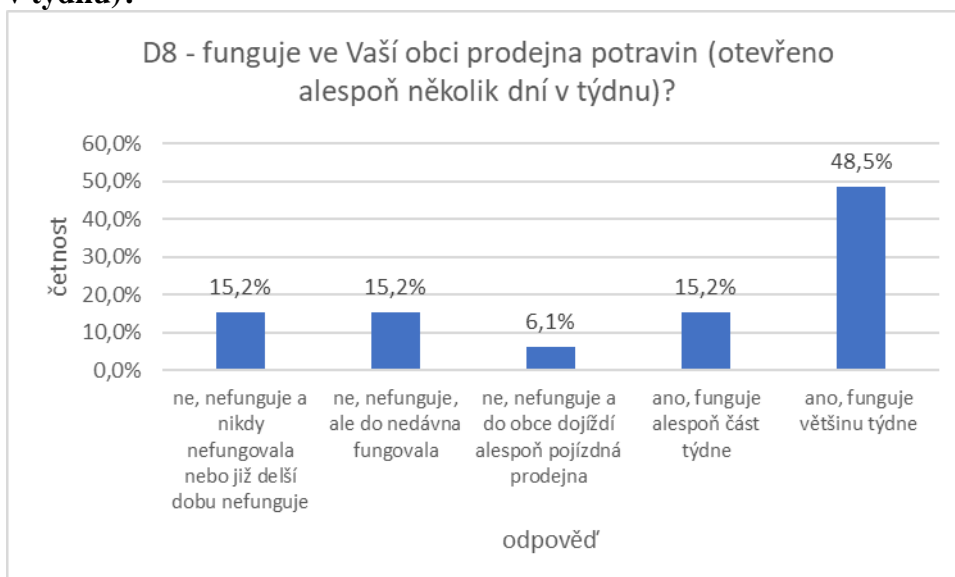

Graf 51 - Vyhodnocení otázky D7

Funguje ve Vaší obci pohostinství (alespoň několik dnů v týdnu, nezáleží na způsobu provozování)?

Nejdůležitější zjištění: Tato otázka úzce koresponduje s předchozí otázkou č. D6 - Má Vaše obec společné kulturní zařízení (kulturní dům, společenskou místnost)? Pozitivní je, že více než 85 % obcí má k dispozici alespoň základní úroveň pohostinství provozovanou v jakékoliv formě, v jakýchkoliv prostorách, alespoň několik dní v týdnu, přestože tato činnost nemá v poslední době na vesnicích na různých ustláno.

Otázka č. D8 - Funguje ve Vaší obci prodejna potravin (otevřeno alespoň několik dní v týdnu)?

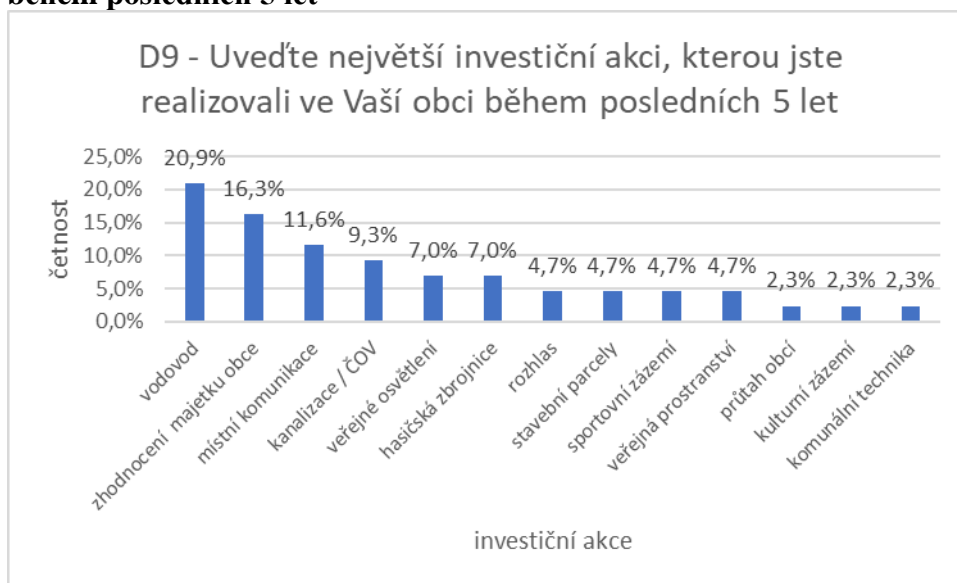

Graf 52 - Vyhodnocení otázky D8

Funguje ve Vaší obci prodejna potravin (otevřeno alespoň několik dní v týdnu)?

Nejdůležitější zjištění: Prodejna potravin v malé obci se stává v posledních letech též ohroženým druhem. Náplní této práce však není zkoumat příčiny tohoto stavu. Malé obce se snaží s vynaložením všech sil zajistit tuto službu zejména starším občanům, kteří si už jednoduše nedojedou za nákupem do města. Nicméně, dle šetření, skoro 70 % obcí má zajištěnu tuto službu alespoň v minimální formě, a to přinejhorším formou pojízdné prodejny. Přibližně u 30 % obcí občané nemají možnost si nakoupit základní potraviny, byť do nedávna v polovině z nich ještě tato možnost existovala.

Otázka č. D9 - Uved'te největší investiční akci, kterou jste realizovali ve Vaší obci během posledních 5 let

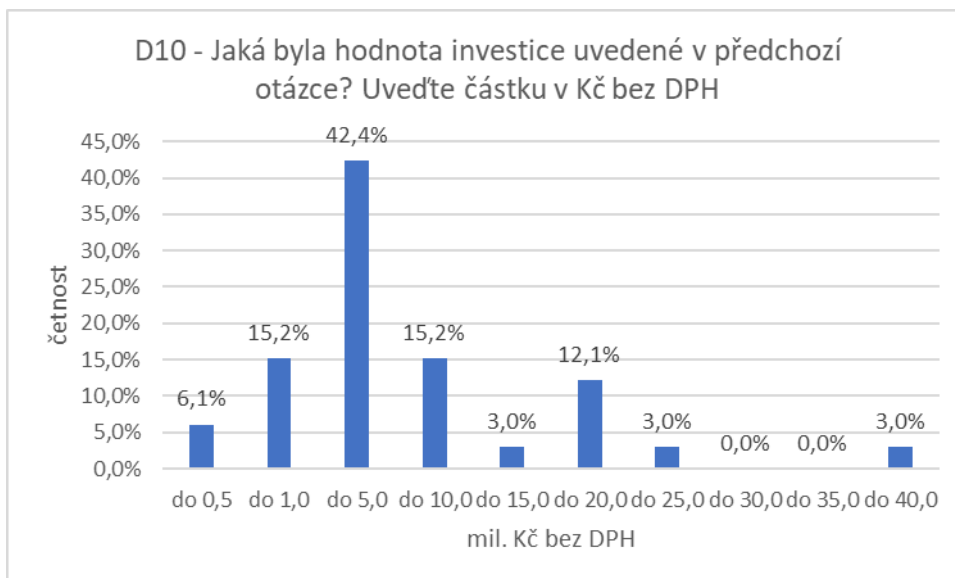

Graf 53 - Vyhodnocení otázky D9

Uved'te největší investiční akci, kterou jste realizovali ve Vaší obci během posledních 5 let

Nejdůležitější zjištění: Pětina obcí řešila vybudování nebo rekonstrukci vodovodu. Více než 15 % obcí zhodnocovalo obecní majetek. Jednalo se o rekonstrukci nebo vybudování kulturního zázemí, obecního úřadu nebo bytů. Dále obce řešily stavby a rekonstrukce místních komunikací, kanalizační sítě a čistírny odpadních vod nebo hasičských zbrojnic. Mezi ojedinělé větší akce patřila rekonstrukce průtahu obcí a příprava stavebních parcel. Pro malé obce typické akce menšího rozsahu byly: pořízení komunální techniky, úpravy veřejného prostranství, veřejný rozhlas atd. Samozřejmostí je financování investic převážně z dotací.

Otázka č. D10 - Jaká byla hodnota investice uvedené v předchozí otázce? Uved'te částku v Kč bez DPH

Graf 54 - Vyhodnocení otázky D10

Jaká byla hodnota investice uvedená v předchozí otázce? Uveďte částku v Kč bez DPH

Nejdůležitější zjištění: S předchozí otázkou koresponduje i tato otázka. Dvě třetiny investičních akcí nepřekročily částku 5 mil. Kč. Nejvyšší investovaná částka byla kolem 40 mil. Kč.

Souhrn zjištění za skupinu D - Kvalita zázemí a možnosti rozvoje obce:

Rozvoj kvality života v malých obcích lze charakterizovat mnoha ukazateli a každá obec má jiné priority a s tím související ukazatele rozvoje. Dle výsledků průzkumu malé obce nemají tak dobré možnosti financování velkých akcí v porovnání s většími obcemi a městy. Tvrzení o spokojenosti s kvalitou života v malých obcích je velmi individuální. Dvě stejně velké obce mohou mít přibližně stejné příjmy, tím pádem přibližně stejné možnosti financování, ale pokud budeme vycházet z přibližně stejného výchozího stavu infrastruktury a služeb, bude u obou obcí diametrálně odlišně vnímaná spokojenost. Jedna obec tak bude spokojená s vybudováním dětského hřiště v rámci statistických nákladů a druhá obec bude nespokojená po vybudování kompletní splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod za desítky milionů.

Důležitým zjištěním je, že přes 80 % respondentů tvrdí, že je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu plně nebo částečně opomíjen. Obce by se rády dále rozvíjely prostřednictvím nové výstavby, ale jen minimum z nich takovou možnost má a minimum z nich by ji dokázalo ufinancovat. Spokojenost se stavem infrastruktury vyjádřili představitelé zkoumaných obcí takto: 60 % jich je nespokojených se stavem místních

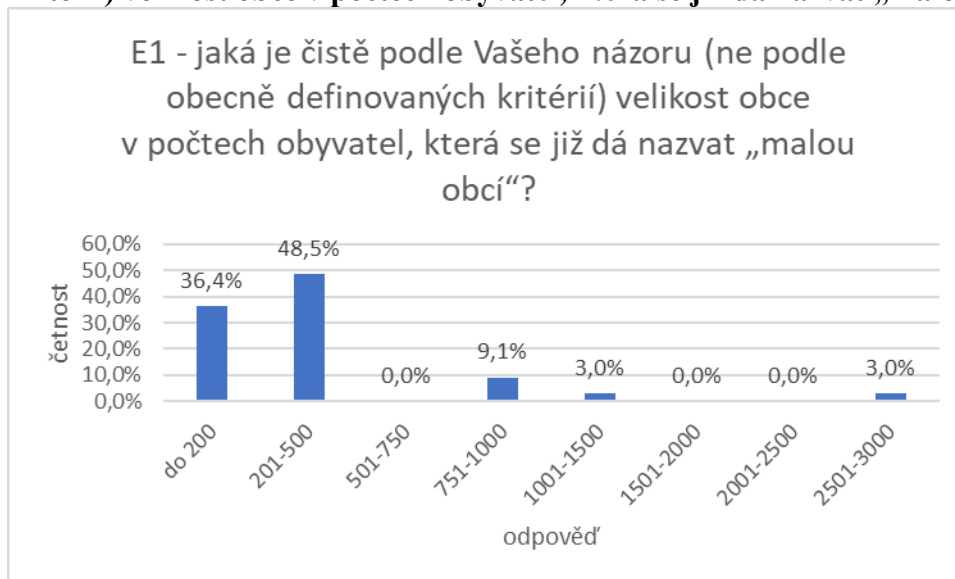
komunikací, 65 % je nespokojených se stavem odkanalizování obce a 55 % má problémy se zásobováním s pitnou vodou. Přibližně v 30 % obcí občané nemají možnost si nakoupit potraviny, byť do nedávna v polovině z nich ještě tato možnost existovala.

Obyvatelé malých obcí drží většinou hodně pospolu. Většina obcí má prostory pro společné setkávání občanů. Jedná se v 25 % o kulturní dům a dále o jiné prostory určené pro setkávání nebo o prostory pro setkávání v rámci spolkové činnosti (např. hasiči nebo sportovci). 85 % obcí má k dispozici alespoň základní úroveň pohostinství provozovanou v jakékoliv formě, v jakýchkoliv prostorách, alespoň několik dní v týdnu.

Co se týče průzkumu největších realizovaných investičních akcí v posledních pěti letech, je stav následující: Pětina obcí řešila vybudování nebo rekonstrukci vodovodu. Více než 15 % obcí zhodnocovalo obecní majetek. Obce také řešily místních komunikace, kanalizaci a čistírnu odpadních vod nebo hasičskou zbrojnici. Výjimečně zvládly starostové rekonstrukci průtahu obcí a nové stavební parcely. Nejmenší obce řešily akce malého rozsahu jako pořízení komunální techniky, úpravu veřejného prostranství, veřejný rozhlas. Financování probíhalo v drtivé většině z dotací a dvě třetiny investičních akcí nepřekročily částku 5 mil. Kč. Nejvyšší investovaná částka byla kolem 40 mil. Kč.

Skupina otázek E – Tendence dělení a slučování obcí

Otázka č. E1 - Jaká je čistě podle Vašeho názoru (ne podle obecně definovaných kritérií) velikost obce v počtech obyvatel, která se již dá nazvat „malou obcí“?

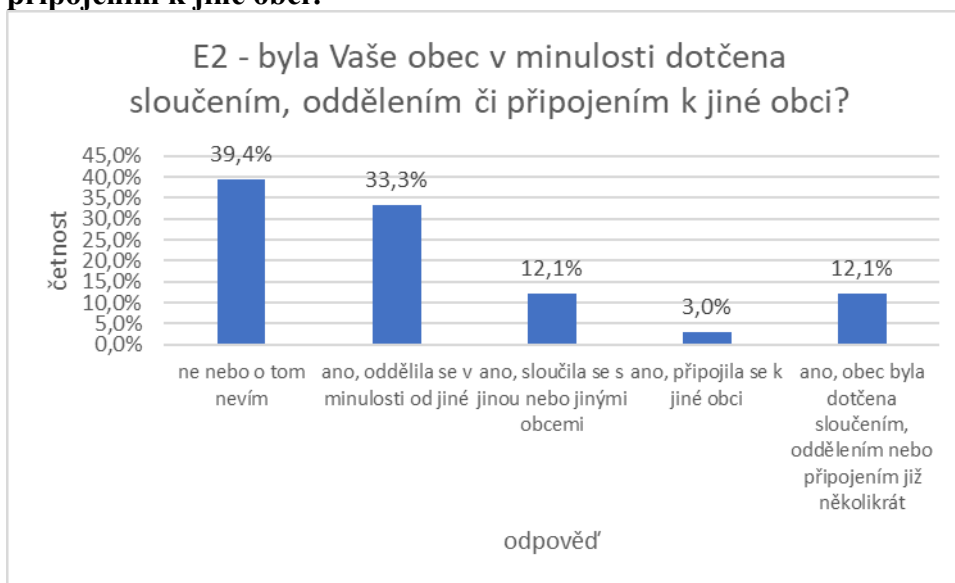

Graf 55 - Vyhodnocení otázky E1

Jaká je čistě podle Vašeho názoru (ne podle obecně definovaných kritérií) velikost obce v počtech obyvatel, která se již dá nazvat „malou obcí“?

Nejdůležitější zjištění: Dle respondentů má malá obec průměrně 454 obyvatel. Medián je 300 obyvatel. Jako malá obec byla označena i obec o velikosti 50 obyvatel, stejně tak i obec o velikosti 3 000 obyvatel. To jsou extrémní hodnoty v analyzovaném souboru odpovědí. Drtivá většina respondentů označila jako malou obec každou obec v rozsahu mezi 50 – 500 obyvateli. Na základě průzkumu lze tedy označit za malou obec každou obec s 300 obyvateli.

Otázka č. E2 - Byla Vaše obec v minulosti dotčena sloučením, oddělením či připojením k jiné obci?

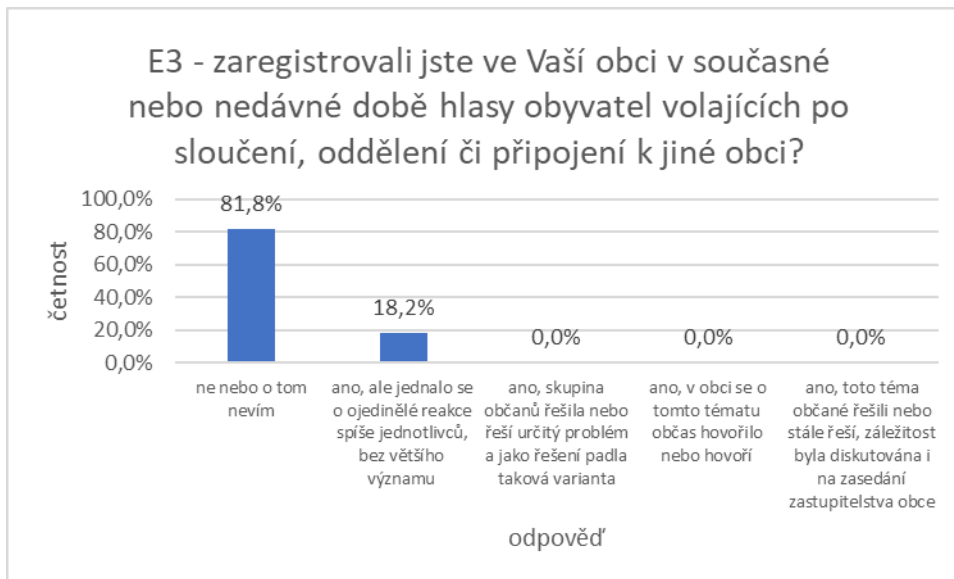

Graf 56 - Vyhodnocení otázky E2

Byla Vaše obec v minulosti dotčena sloučením, oddělením či připojením k jiné obci?

Nejdůležitější zjištění: Necelých 40 % se územní změna dle svých představitelů vůbec nedotkla nebo o tom neví. 60 % obcí bylo v minulosti dotčeno sloučením, oddělením nebo připojením. Tato zjištěná fakta plně korespondují se zjištěním ohledně územních změn v okrese Klatovy, které byly analyzovány v kapitole č. 4.1.3 Analýza územních změn obcí.

Otázka č. E3 - Zaregistrovali jste ve Vaší obci v současné nebo nedávné době hlasy obyvatel volajících po sloučení, oddělení či připojení k jiné obci?

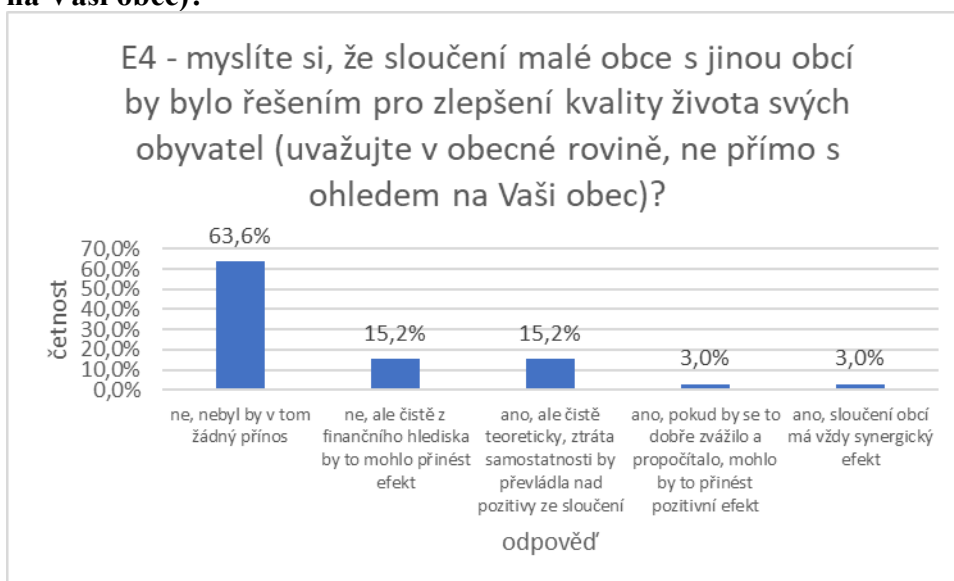

Graf 57 - Vyhodnocení otázky E3

Zaregistrovali jste ve Vaší obci v současné nebo nedávné době hlasy obyvatel volajících po sloučení, oddělení či připojení k jiné obci?

Nejdůležitější zjištění: 81,1 % respondentů uvedlo, že nezaregistrovali v obci žádné hlasy volající pro oddělení, sloučení či připojení, nebo o tom neví. 18,2 % respondentů zaregistrovalo ojedinelé reakce, kterým nelze přikládat větší význam. S vysokou pravděpodobností tento výsledek reflektuje skutečný stav. Přes veškerá negativa, která jsou pro malé obce charakteristická, nelze vypozerovat znatelné tendence malých obcí k územním změnám z vůle svých představitelů nebo z vůle obyvatel obce.

Otázka č. E4 - Myslíte si, že sloučení malé obce s jinou obcí by bylo řešením pro zlepšení kvality života svých obyvatel (uvažujte v obecné rovině, ne přímo s ohledem na Vaši obec)?

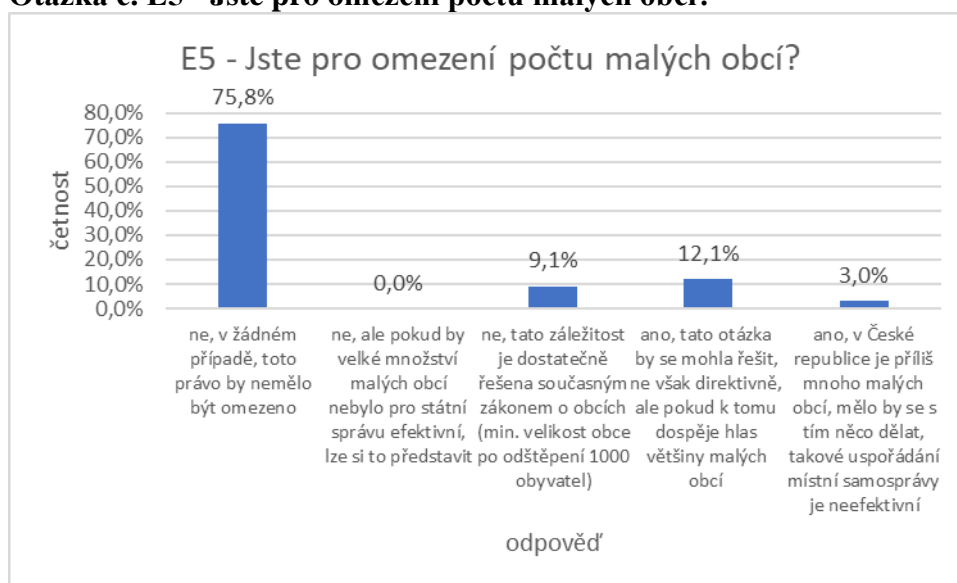

Graf 58 - Vyhodnocení otázky E4

Myslíte si, že sloučení malé obce s jinou obcí by bylo řešením pro zlepšení kvality života svých obyvatel (uvažujte v obecné rovině, ne přímo s ohledem na Vaši obec)?

Nejdůležitější zjištění: Názor získaný v předchozí otázce lze potvrdit i otázkou č. E4. 63,6 % respondentů v sloučení malé obce s jinou obcí za účelem zlepšení kvality života svých obyvatel nevidí žádný přínos. Přibližně 15 % respondentů o této otázce uvažovalo v teoretické rovině, tzn. možný přínos z finančního hlediska, a stejná část respondentů by teoreticky výhody sloučení připustila, ale ztráta samostatnosti by převládla nad finančními výhodami sloučení.

Otázka č. E5 - Jste pro omezení počtu malých obcí?

Graf 59 - Vyhodnocení otázky E5
Jste pro omezení počtu malých obcí?

Nejdůležitější zjištění: Tato otázka přesně doplňuje předchozí dvě. 85 % respondentů si nepřeje omezit počet malých obcí, část z nich považuje současnou zákonnou úpravu této problematiky za dostatečnou. 12 % respondentů by připustilo určitá omezení, ale pouze za předpokladu jednotnosti názoru většiny malých obcí, ne však direktivně. Pouhá 3% respondentů uvádí, že malých obcí je v České republice příliš mnoho a mělo by se s tím něco dělat.

Souhrn zjištění za skupinu E - Tendence dělení a slučování obcí:

Představitelé obcí umí poměrně přesně specifikovat plusy a minusy malých obcí, přesto tendence k územním změnám malých obcí jsou minimální. 60 % obcí se územní změny dotkly v minulosti a ve většině obcí (81 %) v současné době nejsou známy žádné tendence

pro slučování či připojování. Žádné sledované obce se netýká možnost oddělení od jiné, protože nemohou naplnit zákonnou podmínku 1 000 obyvatel po odštěpení. Ve zbytku obcí byly zaregistrovány maximálně ojedinělé tendence nespokojenosti bez dalšího zvláštního významu. Přes 60 % respondentů v sloučení malé obce s jinou obcí za účelem zlepšení kvality života svých obyvatel nevidí žádný přínos. Zbytek o této možnosti uvažuje pouze v teoretické rovině. Více než 75 % respondentů je zásadně proti dalšímu omezení počtu malých obcí. Zajímavým zjištěním je představa starostů obcí o definici velikosti malé obce: malá obec má mít průměrně 454 obyvatel, medián je 300 obyvatel. Drtivá většina respondentů označuje malou obec jako obec s 50–500 obyvateli.

Skupina otázek F – Spokojenost v malé obci

Otázka č. F1 - Jaká je Vaše spokojenost s postavením malé obce jako je ta Vaše?

Graf 60 - Vyhodnocení otázky F1

Jaká je Vaše spokojenost s postavením malé obce jako je ta Vaše?

Nejdůležitější zjištění: Pohledem starosty malé obce vyjádřilo necelých 70 % respondentů neutrální postoj, ani spokojenost, ani nespokojenost. 12 % respondentů je spokojeno hodně a 12 % respondentů je spokojeno málo.

Otázka č. F2 - Jaká je spokojenost obyvatel Vaší obce s ohledem na postavení malé obce?

Graf 61 - Vyhodnocení otázky F2

Jaká je spokojenost obyvatel Vaší obce s ohledem na postavení malé obce?

Nejdůležitější zjištění: Pohledem obyvatel obce (ale hodnoceno starostou obce) má necelých 70 % respondentů neutrální postoj, ani spokojenost, ani nespokojenost. Přes 20 % obyvatel by mělo být velmi spokojeno.

Otázka č. F3 - Je důvodem spokojenosti s postavením malé obce zejména tradice, pospolitost a patriotismus?

Graf 62 - Vyhodnocení otázky F3

Je důvodem spokojenosti s postavením malé obce zejména tradice, pospolitost a patriotismus?

Nejdůležitější zjištění: Přes 90 % respondentů odpovědělo převážně ano, z toho přibližně 30 % možná ano, necelých 40 % spíše ano a více než 20 % určitě ano.

Souhrn zjištění za skupinu F - Spokojenost v malé obci: Pohledem starosty obce i pohledem obyvatel obce (ale hodnoceno starostou obce) zastává 70 % respondentů neutrální postoj ke spokojenosti s postavením malé obce. To znamená ani spokojenost, ani nespokojenost. Přes 12 % starostů a přes 20 % obyvatel je velmi spokojeno. Pozitivním zjištěním je, že nespokojenost nebyla prakticky vyjádřena. Přes 90 % respondentů uvádí jako důvod spokojenosti s postavením malé obce tradici, pospolitost a patriotismus. Na malých obcích mají k sobě lidé blíže. Drží víc pospolu a nejsou si navzájem lhostejní. Z toho plyne obecně i vyšší spokojenost s postavením malé obce a přirozené přehlížení všech negativ života na těchto obcích, které bezesporu existují.

Skupina otázek G – Aktuální problémy

Otázka č. G1 - Uved'te největší problémy, které vidíte jako starostka/ starosta malé obce, které Vás v poslední době trápí nebo zatěžují

Graf 63 - Vyhodnocení otázky G1

Uved'te největší problémy, které vidíte jako starostka/ starosta malé obce, které Vás v poslední době trápí nebo zatěžují

Nejdůležitější zjištění a souhrn za skupinu G – Aktuální problémy: Veškeré odpovědi jednotlivých respondentů byly agregovány do jednotlivých skupin problémů. Obecně největším problémem je pro 30 % respondentů administrativní zátěž a narůstající byrokracie. Další tři nejvýznamnější problémy jsou: nevyhovující nebo chybějící kanalizace, nedostatek financí na další rozvoj obce a problém financování investičních akcí prostřednictvím dotací (obce nejsou schopny ufinancovat ani vlastní podíl investiční akci realizované z dotace). Dále mají obce problémy s nedostatkem a kvalitou pitné vody,

likvidací odpadů a stavem lesů. Také je trápí odliv obyvatel, nezájem o dění v obci, špatné mezilidské vztahy a stav místních komunikací.

4.3.3 Závěr z analýz průzkumu

Získaná a vyhodnocená data ze standardizovaného průzkumu představitelů malých obcí v okrese Klatovy jsou velmi cenným doplněním a ověřením informací, které byly získány jednak z uvedených odborných zdrojů, tak z databází Českého statistického úřadu.

Pozitivním faktem je, že téměř 50 % respondentů (21 ze 43), kteří vyplnili zaslaný průzkumný dotazník, byli starostky nebo starostové obcí do 250 obyvatel ⁹.

4.4 Příklad z praxe – sloučení obcí Bolešiny a Myslovice v roce 1976 pohledem zápisů, kronik a přímých účastníků

V roce 1975 a 1976 došlo v okrese Klatovy ke 101 územním změnám. Změny se dotkly celkem 18 338 z cca. 93 000 obyvatel okrese Klatovy (necelých 20 % obyvatelstva). V této době docházelo ke slučování obcí do větších středisek, tzv. střediskových obcí. V okrese Klatovy se tehdejší sloučení obcí dotklo například obcí Bolešiny a Myslovice. Tehdy se k obci Bolešiny připojily obce Slavošovice, Ostřetice a Myslovice. Celkem se změna týkala 633 obyvatel (Myslovice 466, Slavošovice 83 a Ostřetice 84 obyvatel). Cílem tohoto zkoumání bylo porovnání obecných teoretických předpokladů získaných v kapitole 3.1.4 Historický vývoj obcí v České republice a kapitole 4.1.3 Analýza územních změn obcí s konkrétním případem sloučení obcí Bolešiny a Myslovice, které probíhalo v roce 1975 a 1976, pohledem kronik, zápisů rady místního národního výboru (MNV) a svědectvím pamětníků.

Na úvod je třeba konstatovat, že nejvíce informací lze dohledat zejména z kronik tehdejších MNV. Záleželo především na tom, jakým způsobem byla vedena kronika, jak kvalitního měla tehdy obec kronikáře a zda se podařilo kroniky z citlivých období našich dějin, ke kterým patřila 70. léta 20. století, ale i počátek 90. let., vůbec uchovat.

⁹ Za účast na průzkumu bych rád poděkoval představitelům těchto obcí: Bezděkov, Bolešiny, Břežany, Čachrov, Červené Poříčí, Chudenice, Číhaň, Dlažov, Hartmanice, Hejná, Hradešice, Hydčice, Kejnice, Kovčín, Křenice, Mezihorčí, Mlýnské Struhadlo, Modrava, Mokrosuky, Myslovice, Nezdice, Podmokly, Poleň, Prášily, Předslav, Slatina, Sobětice, Újezd u Plánice, Velhartice, Vřeskovice, Vrhavěč, Zavlekov, Zborovy.

Ve sledovaném období, rok 1975 až 1976, fungovala tehdejší správa obcí na jiném principu než samosprávném. Hlavní roli mělo stranictví a zásadní byl vliv okresních národních výborů (ONV). Dle zjištění z tehdejších zápisů jednání rady nebo plenárního zasedání místního národního výboru se schůzovalo i v malých obcích minimálně dvakrát měsíčně. Zápisy z těchto jednání byly v porovnání s dnešními nároky naprosto nedostatečné a v zásadních věcech, o kterých se rozhodovalo, se pořizovala většinou jen drobná zmínka, dokonce bez uvedení, kolik zastupitelů hlasovalo pro a kolik proti. Samozřejmě, že se většinou hlasovalo pro, tudíž usnesení o sloučení obcí vyřešila jedna věta v zápisu ze zasedání místního národního výboru. Často byl na jednání přítomný funkcionář okresního národního výboru, pravděpodobně proto, aby byly věci nařízené shora prosazovány bez zjevného odporu místních obyvatel.

Pokud porovnáme informace získané z kronik jednotlivých obcí se zápisy jednání místních zastupitelstev, získáme obrázek o tehdejší dění. Získané informace byly ověřeny rozhovorem s kronikářkou obce Bolešiny, Zdeňkou Holou, která píše kroniku obce od roku 1990 do současnosti. Získané poznatky lze proto shrnout do následujících tvrzení: Sloučení obcí bylo tehdy nařízené shora, výrazný vliv měl okresní národní výbor, zastupitelé obcí vše pouze odhlasovali. Nelze určit, kolik lidí se sloučením nesouhlasilo, museli se jednoduše přizpůsobit. Z kronik a zápisů nelze získat tehdejší mínění občanů, jejich dojmy a pocity. A lidé také velmi rychle zapomínají.

Jestliže tak důležité události, jakou bylo spojení obcí Myslovic a Bolešín, byl v zápisech i kronikách věnován minimální prostor, pak stranickým záležitostem byl věnován celkem široký prostor. Nekvalita, strohost a zejména neformálnost tehdejších zápisů místních národních výborů mě negativně překvapila. Na druhou stranu mě pozitivně překvapila poměrně dobrá kvalita a rozsah zápisů do kronik.

Příloha č. 8.3 (Sloučení obcí Bolešiny a Myslovice v roce 1976 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí) obsahuje informace, které byly získány studiem kronik uvedených obcí na veřejném portálu Porta Fontium (www.portafontium.eu) nebo internetových stránkách obce Bolešiny (www.bolesiny.cz) a zápisů zastupitelstev obcí předložených badatelnu Státního okresního archivu v Klatovech.

4.5 Příklad z praxe – oddělení obce Myslovice od Bolešín v roce 1991 pohledem zápisů, kronik a přímých účastníků

Lze-li s ohledem na nedostatečnou kvalitu a množství získaných informací o slučování uvedených obcí v letech 1975–1976 usuzovat, že v případě oddělování obcí v roce 1991 na tom budeme lépe, nelze se než mýlit. Získané informace byly též konfrontovány rozhovorem s kronikářkou obce Bolešiny. Přestože po roce 1989 došlo k zásadnímu uvolnění politické situace, doba byla stále ještě chaotická. V zápisech ze zastupitelstev obcí lze vyhledat jen omezené množství informací. Mnoho dokumentů se ztratilo. Omezené množství informací nabízí též kroniky, které se často dopisovaly za dlouhou dobu, kdy je neměl nikdo na starosti. Doba po listopadu 1989 byla též poměrně nepředvídatelná. Z tehdejších věrných příznivců strany se mnohdy stávali demokraticky volení zástupci. Záleželo často na rozhodnutí tehdejšího Občanského fóra, kdo bude dál ve středu dění a kdo pokračovat nebude. O oddělení obce Myslovice se jednoduše rozhodlo na schůzi místního národního výboru na základě požadavku zastupitelů a občanů obce. Neproběhlo místní referendum. Není možné dohledat podrobné zápisy jak z jednání, tak z předání majetku mezi obcemi atd. Kvalita zápisů z jednání zastupitelstev nebyla lepší než ve druhé polovině 70. let, ba naopak je lze hodnotit jako ještě horší.

Příloha č. 8.4 (Oddělení obce Myslovice od Bolešín v roce 1991 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí) obsahuje informace, které byly získány studiem kronik uvedených obcí na veřejném portálu Porta Fontium (www.portafontium.eu) nebo internetových stránkách obce Bolešiny (www.bolesiny.cz) a zápisů zastupitelstev obcí předložených badatelnou Státního okresního archivu v Klatovech.

5 Výsledky a diskuse

Předmětem práce byla v první řadě analýza dokumentů a statistických dat týkající se okresu Klatovy v porovnání s celou Českou republikou a případně i se světem. Tím byl získán přehled o zkoumaném regionu jak v současnosti, tak v historickém kontextu od roku 1848. Taktéž byla získána a analyzována data predikující nejbližší budoucnost do roku 2070.

Jako nejcennější zdroj informací o současném stavu a rozvoji malých obcí v okrese Klatovy jsou jejich představitelé. Pro tento účel byl sestaven, distribuován a vyhodnocen standardizovaný průzkum malých obcí, jehož rozbořením se zabývá kapitola č. 4.3 Analýza

standardizovaného průzkumu malých obcí v okrese Klatovy, a je pro tuto práci stěžejní součástí empirického poznání. Zjištěné závěry vhodným způsobem potvrzují a doplňují teoretická východiska a ukazují na problémy rozvoje a efektivity sledovaných malých obcí.

Česká republika má poměrně rozdrobenou místní samosprávu, což se se projevuje zejména velkým počtem malých obcí. Proč tomu tak je? Jak lze charakterizovat sídelní strukturu v České republice? Odlišujeme se od ostatních evropských států?

Česká sídelná struktura je v evropském srovnání poměrně atypická. Je na prvním místě v Evropě v nejmenším počtu obyvatel na základní územní jednotku LAU (v ČR LAU2), a to 1 695 obyvatel, přičemž průměr u 25 sledovaných evropských zemí je 5 019 obyvatel na základní územní jednotku. České republice se přibližuje Řecko s 1 764 obyvateli, Slovensko s 1 860 obyvateli a Francie s 1 884 obyvateli na základní územní jednotku. Česká republika dominuje i v nejmenší průměrné rozloze základní územní jednotky, a to 12,6 km². Přičemž průměrná velikost jedné základní územní jednotky u 25 zkoumaných evropských zemí je 45,57 km². Naši republika se přibližuje Francie (15,38 km²) a Slovensko (16,75 km²).

Velký počet malých obcí vznikl již při samotné přeměně územního uspořádání v roce 1848 z vrchnostenské správy na vlastní samosprávu obcí. V roce 1930 měla Česká republika 11 768 obcí. Tento stav se udržel prakticky až do 50. let 20. století, kdy začal počet obcí z mnoha již uvedených důvodů klesat na 4 100 obcí v roce 1990. Od roku 1994 je pak počet obcí prakticky neměnný, a to více než 6 200, současný stav je 6 258 obcí. I přesto patří naši republika v současnosti prvenství v Evropě, které je dáno jednak svým historickým kontextem, ale především silným postojem představitelů místních samospráv ke vnímání svého postavení a zejména samostatnosti. Samostatnost, vlastní identita a rozhodování, mnohdy převládají nad ekonomickými, sociálními a rozvojovými zájmy. To je dáno zejména účastí generací místních politiků, kteří zažili slučování obcí v 70. a 80. letech minulého století, na přeměně k samosprávnému rozhodování obcí v 90. letech. Tento postoj je stále v naší komunální politice zakořeněn a bude zajímavé, zda dojde ke změně nástupem mladších generací, které uvedenou dobu nezažili. Současná zákonná úprava již dalšímu masivnímu štěpení sídel nepřije, viz kritérium minimálně 1 000 obyvatel obce po rozdělení. Slučování obcí do větších celků či připojování obcí k větším

sídlům též není v České republice aktuální. Odpověď na tuto otázku je řešena v následujícím textu.

Co je to malá obec? Kolik musí mít obyvatel, aby byla označena malou obcí? Jak se na to dívá teorie a praxe?

Pojem malá nebo vesnická obec, který definuje Eurostat (hustota osídlení menší než 100 obyvatel na km²) není pro zkoumání sídelních odlišností České republiky úplně vhodný, protože této definici vyhovuje necelých 75 % rozlohy České republiky. Pro analýzu sídelní struktury naší republiky je potřeba použít jemnější kritéria.

Samotná statistická data o obcích nabízí standardně dělení velikosti obcí na skupiny do 199, 200 – 499, 500 – 999, 1 000 – 1 499, 1 500 – 1 999 a nad 2 000 obyvatel. Tato práce se zaměřuje při dotazování představitelů obcí v okrese Klatovy, na obce nejmenší velikosti, a to do 1 000 obyvatel.

Výsledek standardizovaného dotazování starostů malých obcí okresu Klatovy udává velikost malé obce 454 obyvatel, medián byl 300 obyvatel a většina respondentů uvedla velikost malé obce do 500 obyvatel.

Tím se přibližujeme i uvedeným definicím v úvodní části práce, kde například Maříková (2005) charakterizuje malé obce jako obce s méně než 500 obyvateli a venkovské obce jako obce s méně než 2000 obyvateli.

Jaké je současné postavení a efektivita malých obcí v systému místní samosprávy? Jaké jsou úspory z rozsahu u velkých obcí? Je velikost obce hlavním parametrem zisku větších příjmů do svého rozpočtu? Je vhodné a efektivní pro veřejnou správu a místní samosprávu případné další slučování obcí? Jsou pro tyto jevy rozpoznatelné tendence?

Na základě uvedeného rozboru standardizovaného dotazování bylo zjištěno, že malé obce v okrese Klatovy nemají až na výjimky problém s financováním své běžné činnosti (provoz, údržba). Jinak je tomu již u financování rozvojových aktivit. Pouhých 15 % dotazovaných obcí dokáže své rozvojové aktivity finančně pokrýt. Zbytek dotazovaných obcí má s financováním svého rozvoje buď menší nebo zejména větší problémy.

Podíváme-li se na tento problém pohledem poskytování financí z RUD, zjistíme, že ve sledovaném období od roku 2010 do roku 2019, celkové příjmy z RUD pro okres Klatovy

vzrostly o 97 % (z 810,87 mil. Kč na 1 599,05 mil. Kč). Růst průměrných příjmů na obyvatele v okrese Klatovy byl z 11 123 Kč v roce 2010 na 19 385 Kč v roce 2019, což činí přibližně 75 %. V obou případech je to sice vynikající výsledek, ne však pro nejmenší obce. Nejmenší obce do 199 obyvatel rostly v tomto ukazateli z 11 612 Kč v roce 2010 na 18 564 Kč v roce 2019, což je zhruba 60 % nárůst. Avšak obce nad 1 000 obyvatel vykazovaly v tomto období růst z 9 197 Kč na 19 923, což je již 117 % nárůst.

U poloviny menších obcí (47 obcí do 307 obyvatel včetně) byl tento ukazatel v roce 2019 20 131 Kč a v roce 2010 13 023 Kč, což je zhruba 54 % nárůst, a naopak u poloviny větších obcí (47 obcí nad 329 obyvatel včetně) byl tento ukazatel v roce 2019 18 638 Kč a v roce 2010 9 224 Kč, což je zhruba 102 % nárůst.

Z uvedeného vyplývá, že dynamika růstu průměrných příjmů z RUD na obyvatele pro nejmenší obce byla ve sledovaném období velmi dobrá, ale i tak menší oproti větším obcím.

Celkové výdaje obcí během sledovaného období nerostly tolik jako celkové příjmy. Nárůst během tohoto období činil necelých 20 %, zatímco celkové příjmy rostly o 30 %. Na straně výdajů je zajímavé sledovat vývoj v oblasti platů, odměn a mezd, který není příznivý pro sledované malé obce. Zatímco větší obce v tomto výdaji realizují prokazatelně dobré úspory z rozsahu, nejmenší obce vydávají na platy, odměny a mzdy (a zde se jedná zejména o plat starosty, odměny zastupitelům a mzdy zaměstnanců údržby) poměrně vysokou část svého rozpočtu. U nejmenších obcí do 199 obyvatel jsou tato výdaje v okrese Klatovy na 22,47 % celkových výdajů. V roce 2010 činil tento podíl 16,58 %. I přes neplatnost přímé úměry u tohoto hodnoceného parametru platí, že větší sídla a města dokáží přirozeně realizovat úspory z rozsahu a tento podíl se u nich blíží k 15 %.

Na základě těchto uvedených faktů bylo zjištěno, že menší obce jsou v hodnocených parametrech příjmů a výdajů oproti větším obcím znevýhodňovány. Toto znevýhodnění však není přímo úměrné velikosti obce, ale obecně platí, že mezi nejmenšími a největšími obcemi je zjizitelný rozdíl v možnostech financování a v možnostech realizování úspor z rozsahu.

Lze uvažovat, že pro veřejnou správu by bylo efektivnější realizovat prokazatelné úspory z rozsahu slučováním českých obcí do větších sídel, a to čistě pohledem příjmů a výdajů. Je třeba si však položit otázku, zda by to vedlo k požadovanému rozvoji

sloučených sídel. V první řadě je v České republice přirozený odpor ke slučování obcí do větších sídel. Silný patriotismus a sounáležitost občanů v nejmenších obcích (což bylo potvrzeno i výsledky standardizovaného dotazování), zkušenosti s nařízeným slučováním obcí v 70. a 80. letech a silné postavení místních samospráv, nejsou v současné době hybnou silou dalšího slučování až na malé lokální výjimky.

Nejsou požadavky na dostatečné financování malých obcí (požadavek obce, starosty co nejvíce) s ohledem efektivitu uspořádání místní samosprávy jako celku protichůdné? (požadavek státu co nejefektivněji a co nejméně nákladně). Je další regulace velikosti obcí namístě? Je současným politickým tématem?

Na základě výsledků analýz příjmů a výdajů všech obcí v okrese Klatovy za období 2010 až 2019, lze říci, že menší obce oproti větším obcím, zejména v ukazatelích na obyvatele obce lehce zaostávají. Proto lze plně chápat požadavky představitelů nejmenších obcí na dostatečné financování, které jim plyne zejména a někdy pouze prostřednictvím RUD. Na základě analýz je možné tvrdit, že další slučování malých obcí do větších sídel, může přinést zefektivnění v podobě realizovaných úspor z rozsahu. Nicméně tato myšlenka by se mohla uplatnit jen u nejmenších obcí. Pokud porovnáme kategorie větších obcí, tzn. od 1 000 obyvatel výše, tak zde již neplatí přímá úměra a ba naopak, některé obce této velikosti se směle vyrovnají největším sídlům. S ohledem na obecně velký odpor představitelů a obyvatel nejmenších obcí ke slučování nebo připojování k větším obcím, což bylo potvrzeno i standardizovaným dotazováním představitelů malých obcí okresu Klatovy, není další regulace velikosti obcí v současné době na místě. Ba naopak se objevují hlasy politiků, které volají po další změně RUD, která by měla ještě více zvýhodnit nejmenší obce, které jsou postiženy a v budoucnu ještě více budou, stárnutím populace a stěhováním mladších generací obyvatel do větších sídel. Jde o tzv. vylidňování vesnice, které již nemá za příčinu jen odchod obyvatel za lepší kvalitou života do větších sídel, ale zejména zmíněnou demografickou změnu populace.

Je pro malé obce výhodnější mít vlastní samosprávu, než se stát součástí větší obce?

Výsledkem analýz a dotazování v této práci je nemožnost odpovědět na tuto otázku paušalizovat. Je důležité si připomenout, že v rámci svého nezpochybnitelného práva o otázkách vlastní samosprávy rozhodují dle současné zákonné úpravy pouze samotné obce.

A to jak zastupitelé, tak přeneseně i občané jednotlivých obcí. Ano, v případě nejmenších obcí je zcela logické a exaktně prokazatelné, že nemohou realizovat úspory z rozsahu jako větší obce a města, dále, že nemají tak kvalitní řídicí aparát jako větší obce a města a tím pádem nemohou dosahovat požadovanou míru svého rozvoje. Nicméně malých obcí je v České republice velké množství (22,67 % o velikosti do 199 obyvatel a 31,91 % o velikosti do 499 obyvatel), a proto je jim potřeba věnovat velkou pozornost. Jsou ohrožené zejména současnými a budoucími demografickými změnami a relativním podfinancováním omezujícím jejich další rozvoj.

Neplatí, že pokud se malá obec připojí k větší obci, a místní samospráva v ní již nebude vykonávána a bude plně podřízena centrální obci, že dosáhne kvalitativně lepšího rozvoje. Paradoxně může dojít k naprostému opaku, a to k opomenutí této malé připojené obce ve svých rozvojových potenciálech ve prospěch centrální obce.

Jak pozici malé obce vnímají a hodnotí starostky a starostové v okrese Klatovy. Jaké mají názory, aktuální problémy, jak jsou spokojeni s kvalitou života v malé obci?

Stěžejní částí této práce byla analýza standardizovaného průzkumu představitelů malých obcí v okrese Klatovy.

Polovina představitelů zkoumaných obcí, je ve věku 50–60 let. Objevuje se minimum starostů obcí do 40 let věku. Převládají ze dvou třetin muži. Dvě třetiny mají středoškolské odborné vzdělání s maturitou, jedna třetina má magisterské a vyšší vzdělání. Funkce starosty v malé obci je většinou neuvolněná, není to však pravidlem ani u nejmenších obcí, s velikostí obce roste počet uvolněných starostů. Od velikosti obcí 500 obyvatel jsou již funkce starostů převážně uvolněné. Mnozí starostové působí ve funkci dvě a více volebních období po sobě. Starosta má vždy k obci dlouhodobý vztah, často se v ní i narodil. To je typické pro malé obce.

Necelé tři čtvrtiny starostů se domnívají, že je velmi náročné zejména pro malé obce plnit zákonné požadavky, protože nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce. Avšak pokud se jedná o spokojenost s výší platu starosty, je přibližně 40 % respondentů převážně spokojených a stejný podíl spíše nespokojených. Pro 90 % obcí nebyl většinou problém sestavit kandidátku do zastupitelstva a v 75 % případů ani problém vybrat kandidáta na starostu.

50 % obcí zvládá bez problému financování běžných činností (provoz, údržba) a 25 % obcí má s financováním běžných činností částečné nebo větší problémy. 45 % obcí převážně bez problémů nebo s částečnými problémy zvládá financování svého rozvoje. 55 % obcí má převážně problémy nebo velké problémy. Patří mezi ně zejména nejmenší obce.

Přibližně 80 % respondentů tvrdí, že velikost malé obce částečně nebo plně ovlivňuje možnosti financování, a tyto malé obce jsou částečně nebo plně znevýhodňované vůči větším obcím. 90 % respondentů ale uvedlo, že v posledních letech došlo alespoň k minimálnímu zlepšení situace s financováním malých obcí ze sdílených daní.

Rozvoj kvality života v malých obcích lze charakterizovat mnoha ukazateli a každá obec má jiné priority a s tím související ukazatele rozvoje. Dle výsledků průzkumu, malé obce nemají tak dobré možnosti financování velkých investičních akcí v porovnání s většími obcemi a městy. Tvrzení o spokojenosti s kvalitou života v malých obcích je velmi individuální. Dvě stejně velké obce mohou mít přibližně stejné příjmy, tím pádem přibližně stejné možnosti financování, a pokud budeme vycházet z přibližně stejného výchozího stavu infrastruktury a služeb, bude i tak u obou obcí diametrálně odlišně vnímaná spokojenost. Důležitým zjištěním je, že přes 80 % respondentů tvrdí, že je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu plně nebo částečně opomíjen. Obce by se rády dále rozvíjely prostřednictvím nové výstavby, ale jen minimum z nich takovou možnost má a minimum z nich by ji bylo schopné ufinancovat.

Obyvatelé malých obcí drží většinou hodně pospolu. Většina obcí má prostory pro společné setkávání občanů. Jedná se v 25 % o kulturní dům, jiné prostory určené pro setkávání nebo o prostory pro setkávání v rámci spolkové činnosti (např. hasiči nebo sportovci). 85 % obcí má k dispozici alespoň základní úroveň pohostinství provozovanou v jakékoliv formě, v jakýchkoliv prostorách, alespoň několik dní v týdnu.

Pětina obcí považuje za největší realizovanou investiční akci v posledních pěti letech vybudování nebo rekonstrukci vodovodu. Více než 15 % obcí zhodnocovalo obecní majetek. Obce také řešily místní komunikace, kanalizaci a čistírnu odpadních vod nebo hasičskou zbrojnici. Výjimečně obce zvládly rekonstrukci silničního průtahu a připravily nové stavební parcely. Nejmenší obce řešily akce malého rozsahu jako pořízení komunální techniky, úpravu veřejného prostranství, veřejný rozhlas. Financování probíhalo v drtivé

většině z dotací a dvě třetiny investičních akcí nepřekročily částku 5 mil. Kč. Nejvyšší investovaná částka byla kolem 40 mil. Kč.

Představitelé obcí většinou uvádí, že se jich územní změny dotkly v minulosti a v současné době jim většinou nejsou známy žádné tendence pro slučování či připojování. Přes 60 % respondentů ve sloučení malé obce s jinou obcí za účelem zlepšení kvality života svých obyvatel nevidí žádný přínos, ostatní o této možnosti uvažují pouze v teoretické rovině. Více než 75 % respondentů je však zásadně proti dalšímu omezování počtu malých obcí.

Pozitivním zjištěním je, že starostové obcí v drtivé většině nevyjádřili nespokojenost s postavením malé obce. 70 % respondentů má ke spokojenosti neutrální postoj (ani spokojenost, ani nespokojenost). Přes 12 % starostů a přes 20 % obyvatel je velmi spokojeno. Převážná většina respondentů uvádí jako důvod spokojenosti s postavením malé obce tradici, pospolitost a patriotismus, protože na malých obcích mají k sobě lidé blíž, drží víc pospolu a nejsou si navzájem lhostejní.

Co se týká otázky, co vidí starostové obcí jako největší současný problém, trápí třetinu respondentů vysoká administrativní zátěž a narůstající byrokracie. Další uváděné problémy jsou spojovány s rozvojem obce. Jedná se nevyhovující nebo chybějící kanalizaci, nedostatek financí na další rozvoj obce a problém financování investičních akcí prostřednictvím dotací (obce nejsou schopny ufinancovat ani vlastní podíl na investiční akci realizované z dotace), problémy s nedostatkem a kvalitou pitné vody, likvidací odpadů a stavem lesů. Dále je trápí odliv obyvatel, nezájem o dění v obci, špatné mezilidské vztahy a stav místních komunikací.

Předmětem této práce je i vytipování malých obcí v okrese Klatovy, které by mohly být s ohledem na historické souvislosti, lokální vazby, charakter krajiny, počet obyvatel, vztah k jednotlivým obcím s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem, spojeny do větších a potenciálně efektivnějších celků. Tato úvaha není návodem, ale jen imaginací autora této práce a vychází pouze z analýz získaných dat o obcích v okrese Klatovy.

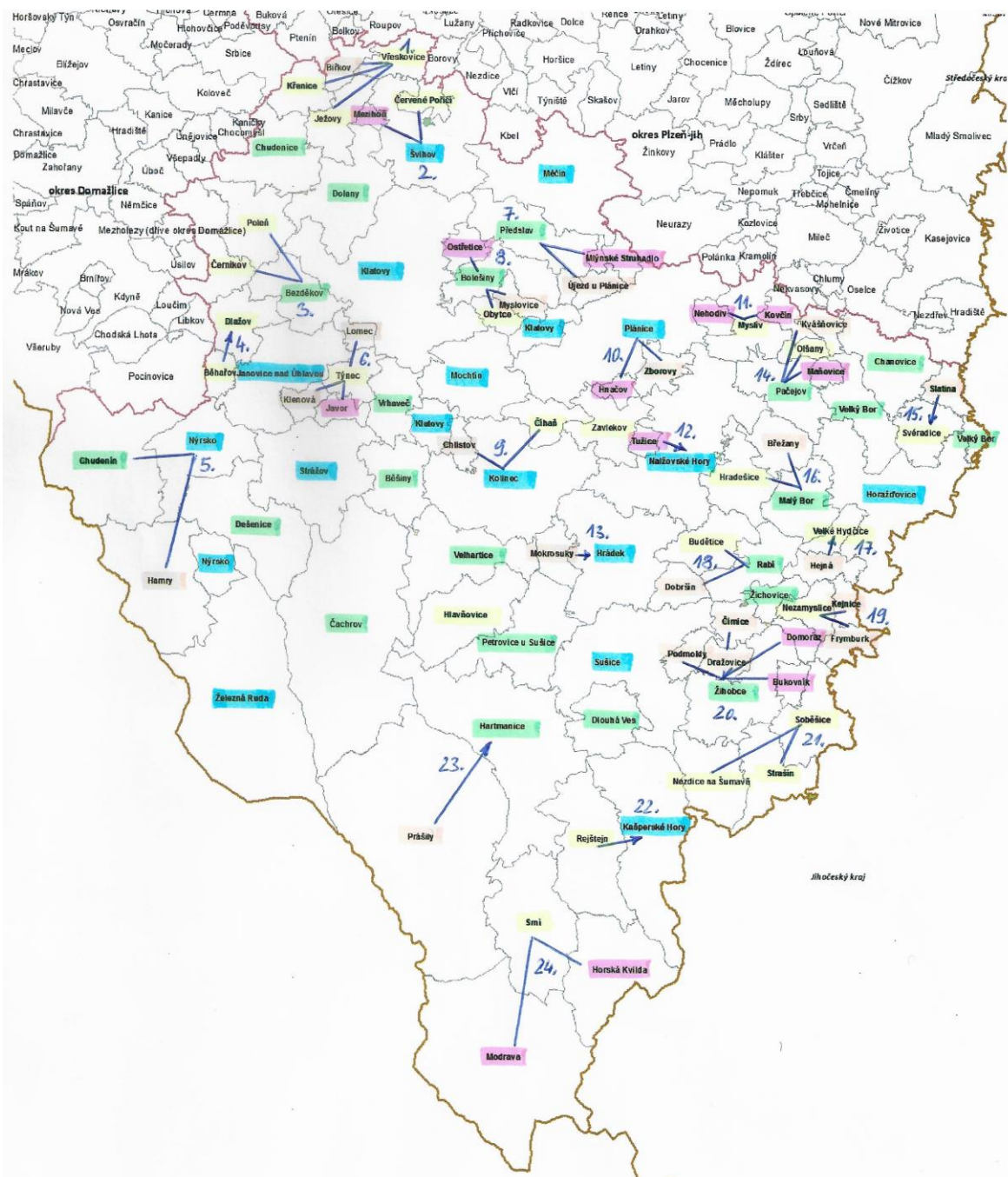
Pro představu, jak by se dalo řešit případné slučování obcí v okrese Klatovy, znázorňuje následující tabulka (tabulka č. 3). V okrese Klatovy bylo vytipováno 24 oblastí, což představuje první sloupec tabulky. V druhém sloupci tabulky jsou uvedeny obce, které byly v rámci dané oblasti vybrány ke sloučení. Tučným písmem je označena obec, ke které

se menší obce připojí a bude plnit roli centrální obce. Dále je ve třetím sloupci uvedena velikostní kategorie slučovaných obcí: 1 (červená) představuje obce do 99 obyvatel, 2 (oranžová) jsou obce od 100 do 199 obyvatel, 3 (žlutá) jsou obce od 200 do 499 obyvatel, 4 (zelená) jsou obce od 500 do 999 obyvatel a 5 (modrá) jsou obce nad 1 000 obyvatel.

V následující mapě (obrázek č. 1) jsou všechny obce zakresleny, přičemž jsou označeny příslušnou barvou dle své velikosti. Obce navržené ke slučování jsou spojeny čarami, pokud se slučují pouze dvě obce, je šipkou naznačen směr, ke které obci se daná obec připojuje.

Oblast č.	Obec	Velikostní kategorie	Počet obyvatel jednotl. obcí před sloučením	Počet obyvatel po sloučení (za oblast)
1	Biřkov	2	135	754
	Ježovy	3	240	
	Křenice	3	203	
	Vřeskovice	3	311	
2	Mezihoří	1	63	1.976
	Cervené Poříčí	3	235	
	Svihov	5	1.678	
3	Poleň	3	282	1.561
	Cerníkov	3	353	
	Bezděkov	4	926	
4	Běhařov	3	221	703
	Dlažov	3	482	
5	Hamry	2	123	5.668
	Chudenín	4	625	
	Nýrsko	5	4.920	
6	Javor	1	69	664
	Lomec	2	133	
	Klenová	2	112	
	Týnec	3	350	
7	Mlýnské Struhadlo	1	53	968
	Ujezd u Plánice	2	124	
	Předslav	4	791	
8	Ostřetice	1	72	1.180
	Myslovice	2	133	
	Obytce	3	203	
	Bolešiny	4	772	
9	Chlístov	2	135	1.800
	Cíhaň	3	210	
	Kolínec	5	1.455	
10	Hnačov	1	95	1.852
	Zborovy	2	104	
	Plánice	5	1.653	
11	Nehodiv	1	78	587
	Kovčín	1	83	
	Myslív	3	426	
12	Tužice	1	95	1.267
	Nalžovské Hory	5	1.172	
13	Mokrosuky	2	125	1.510
	Hrádek	5	1.385	
14	Maňovice	1	49	1.123
	Kvášňovice	2	126	
	Olšany	3	209	
	Pačejov	4	739	
15	Slatina	2	107	425
	Svéradice	3	318	
16	Břežany	2	185	1.124
	Hradešice	3	427	
	Malý Bor	4	512	
17	Hejná	2	164	408
	Velké Hydčice	3	244	
18	Dobříšín	2	106	895
	Budětice	3	286	
	Rabí	4	503	
19	Kejnice	2	103	429
	Frymburk	2	112	
	Nezamyslice	3	214	
20	Domoraz	1	54	1.193
	Bukovník	1	70	
	Címice	2	189	
	Podmokly	2	148	
	Dražovice	2	157	
	Zihobce	4	575	
21	Strašín	3	314	1.023
	Nezdice	3	325	
	Soběšice	3	384	
22	Rejštejn	3	255	1.704
	Kašperské Hory	5	1.449	
23	Prášíly	2	156	1.130
	Hartmanice	4	974	
24	Horská Kvilda	1	67	368
	Modrava	1	75	
	Srní	3	226	

Tabulka 3 – Vytipované obce pro sloučení nebo připojení k větším celkům
(vlastní zpracování dle dat o počtech obyvatel v obcích, ČSÚ. Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2019/18/17/16/15/14/13/12/11/10)

Obrázek 1 - Vytipované obce v okrese KT, které by mohly být řešeny sloučením do větších celků (vlastní zpracování za základě provedených analýz a dle znalosti místních poměrů)

6 Závěr

V rámci zvoleného tématu lze konstatovat, že byly naplněny stanovené cíle této práce. Byla charakterizována sídelní struktura České republiky s ohledem na historické a současné aspekty. Česká republika je v evropském kontextu velmi specifická. Vyznačuje se velmi řídkou sídelní strukturou a vysokým počtem malých obcí, čímž je její postavení v Evropě jedinečné.

Rozvoj a efektivita místních samospráv jsou spojeny zejména s možnostmi financování obcí. Pro nejmenší obce je financování ze sdílených daní zásadním zdrojem pro jejich fungování a rozvoj. Přesto není jediným předpokladem úspěšnosti hospodaření malých obcí. Velkou roli u těchto obcí hraje osoba starosty, která je základem hnacím motorem dobrého hospodaření a rozvoje obce.

Standardizovaný průzkum oslovených představitelů malých obcí v okrese Klatovy potvrdil většinu teoretických východisek popisujících charakteristiky malých obcí. Poskytl cenné postřehy zejména díky účasti převážně starostů nejmenších obcí.

Malé obce jsou charakteristické poměrně velkou spokojeností obyvatel s kvalitou života. Spokojenost nepramení jen z existence hmotných statků, ale důležitou roli hraje tradice, pospolitost a sounáležitost.

Nejmenší obce v okrese Klatovy nedosahují takových úspor z rozsahu při financování své činnosti jako větší obce a města, přestože se zisky těmto obcím z RUD průběžně zvyšují, ale ne stejným tempem jako u větších obcí a měst. Nedisponují ani odborným řídicím aparátem jako větší obce a města. Přesto nelze říci, že další slučování obcí do větších celků by mohl být přínos. Naopak připojení vzdálenějších malých sídel k větším centrům může způsobit jejich ještě větší zaostávání z důvodu jejich opomíjení samosprávou centrální obce.

V okrese Klatovy není zjistitelná tendence dalších územních změn. Mezi představiteli obcí a jejich obyvateli převažuje averze ke slučování do větších celků.

Dle statistické predikce pro Plzeňský kraj do roku 2070 lze konstatovat, že nejmenší obce jsou v nejbližší době ohroženy nejen úbytkem obyvatel z důvodu stěhování jejich zejména mladších obyvatel do větších sídel, ale především z důvodu očekávaných demografických změn týkajících se generace 65+. Na tyto změny bude muset reagovat

například další změna zákona o RUD, aby byl zajištěna jejich atraktivita a udržitelný rozvoj. Právě z uvedených důvodů a s ohledem na velké množství malých obcí v České republice, je důležité zachovat těmto obcím maximální podporu z centrálních míst vzhledem k jejich uvedené zranitelnosti.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Publikace a články

[1] BALÍK, S. Komunální politika, obce, aktéři, a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

[2] BERNARD, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva – obtížné hledání a měření jejich vlivu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7330-187-3.

[3] BERNARD, J. Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty. Praha 2012. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.

[4] BUBENÍČEK, Václav. Definice malé obce v politologickém výzkumu. In: Researchgate.net [článek]. Zář 2007. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/323581370_Definice_male_obce_v_politologickem_vyzkumu.

[5] ČSÚ. Malý lexikon obcí České republiky – 2019 - Obce České republiky k 1. 1. 2019 – souhrn. In: Malý lexikon obcí 2019 [tabulka]. Kód 320199-19. Praha, prosinec 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018-42hnx5qxcd>.

[6] ČSÚ. Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2018). In: Databáze demografických údajů za obce ČR [tabulka, časová řada]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr> a <https://www.czso.cz/csu/czso/vysvetlivky-k-databazi>.

[7] ČSÚ. Projekce obyvatelstva v krajích ČR - do roku 2070. Plzeňský kraj: Počet obyvatel podle věku (k 1. 1.), Plzeňský kraj: Ukazatele věkového složení (k 1. 1.), pohyb obyvatel, předpoklady. In: czso.cz [tabulka, časová řada].

[8] ČSÚ. Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005 I. díl. Praha 2006. ISBN 80-250-1277-8. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-877ljn6lu9>.

[9] ČSÚ. Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2019/18/17/16/15/14/13/12/11/10. In: czso.cz [tabulka]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>.

- [10] ČSÚ. Projekce obyvatelstva v krajích ČR - do roku 2070. Tab. 4.4 Plzeňský kraj: Ukazatele věkového složení (k 1. 1.), pohyb obyvatel, předpoklady. 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/database-demografickych-udaju-za-obce-cr>.
- [11] ČMEJREK, J., ČOPÍK, J., BUBENÍČEK, V. Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- [12] Eurostat. Correspondence table LAU – NUTS 2016, EU-28 and EFTA / available Candidate Countries. 2018. In: <https://ec.europa.eu/> [tabulka]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/local-administrative-units>
- [13] JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- [14] KALECKÝ, Lukáš. Středisková soustava osídlení – moderní utopie, nebo tradiční nástroj uspořádání prostoru? In: Obec a finance 2/2012 [článek]. Praha 2012. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6544450>.
- [15] KOLEKTIV AUTORŮ. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018. Svaz měst a obcí ČR 2018. ISBN 978-80-906843-2-4.
- [16] KOPŘIVA, J., ČOPÍK, J., ČMEJREK, J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. In: Sociológia 2017. Vol. 49. ISSN 1336-8613.
- [17] MAGRE, Jaume, BETRANA, Xavier. Místní samosprávy a manažeři místní samosprávy v sedmnácti evropských zemích. Překlad BÍRÓCZI Jaroslava, In: Informační servis Ministerstva vnitra ČR, mvr.cz [článek]. 08.2008. Dostupné z: <https://www.mvr.cz/clanek/mistni-samospravy-a-manazeri-mistni-samospravy-v-sedmnacti-evropskych-zemich-i.aspx>.
- [18] MAJER, E., MAJEROVÁ, V. Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. část II. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1671-3.
- [19] KUKALOVÁ, G., PFEIFEROVÁ, D. Místní finance v ČR. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018. ISBN 9788021328501.

[20] MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Malé obce – sociologický pohled (vymezení malých obcí a jejich charakteristika). In: Obec a finance 1/2005 [článek]. Praha 2005. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6169068>.

[21] MATĚJ, Miroslav. Co přinese rok 2019 v rozpočtovém hospodaření obcí In: Obec a finance 1/2019 [článek]. Praha 2019.

Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6770365#pozn1>.

[22] MFČR. Příprava státního rozpočtu České republiky na rok 2020 a střednědobého výhledu na léta 2021 a 2022. Ministerstvo financí ČR. 2019. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Material_2019_Priprava-statniho-rozpocetu-CR-na-rok-2020-a-strednedobeho-vyhledu-na-leta-2021-a-2022.pdf

[23] MOURITZEN, P.E., SVARA, J.H. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. 2002. Pittsburgh. University of Pittsburgh Press. ISBN 0-8229-5785-X.

[24] MVČR. Příspěvek na výkon státní správy na rok 2020. Příručka pro obce. Ministerstvo vnitra ČR. 2019. Zpracováno v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125.

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/prispevek-na-vykon-statni-spravy-na-rok-2020-prirucka-pro-obce.aspx>.

[25] Neznámý autor. Soustava obcí na území ČR v historickém kontextu od r. 1848. In: is.mendelu.cz [článek].

Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=72273.

[26] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů - teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Grada Publishing 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

[27] RUCKÁ, Karla. Rozpočtové určení daní: Základní východiska a principy In: moderniobec.cz [článek]. 8.12.2014. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/rozpocetove-urceni-dani-zakladni-vychodiska-a-principy/>.

[28] Státní monitor. Příjmy a výdaje územních rozpočtů. Analytické reporty obcí v okrese Klatovy. In: monitor.statnipokladna.cz/. Dostupné z:

<https://monitor.statnipokladna.cz/analyza/?query=13&ic=00255246&year=2018#query=13>.

[29] Svatošová, L., Kába, B. Česká zemědělská univerzita v Praze. Katedra statistiky. Statistické metody II. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2017. ISBN 978-80-213-1136-9.

[30] SWIANIEWICZ, Pawel. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe, Local Government Studies. In: Local Government Studies [článek]. Taylor and Francis online 12.8.2013.

Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03003930.2013.807807>. ISSN 1743-9388.

[31] SWIANIEWICZ, Pawel. If territorial fragmentation is a problem, is amalgamation a solution? – Ten years later. In: Local Government Studies [článek]. Taylor and Francis online 8.12.2017. Dostupné z: doi.org/10.1080/03003930.2017.1403903. ISSN 1743-9388.

[32] ŠAŠINKA, P., Malé obce v České republice s důrazem na historické souvislosti 20. století. Brno, 2011. Diplomová práce (Ph.D.). Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/to6je/DP.pdf>.

[33] VÍTKOVÁ, Eva. SMS: Venkov se vylidňuje, lze tento trend zastavit? In: moderniopec.cz [článek]. 31.10.2019. Dostupné z: <https://www.moderniopec.cz/sms-venkov-se-vylidnuje-lze-tento-trend-zastavit/>.

7.2 Právní předpisy

[34] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Česká národní rada. Částka 1/1993. Aktuální znění 1.6.2013, verze 10. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>.

[35] Vyhláška č. 219/2019 Sb., o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. Ministerstvo financí ČR. Částka 93/2019. Aktuální znění 1.9.2019, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-219> nebo <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2019/vyhlaska-c-219-2019-sb-36077>.

[36] Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Ministerstvo financí. Částka 118/2002. Aktuální znění 01.01.2020, verze 22. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>.

[37] Vyhláška č. 513/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo vnitra ČR. Částka 166/2006. Aktuální znění 1.1.2007, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-513/zneni-20070101>.

[38] Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů. Parlament ČR. Částka 7/2004. Aktuální znění 2.3.2019, verze 6. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>.

[39] Zákon č. 28/1972 Sb., o národních výborech (úplné znění, jak vyplývá s platností pro Českou socialistickou republiku z pozdějších zákonných změn a doplňků). Federální shromáždění ČSSR. Částka 10/1972. Vyhlášené znění 16.5.1972, verze 0. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1972-28/zneni-0>.

[40] Zákon č. 69/1967 Sb., o národních výborech. Národní shromáždění ČSSR. Částka 27/1967. Minulé znění 1.5.1990, verze 17. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-69>.

[41] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Parlament ČR. Částka 38/2000. Aktuální znění 1.1.2020, verze 41. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.

[42] Zákon č. 152/1994 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Minulé znění 20.7.1994, verze 0. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-152/zneni-0>.

[43] Zákon č. 154/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky). Česká národní rada. Částka 40/1995. Minulé znění 1.1.1996, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-154>.

[44] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). Parlament ČR. Částka 73/2000. Aktuální znění 1.1.2018, verze 12. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>.

[45] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Parlament ČR. Částka 73/2000. Aktuální znění 1.7.2017, verze 27. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>.

[46] Zákon č. 260/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. Parlament ČR. Částka 90/2017. Aktuální znění 1.1.2018, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-391>.

[47] Zákon č. 295/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů). Parlament ČR. Částka 104/2012. Aktuální znění 1.1.2016, verze 3. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-295>.

[48] Zákon č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení). Česká národní rada. Částka 59/1990. Minulé znění 28.4.2000, verze 10. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-367/historie>.

[49] Zákon č. 377/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů). Parlament ČR. Částka 114/2007. Aktuální znění 1.1.2008, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-377>.

[50] Zákon č. 391/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů). Parlament ČR. Částka 164/2015. Aktuální znění 1.1.2017, verze 2. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-391>.

[51] Zákon č. 483/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů). Parlament ČR. Částka 176/2001. Aktuální znění 1.1.2002, verze 1. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-483>.

[52] Zákon č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Česká národní rada. Částka 95/1990. Minulé znění 1.4.2000, verze 10. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-576/>.

8 Přílohy

8.1 Standardizovaný průzkum Malé obce v okrese Klatovy (ID 791355)

Název průzkumu: Malé obce v okrese Klatovy (ID 791355)

Platforma: LimeSurvey na <https://dotaznik.czu.cz/index.php/admin/index>

Datum a čas zahájení: 09.02.2020 15:15 hod.

Datum a čas ukončení: 23.02.2020 15:33 hod.

Popis průzkumu: Dotazníkový průzkum zabývající se místní samosprávou a rozvojem malých obcí v okrese Klatovy.

Uvítací zpráva: Vážená paní starostko, vážený pane starosto, jako student oboru veřejná správa a regionální rozvoj na České zemědělské univerzitě v Praze a zároveň místostarosta obce Bolešiny, si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku na téma "Malé obce v okrese Klatovy", jehož agregované výsledky budou součástí mé diplomové práce rozebírající místní samosprávu a rozvoj malých obcí v okrese Klatovy. Jako zastupitel jsem si vědom toho, že představitelé malých obcí, a zejména ti neuvolnění, nemají volného času nazbyt, proto Vám budu za vyplněný dotazník velmi vděčný. Výsledky dotazování budou samozřejmě anonymizovány a v mé práci jako malé poděkování uvedu všechny obce, které se tohoto dotazování zúčastnily. Samozřejmě, že v případě zájmu, Vám rád po ukončení průzkumu poskytnu analytické výstupy z dotazníků, které by mohly být dle mého předpokladu velice zajímavé. Dotazník obsahuje 9 identifikačních otázek, 26 otázek z několika různých oblastí, u kterých většinou vybíráte jednu z pěti odpovědí, které se nejvíce přibližujete a 1 poslední otázku, kterou nemusíte povinně vyplňovat, ale budu rád za jakýkoliv Váš vyjádřený názor. Za vyplnění dotazníku předem velmi děkuji a velmi si vážím Vaší projevené důvěry.

Bc. Miroslav Vích xvicm005@studenti.czu.cz / miroslav.vich@gmail.com

Poděkování za vyplnění dotazníku: Děkuji za vyplnění dotazníku a velmi si vážím poskytnutí Vašich odpovědí. Bc. Miroslav Vích xvicm005@studenti.czu.cz / miroslav.vich@gmail.com

Seznam otázek:

Skupina A – Identifikace dotazované osoby

A1 – Váš věk

číselný vstup

A2 – Pohlaví

muž, žena

A3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

1 - základní

2 - vyučení

3 - středoškolské nebo odborné s maturitou

4 - vyšší odborné, bakalářské

5 - magisterské a vyšší

A4 – Obor vzdělání

textový vstup

**A5 – Původní nebo poslední povolání před zahájením výkonu funkce starostky/
starosty**

textový vstup

A6 – Vaše funkce je

uvolněná, neuvolněná

A7 – Počet let ve funkci starostky/ starosty

číselný vstup

A8 – Kolik let žijete v obci, kde vykonáváte funkci starostky/ starosty?

číselný vstup

A9 – Počet členů Vašeho zastupitelstva obce

číselný vstup

Skupina B – Osobnost starosty, náročnost funkce, kompetence

B1 – Je povolání starostky/ starosty v malé obci, jako je Vaše, dostatečně finančně ohodnoceno s ohledem na náročnost této funkce?

- 1 - vůbec nesouhlasím
- 2 - spíše nesouhlasím
- 3 - neumím říci
- 4 - částečně souhlasím
- 5 - plně souhlasím

B2 – Jak je pro Vás náročné plnit rozsáhlé zákonné požadavky, které jsou obtížněji zvladatelné zejména pro malé obce, které nedisponují rozsáhlým odborným a technickým aparátem jako velké obce?

- 1 - bez problémů
- 2 - s menšími problémy
- 3 - středně náročné
- 4 - náročné
- 5 - velmi náročné

B3 – Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit kandidátní listinu(y) pro komunální volby v roce 2018?

- 1 - bez větších problémů
- 2 - s menšími obtížemi
- 3 - středně náročné
- 4 - problematické
- 5 - velmi problematické

B4 – Jak obtížné bylo ve Vaší obci sestavit vybrat kandidáta, případně více kandidátů na starostku/ starostu pro komunální volby v roce 2018?

- 1 - bez větších problémů

- 2 - s menšími obtížemi
- 3 - středně náročné
- 4 - problematické
- 5 - velmi problematické

Skupina C – Možnosti financování malých obcí

C1 – Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svoji běžnou činnost?

- 1 - s financováním běžné činnosti máme velké problémy
- 2 - s financováním běžné činnosti máme částečně problémy
- 3 - financování běžné činnosti zvládáme s drobnými výkyvy
- 4 - finanční zdroje plně pokrývají naše potřeby
- 5 - finanční zdroje plně pokrývají naše potřeby, vytváříme rezervy

C2 – Má Vaše obec dostatečné zdroje financování pro svůj rozvoj?

- 1 - s financováním rozvoje obce máme velké problémy
- 2 - s financováním rozvoje obce máme částečně problémy
- 3 - financování rozvoje obce zvládáme s drobnými výkyvy
- 4 - finanční zdroje pro rozvoje obce plně pokrývají naše potřeby
- 5 - finanční zdroje pro rozvoje obce plně pokrývají naše potřeby, vytváříme rezervy

C3 – Ovlivňuje velikost Vaší obce (a obecně malé obce) možnosti financování, jsou malé obce znevýhodňované vůči větším obcím?

- 1 - ne, neovlivňuje, nejsou znevýhodňovány
- 2 - ovlivňuje, ale nejsou znevýhodňovány
- 3 - nemá vliv
- 4 - ano, částečně a dochází k znevýhodňování
- 5 - ano, plně, jsou zásadně znevýhodňovány

C4 – Zlepšila se v posledních letech situace s financováním malých obcí ze sdílených daní?

- 1 - ne, naopak došlo ke zhoršení
- 2 - ne, podmínky jsou stejné

3 - ano, ale neznatelně

4 - ano, ale mohlo by to být lepší

5 - ano, došlo k výraznému zlepšení ve prospěch malých obcí

Skupina D – Kvalita zázemí a možnosti rozvoje obce

D1 – Je rozvoj kvality života na malých obcích ze strany státu opomíjen?

1 - ano, a to zásadním způsobem

2 - ano, částečně

3 - ne, všechny obce jsou podporovány stejně

4 - ne, malé obce jsou před většími většinou zvýhodňovány

5 - ne, malé obce jsou státem významně podporovány

D2 – Má Vaše obec možnosti dalšího rozvoje prostřednictvím nové výstavby, kterou lze v horizontu do 10 let zrealizovat (pozemky ve vlastnictví obce zahrnuté v územním plánu)?

1 - ne, takovou možnost nemáme a ani neplánujeme

2 - ne, takovou možnost nemáme, ale rádi bychom ji měli

3 - ano, ale není to nyní v plánech obce

4 - ano, je to v plánech obce, ale není v našich možnostech zajistit financování

5 - ano, je to v plánech obce a máme zajištěné financování

D3 – Jaká je Vaše spokojenost se stavem místních komunikací ve Vaší obci?

1 - nespokojenost, většina komunikací je ve špatném stavu, nemáme prostředky ani na nutné opravy

2 - nespokojenost, komunikace jsou ve špatném stavu, zvládáme jen nejnutnější opravy

3 - nespokojenost, některé komunikace jsou ve špatném stavu, ale snažíme se je postupně opravovat

4 - spokojenost, většina komunikací je vyhovujících, zvládáme průběžné opravy

5 - spokojenost, všechny komunikace jsou vyhovující nebo nové, daří se průběžně opravovat nebo rekonstruovat

D4 – Jaká je Vaše spokojenost se stavem kanalizační sítě ve Vaší obci?

- 1 - nespokojenost, kanalizace zcela chybí, nemáme možnost financování investice
- 2 - nespokojenost, kanalizace je jen v části obce, případně byla budována bezkonceptně, nemáme možnost financování investice
- 3 - neutrální postoj, kanalizace chybí nebo je jen v části obce, neuvažujeme o rozvoji, neřešíme velikost investice
- 4 - spokojenost, kanalizace je alespoň v části obce realizována a plní funkci, potřebuje ale rekonstrukci, kterou plánujeme a její financování je reálné
- 5 - spokojenost, kanalizace byla vybudována v celé obci buď v době nedávné nebo dřívější a je ve vyhovujícím stavu

D5 – Jaká je Vaše spokojenost se stavem zásobování Vaší obce pitnou vodou?

- 1 - nespokojenost, vodovod v obci chybí, zásobování nemovitostí si zajišťují vlastníci z individuálních studní, kvalita vody a vydatnost studní je nedostatečná, nemáme možnost financování investice
- 2 - spíše nespokojenost, obec zajišťuje zásobování pitnou vodou jen v její části, zbytek tvoří skupinový vodovod nebo individuální studně, kvalita a vydatnost vody proměnlivá
- 3 - spíše spokojenost, v obci je skupinový vodovod nebo individuální studně jednotlivých vlastníků, kvalita a vydatnost studní je dostatečná
- 4 - spíše spokojenost, v obci je vodovod, který plní svoji funkci, ale je ve stavu vyžadujícím rekonstrukci nebo rozšíření, investice je víceméně reálná, ale zatím není plánovaná
- 5 - spokojenost, obec vlastní a provozuje vodovod, kterým zásobuje převážnou část obyvatel nebo je napojena na dálkový vodovod

D6 – Má Vaše obec společné kulturní zařízení (kulturní dům, společenskou místnost)?

- 1 - ne, žádné zařízení pro společné setkávání občanů v obci nemáme
- 2 - částečně, občané se setkávají společně v rámci své spolkové činnosti (například hasiči)
- 3 - ano, obec poskytuje zázemí pro setkávání občanů, ale nejedná se o kulturní dům
- 4 - ano, v obci je kulturní dům se zázemím, ale není plně využíván (chybí pohostinství nebo není využíván k pořádání kulturních akcí a setkávání občanů)

5 - ano, v obci je kulturní dům s veškerým zázemím včetně pohostinství a toto zázemí je aktivně využíváno

D7 – Funguje ve Vaší obci pohostinství (alespoň několik dnů v týdnu, nezáleží na způsobu provozování)?

1 - ne, nefunguje a nikdy nefungovalo nebo již delší dobu nefunguje

2 - ne, nefunguje, ale do nedávna fungovalo nebo fungovalo alespoň v rámci spolkové činnosti

3 - ano, funguje alespoň část týdne v rámci spolkové činnosti

4 - ano, funguje alespoň část týdne, v prostorách obce a s podporou obce

5 - ano, funguje alespoň část týdne, v soukromých prostorách

D8 – Funguje ve Vaší obci prodejna potravin (otevřeno alespoň několik dní v týdnu)?

1 - ne, nefunguje a nikdy nefungovala nebo již delší dobu nefunguje

2 - ne, nefunguje, ale do nedávna fungovala

3 - ne, nefunguje a do obce dojíždí alespoň pojízdná prodejna

4 - ano, funguje alespoň část týdne

5 - ano, funguje většinu týdne

D9 – Uved'te největší investiční akci, kterou jste realizovali ve Vaší obci během posledních 5 let

textový vstup

D10 – Jaká byla hodnota investice uvedené v předchozí otázce? Uved'te částku v Kč bez DPH

číselný vstup

Skupina E – Tendence dělení a slučování obcí

E1 – Jaká je čistě podle Vašeho názoru (ne podle obecně definovaných kritérií) velikost obce v počtech obyvatel, která se již dá nazvat „malou obcí“?

číselný vstup

E2 – Byla Vaše obec v minulosti dotčena sloučením, oddělením či připojením k jiné obci?

- 1 - ne nebo o tom nevím
- 2 - ano, oddělila se v minulosti od jiné
- 3 - ano, sloučila se s jinou nebo jinými obcemi
- 4 - ano, připojila se k jiné obci
- 5 - ano, obec byla dotčena sloučením, oddělením nebo připojením již několikrát

E3 – Zaregistrovali jste ve Vaší obci v současné nebo nedávné době hlasy obyvatel volajících po sloučení, oddělení či připojení k jiné obci?

- 1 - ne nebo o tom nevím
- 2 - ano, ale jednalo se o ojedinělé reakce spíše jednotlivců, bez většího významu
- 3 - ano, skupina občanů řešila nebo řeší určitý problém a jako řešení padla taková varianta
- 4 - ano, v obci se o tomto tématu občas hovořilo nebo hovoří
- 5 - ano, toto téma občané řešili nebo stále řeší, záležitost byla diskutována i na zasedání zastupitelstva obce

E4 – Myslíte si, že sloučení malé obce s jinou obcí by bylo řešením pro zlepšení kvality života svých obyvatel (uvažujte v obecné rovině, ne přímo s ohledem na Vaši obec)?

- 1 - ne, nebyl by v tom žádný přínos
- 2 - ne, ale čistě z finančního hlediska by to mohlo přinést efekt
- 3 - ano, ale čistě teoreticky, ztráta samostatnosti by převládla nad pozitivy ze sloučení
- 4 - ano, pokud by se to dobře zvážilo a propočítalo, mohlo by to přinést pozitivní efekt
- 5 - ano, sloučení obcí má vždy synergický efekt

E5 – Jste pro omezení počtu malých obcí?

- 1 - ne, v žádném případě, toto právo by nemělo být omezeno
- 2 - ne, ale pokud by velké množství malých obcí nebylo pro státní správu efektivní, lze si to představit
- 3 - ne, tato záležitost je dostatečně řešena současným zákonem o obcích (min. velikost obce po odštěpení 1000 obyvatel)
- 4 - ano, tato otázka by se mohla řešit, ne však direktivně, ale pokud k tomu dospěje hlas většiny malých obcí

5 - ano, v České republice je příliš mnoho malých obcí, mělo by se s tím něco dělat, takové uspořádání místní samosprávy je neefektivní

Skupina F – Spokojenost v malé obci

F1 – Jaká je Vaše spokojenost s postavením malé obce jako je ta Vaše?

- 1 - minimální
- 2 - malá
- 3 - střední
- 4 - velká
- 5 - maximální

F2 – Jaká je spokojenost obyvatel Vaší obce s ohledem na postavení malé obce?

- 1 - minimální
- 2 - malá
- 3 - střední
- 4 - velká
- 5 - maximální

F3 – Je důvodem spokojenosti s postavením malé obce zejména tradice, pospolitost a patriotismus?

- 1 - ne, v žádném případě
- 2 - nejspíš ne
- 3 - možná ano
- 4 - spíše ano
- 5 - v každém případě ano

Skupina G – Aktuální problémy

G1 – Uveďte největší problémy, které vidíte jako starostka/ starosta malé obce, které Vás v poslední době trápí nebo zatěžují

textový vstup, nepovinný

8.2 Územní změny obcí v okrese Klatovy v letech 1971 – 2018

Rok 1971

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1971	232218	Damič	-112	zánik samost. obce	→	1971	557099	Soběšice	112	připojení k obci	
1971	232268	Lukoviště	-39	zánik samost. obce	→	1971	232278	Mlázovy	39	připojení k obci	
1971	233248	Vlčov	-29	zánik samost. obce	→	1971	557463	Zavlekov	29	připojení k obci	

Rok 1975

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1975	232203	Bezpravovice	-47	zánik samost. obce	→	1975	556378	Chudenice	47	připojení k obci	
1975	232208	Boubín	-142	zánik samost. obce	→	1975	233243	Věřečov	142	připojení k obci	
1975	232209	Brtl	-88	zánik samost. obce	→	1975	233246	Víteň	88	připojení k obci	
1975	232211	Buková	-75	zánik samost. obce	→	1975	556088	Dlažov	75	připojení k obci	
1975	232212	Bystré	-83	zánik samost. obce	→	1975	232248	Kocourov	83	připojení k obci	
1975	232213	Bystřice nad Úhlavou	-660	zánik samost. obce	→	1975	556831	Nýrsko	660	připojení k obci	
1975	232220	Dehtín	-77	zánik samost. obce	→	1975	233228	Točnick	77	připojení k obci	
1975	232221	Děpolčice	-181	zánik samost. obce	→	1975	556041	Dešenice	181	připojení k obci	
1975	232222	Divšovice	-62	zánik samost. obce	→	1975	232221	Děpolčice	62	připojení k obci	
1975	232223	Dobrotice	-111	zánik samost. obce	→	1975	556335	Chanovice	111	připojení k obci	
1975	232224	Dolní Lhota	-231	zánik samost. obce	→	1975	541885	Týnec	231	připojení k obci	
1975	232227	Dubová Lhota	-67	zánik samost. obce	→	1975	541842	Běhařov	67	připojení k obci	
1975	232228	Habartice	-189	zánik samost. obce	→	1975	541915	Obyčce	189	připojení k obci	
1975	232229	Hadrava	-68	zánik samost. obce	→	1975	556385	Chudenín	68	připojení k obci	
1975	578240	Hanný	-188	zánik samost. obce	→	1975	233254	Zelená Lhota	188	připojení k obci	
1975	232231	Heďousice	-210	zánik samost. obce	→	1975	556831	Nýrsko	210	připojení k obci	
1975	232233	Hejkovice	-155	zánik samost. obce	→	1975	556335	Chanovice	155	připojení k obci	
1975	232234	Horázdřovická Lhota	-103	zánik samost. obce	→	1975	232231	Třebomyslice	103	připojení k obci	
1975	232236	Horní Němčice	-24	zánik samost. obce	→	1975	233246	Víteň	24	připojení k obci	
1975	232238	Hoštice	-144	zánik samost. obce	→	1975	556718	Mochtín	144	připojení k obci	
1975	232239	Hužďalka	-56	zánik samost. obce	→	1975	556394	Janovice nad Úhlavou	56	připojení k obci	
1975	232244	Jelenovice	-173	zánik samost. obce	→	1975	557382	Velký Bor	173	připojení k obci	
1975	232252	Kozí	-158	zánik samost. obce	→	1975	555797	Běšiny	158	připojení k obci	
1975	232255	Křižín	-51	zánik samost. obce	→	1975	233216	Sřežiměř	51	připojení k obci	
1975	232257	Kunkovice	-153	zánik samost. obce	→	1975	555941	Čachrov	153	připojení k obci	
1975	232262	Lhůta	-66	zánik samost. obce	→	1975	232248	Kocourkov	66	připojení k obci	
1975	232263	Loužná	-117	zánik samost. obce	→	1975	556734	Mysliv	117	připojení k obci	
1975	232266	Lučice	-73	zánik samost. obce	→	1975	556378	Chudenice	73	připojení k obci	
1975	232269	Mekov	-150	zánik samost. obce	→	1975	557005	Předslav	150	připojení k obci	
1975	232274	Měcholupy	-274	zánik samost. obce	→	1975	557005	Předslav	274	připojení k obci	
1975	232275	Milčice	-170	zánik samost. obce	→	1975	578177	Kozčín	170	připojení k obci	
1975	232276	Milence	-192	zánik samost. obce	→	1975	556041	Dešenice	192	připojení k obci	
1975	232277	Mířenice	-256	zánik samost. obce	→	1975	556751	Nažvorské Hory	256	připojení k obci	
1975	232279	Mýnec	-74	zánik samost. obce	→	1975	541788	Poleň	74	připojení k obci	
1975	541745	Myslovice	-466	zánik samost. obce	→	1975	555835	Bolešiny	466	připojení k obci	
1975	578223	Nehodiv	-105	zánik samost. obce	→	1975	556734	Mysliv	105	připojení k obci	
1975	232281	Němčice	-260	zánik samost. obce	→	1975	557005	Předslav	260	připojení k obci	
1975	232283	Neprochov	-88	zánik samost. obce	→	1975	233225	Těchonice	88	připojení k obci	
1975	578070	Novákovice	-79	zánik samost. obce	→	1975	232224	Dolní Lhota	79	připojení k obci	
1975	232285	Odoleň	-56	zánik samost. obce	→	1975	556301	Hrádek	56	připojení k obci	
1975	232285	Odoleň	-45	zánik samost. obce	→	1975	556921	Petrovice	45	připojení k obci	
1975	541958	Ošany	-206	zánik samost. obce	→	1975	541931	Kvášovice	206	připojení k obci	
1975	232286	Ondřejovice	-73	zánik samost. obce	→	1975	556394	Janovice nad Úhlavou	73	připojení k obci	
1975	578061	Osčelce	-84	zánik samost. obce	→	1975	555835	Bolešiny	84	připojení k obci	
1975	232289	Otín	-131	zánik samost. obce	→	1975	233228	Točnick	131	připojení k obci	
1975	232292	Petrovice nad Úhlavou	-119	zánik samost. obce	→	1975	232213	Bystřice nad Úhlavou	119	připojení k obci	
1975	232293	Petrovčický	-106	zánik samost. obce	→	1975	557005	Předslav	106	připojení k obci	
1975	232295	Podolí	-98	zánik samost. obce	→	1975	232273	Malonice	98	připojení k obci	
1975	232297	Poleňka	-51	zánik samost. obce	→	1975	541788	Poleň	51	připojení k obci	
1975	232299	Rohozno	-84	zánik samost. obce	→	1975	556394	Janovice nad Úhlavou	84	připojení k obci	
1975	233205	Stelná Huť	-201	zánik samost. obce	→	1975	556386	Chudenín	201	připojení k obci	
1975	578436	Slatina (dříve okres Horažďovice)	-158	zánik samost. obce	→	1975	557161	Svěradice	158	připojení k obci	
1975	233207	Slatina (dříve okres Klatovy)	-34	zánik samost. obce	→	1975	556378	Chudenice	34	připojení k obci	
1975	233208	Slavosovice	-83	zánik samost. obce	→	1975	555835	Bolešiny	83	připojení k obci	
1975	233220	Špičák	-198	zánik samost. obce	→	1975	557528	Železná Ruda	198	připojení k obci	
1975	233212	Spůle	-248	zánik samost. obce	→	1975	556394	Janovice nad Úhlavou	248	připojení k obci	
1975	233221	Štěpánovice	-232	zánik samost. obce	→	1975	233228	Točnick	232	připojení k obci	
1975	233216	Střežiměř	-121	zánik samost. obce	→	1975	556343	Chlístov	121	připojení k obci	
1975	233218	Svojsice	-165	zánik samost. obce	→	1975	556921	Petrovice	165	připojení k obci	
1975	233226	Těšetiny	-87	zánik samost. obce	→	1975	556718	Mochtín	87	připojení k obci	
1975	233230	Třebišov	-70	zánik samost. obce	→	1975	232281	Němčice	70	připojení k obci	
1975	233235	Úbořísko	-39	zánik samost. obce	→	1975	232227	Dubová Lhota	39	připojení k obci	
1975	233236	Uhlíště	-103	zánik samost. obce	→	1975	556386	Chudenín	103	připojení k obci	
1975	578321	Újezd u Plánice	-365	zánik samost. obce	→	1975	556955	Plánice	365	připojení k obci	
1975	233237	Újezdec	-243	zánik samost. obce	→	1975	556718	Mochtín	243	připojení k obci	
1975	233238	Úlch	-123	zánik samost. obce	→	1975	555797	Běšiny	123	připojení k obci	
1975	233239	Ústaleč	-188	zánik samost. obce	→	1975	556751	Nažvorské Hory	188	připojení k obci	
1975	233240	Vacovy	-72	zánik samost. obce	→	1975	232224	Dolní Lhota	72	připojení k obci	
1975	233244	Veselí	-140	zánik samost. obce	→	1975	556394	Janovice nad Úhlavou	140	připojení k obci	
1975	233245	Vicenice	-106	zánik samost. obce	→	1975	233228	Točnick	106	připojení k obci	
1975	233246	Víteň	-244	zánik samost. obce	→	1975	557137	Strážov	244	připojení k obci	
1975	233249	Vlkonice	-117	zánik samost. obce	→	1975	555894	Budčice	117	připojení k obci	
1975	233251	Zbyslav	-90	zánik samost. obce	→	1975	556955	Plánice	90	připojení k obci	
1975	233255	Žďár	-104	zánik samost. obce	→	1975	233225	Těchonice	104	připojení k obci	
1975	233253	Zdeslav	-87	zánik samost. obce	→	1975	541788	Poleň	87	připojení k obci	
1975	578525	Zelenov	-184	zánik samost. obce	→	1975	578533	Nezamyslice	184	připojení k obci	
1975	233256	Zžnětice	-29	zánik samost. obce	→	1975	556041	Dešenice	29	připojení k obci	

Rok 1976

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1976	232207	Bořkovy	-71	zánik samost. obce	→	1976	556467	Kolinec	71	připojení k obci	
1976	542156	Borovy	-919	zánik samost. obce	→	1976	557200	Švihov	919	připojení k obci	jiny okres
1976	541923	Břežany	-263	zánik samost. obce	→	1976	556629	Malý Bor	263	připojení k obci	
1976	232214	Čejkovy	-329	zánik samost. obce	→	1976	556301	Hrádek	329	připojení k obci	
1976	232216	Čermná	-258	zánik samost. obce	→	1976	556301	Hrádek	258	připojení k obci	
1976	542172	Červené Poříčí	-662	zánik samost. obce	→	1976	557200	Švihov	662	připojení k obci	
1976	232240	Chmelná	-205	zánik samost. obce	→	1976	557153	Sušice	205	připojení k obci	
1976	232241	Chotěšov	-169	zánik samost. obce	→	1976	557366	Velhartice	169	připojení k obci	
1976	232219	Defurovy Lažany	-320	zánik samost. obce	→	1976	556335	Chanovice	320	připojení k obci	
1976	541796	Hejná	-233	zánik samost. obce	→	1976	556254	Horažďovice	233	připojení k obci	
1976	232230	Hliněný Újezd	-225	zánik samost. obce	→	1976	556629	Malý Bor	225	připojení k obci	
1976	232242	Javorná	-149	zánik samost. obce	→	1976	555941	Čachrov	149	připojení k obci	
1976	232250	Komušín	-260	zánik samost. obce	→	1976	557161	Svéradice	260	připojení k obci	
1976	578177	Kozčín	-316	zánik samost. obce	→	1976	556734	Mysliv	316	připojení k obci	
1976	541931	Kvašňovice	-408	zánik samost. obce	→	1976	556912	Pačejov	408	připojení k obci	
1976	232259	Kydliny	-133	zánik samost. obce	→	1976	555771	Klatovy	133	připojení k obci	
1976	232278	Mlázovy	-152	zánik samost. obce	→	1976	556467	Kolinec	152	připojení k obci	
1976	232282	Nemlikov	-225	zánik samost. obce	→	1976	557366	Velhartice	225	připojení k obci	
1976	541915	Obytce	-371	zánik samost. obce	→	1976	555771	Klatovy	371	připojení k obci	
1976	232288	Ostružno	-144	zánik samost. obce	→	1976	556815	Nezdice	144	připojení k obci	
1976	551686	Podmokly	-192	zánik samost. obce	→	1976	557153	Sušice	192	připojení k obci	
1976	541788	Poleň	-429	zánik samost. obce	→	1976	556378	Chudonice	429	připojení k obci	
1976	233228	Točnick	-797	zánik samost. obce	→	1976	555771	Klatovy	797	připojení k obci	
1976	233231	Třebomyslice	-358	zánik samost. obce	→	1976	556254	Horažďovice	358	připojení k obci	

Rok 1978

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1978	232271	Maleč	-44	zánik samost. obce	→	1978	557129	Strašín	44	připojení k obci	

Rok 1980

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1980	541842	Běhařov	-224	zánik samost. obce	→	1980	556394	Janovice nad Úhlavou	224	připojení k obci	
1980	232204	Bilenice	-135	zánik samost. obce	→	1980	557536	Žihobce	135	připojení k obci	
1980	530085	Bukovník	-200	zánik samost. obce	→	1980	557099	Soběšice	200	připojení k obci	
1980	542024	Číhaň	-396	zánik samost. obce	→	1980	556955	Plánice	396	připojení k obci	
1980	578495	Čimice	-234	zánik samost. obce	→	1980	557544	Žichovice	234	připojení k obci	
1980	578517	Domoraz	-102	zánik samost. obce	→	1980	557544	Žichovice	102	připojení k obci	
1980	566683	Dražovice	-185	zánik samost. obce	→	1980	557536	Žihobce	185	připojení k obci	
1980	232232	Hojsova Stráž	-124	zánik samost. obce	→	1980	557528	Železná Ruda	124	připojení k obci	
1980	232237	Hory Matky Boží	-239	zánik samost. obce	→	1980	557366	Velhartice	239	připojení k obci	
1980	541753	Ježovy	-298	zánik samost. obce	→	1980	556378	Chudonice	298	připojení k obci	
1980	541826	Kejnice	-157	zánik samost. obce	→	1980	556254	Horažďovice	157	připojení k obci	
1980	232248	Kocourov	-231	zánik samost. obce	→	1980	556718	Mochtín	231	připojení k obci	
1980	232264	Lovčice	-587	zánik samost. obce	→	1980	556955	Plánice	587	připojení k obci	
1980	232273	Malonice	-406	zánik samost. obce	→	1980	556467	Kolinec	406	připojení k obci	
1980	542148	Modrava	-50	zánik samost. obce	→	1980	557111	Srní	50	připojení k obci	
1980	556726	Mokrosuky	-205	zánik samost. obce	→	1980	556467	Kolinec	205	připojení k obci	
1980	578533	Nezarnyslice	-372	zánik samost. obce	→	1980	557544	Žichovice	372	připojení k obci	
1980	233202	Rozsedly	-394	zánik samost. obce	→	1980	557536	Žihobce	394	připojení k obci	
1980	233202	Rozsedly	-394	zánik samost. obce	→	1980	557536	Žihobce	394	připojení k obci	
1980	557161	Svéradice	-327	zánik samost. obce	→	1980	556254	Horažďovice	327	připojení k obci	
1980	557161	Svéradice	-378	zánik samost. obce	→	1980	557382	Velký Bor	378	připojení k obci	
1980	233225	Těchonice	-247	zánik samost. obce	→	1980	556751	Nalžovské Hory	247	připojení k obci	
1980	233234	Tupadly	-514	zánik samost. obce	→	1980	555771	Klatovy	514	připojení k obci	
1980	541885	Týnec	-910	zánik samost. obce	→	1980	556394	Janovice nad Úhlavou	910	připojení k obci	
1980	233241	Velenov	-346	zánik samost. obce	→	1980	556751	Nalžovské Hory	346	připojení k obci	
1980	233243	Veřechov	-287	zánik samost. obce	→	1980	556254	Horažďovice	287	připojení k obci	
1980	233254	Zelená Lhota	-369	zánik samost. obce	→	1980	556831	Nýrsko	369	připojení k obci	

Rok 1984

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1984	233203	Rudolice	-55	zánik samost. obce	→	1984	553531	Černíkov	55	připojení k obci	
1984	233259	Slavkovice	-107	zánik samost. obce	→	1984	553531	Černíkov	107	připojení k obci	
1984	233261	Vilov	-49	zánik samost. obce	→	1984	553531	Černíkov	49	připojení k obci	

Rok 1985

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1985	556343	Chlístov	-252	zánik samost. obce	→	1985	555771	Klatovy	252	připojení k obci	

Rok 1990

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1990	55635	Bolešiny	-136	oddělení od obce	→	1991	541745	Myslovce	136	vznik samost. obce	
1990	556378	Chudenice	-250	oddělení od obce	→	1991	541753	Ježovy	250	vznik samost. obce	
1990	556378	Chudenice	-326	oddělení od obce	→	1991	541788	Poleň	326	vznik samost. obce	
1990	556254	Horažďovice	-166	oddělení od obce	→	1991	541796	Hejtná	166	vznik samost. obce	
1990	556254	Horažďovice	-140	oddělení od obce	→	1991	541826	Kejnice	140	vznik samost. obce	
1990	556394	Janovice nad Úhlavou	-150	oddělení od obce	→	1991	541842	Běhařov	150	vznik samost. obce	
1990	556394	Janovice nad Úhlavou	-90	oddělení od obce	→	1991	541869	Javor	90	vznik samost. obce	
1990	556394	Janovice nad Úhlavou	-107	oddělení od obce	→	1991	541851	Klenová	107	vznik samost. obce	
1990	556394	Janovice nad Úhlavou	-311	oddělení od obce	→	1991	541885	Týnec	311	vznik samost. obce	
1990	555771	Klatovy	-120	oddělení od obce	→	1991	556343	Chlístov	120	vznik samost. obce	
1990	555771	Klatovy	-160	oddělení od obce	→	1991	541915	Obytce	160	vznik samost. obce	
1990	556467	Kolinec	-179	oddělení od obce	→	1991	556726	Mokrosuky	179	vznik samost. obce	
1990	556629	Malý Bor	-182	oddělení od obce	→	1991	541923	Břežany	182	vznik samost. obce	
1990	556912	Pačejov	-138	oddělení od obce	→	1991	541931	Kvášňovice	138	vznik samost. obce	
1990	556912	Pačejov	-198	oddělení od obce	→	1991	541958	Ořšany	198	vznik samost. obce	
1990	556955	Plánice	-190	oddělení od obce	→	1991	542024	Čihaň	190	vznik samost. obce	
1990	556955	Plánice	-99	oddělení od obce	→	1991	542083	Hnačov	99	vznik samost. obce	
1990	556955	Plánice	-69	oddělení od obce	→	1991	542059	Mlýnské Struhadlo	69	vznik samost. obce	
1990	557111	Srní	-27	oddělení od obce	→	1991	542091	Horská Kvilda	27	vznik samost. obce	
1990	557111	Srní	-53	oddělení od obce	→	1991	542148	Modrava	53	vznik samost. obce	
1990	557200	Švihov	-257	oddělení od obce	→	1991	542172	Červené Poříčí	257	vznik samost. obce	
1990	557200	Švihov	-258	oddělení od obce	→	1991	542156	Borovy	258	vznik samost. obce	jiný okres
1990	557200	Švihov	-221	oddělení od obce	→	1991	542296	Nezdice	221	vznik samost. obce	jiný okres
1990	557200	Švihov	-33	oddělení od obce	→	1991	233257	Jíno	33	vznik samost. obce	
1990	557200	Švihov	-36	oddělení od obce	→	1991	233258	Kaliště	36	vznik samost. obce	
1990	557200	Švihov	-66	oddělení od obce	→	1991	233260	Stropčice	66	vznik samost. obce	
1990	557200	Švihov	-302	oddělení od obce	→	1991	566055	Vřeskovice	302	vznik samost. obce	
1990	557382	Velký Bor	-354	oddělení od obce	→	1991	557161	Svěradice	354	vznik samost. obce	
1990	557536	Žhobce	-163	oddělení od obce	→	1991	566683	Dražovice	163	vznik samost. obce	

Rok 1991

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1991	556835	Bolešiny	-65	oddělení od obce	→	1992	578061	Ostřetice	65	vznik samost. obce	
1991	556394	Janovice nad Úhlavou	-113	oddělení od obce	→	1992	578070	Lomec	113	vznik samost. obce	
1991	556505	Křenice	-161	oddělení od obce	→	1992	578088	Biřkov	161	vznik samost. obce	
1991	556734	Mysliv	-77	oddělení od obce	→	1992	578223	Nehodiv	77	vznik samost. obce	
1991	556734	Mysliv	-95	oddělení od obce	→	1992	578177	Kozčín	95	vznik samost. obce	
1991	556831	Nýrsko	-101	oddělení od obce	→	1992	578240	Hamry	101	vznik samost. obce	
1991	556955	Plánice	-168	oddělení od obce	→	1992	578321	Újezd u Plánice	168	vznik samost. obce	
1991	556955	Plánice	-157	oddělení od obce	→	1992	578312	Zborovy	157	vznik samost. obce	
1991	557200	Švihov	-78	oddělení od obce	→	1992	578461	Mezihorí	78	vznik samost. obce	
1991	557382	Velký Bor	-49	oddělení od obce	→	1992	578410	Maňovice	49	vznik samost. obce	
1991	557382	Velký Bor	-123	oddělení od obce	→	1992	578436	Slatina	123	vznik samost. obce	
1991	557544	Žichovice	-184	oddělení od obce	→	1992	578495	Čimice	184	vznik samost. obce	
1991	557544	Žichovice	-82	oddělení od obce	→	1992	578517	Domoraz	82	vznik samost. obce	
1991	557544	Žichovice	-108	oddělení od obce	→	1992	578525	Frymburk	108	vznik samost. obce	
1991	557544	Žichovice	-251	oddělení od obce	→	1992	578533	Nezamyslice	251	vznik samost. obce	

Rok 1992

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1992	557099	Soběšice	-87	oddělení od obce	→	1993	530085	Bukovník	87	vznik samost. obce	
1992	557153	Sušice	-21	oddělení od obce	→	1993	530123	Dobříš	21	vznik samost. obce	

Rok 1993

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
1993	557153	Sušice	-168	oddělení od obce	→	1994	551686	Podmokly	168	vznik samost. obce	
1993	557463	Zavlekov	-90	oddělení od obce	→	1994	553522	Tužice	90	vznik samost. obce	

Rok 2001

rok změny (-)	číslo obce (-)	obec (-)	změna (-)	důvod změny (-)	přesun	rok změny (+)	číslo obce (+)	obec (+)	změna (+)	důvod změny (+)	poznámka
2001	233257	Jíno	-32	zánik samost. obce	→	2001	557200	Švihov	32	připojení k obci	
2001	233258	Kaliště	-54	zánik samost. obce	→	2001	557200	Švihov	54	připojení k obci	
2001	233260	Stropčice	-54	zánik samost. obce	→	2001	557200	Švihov	54	připojení k obci	

8.3 Sloučení obcí Bolešiny a Myslovice v roce 1976 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí

Kronika obce Bolešiny 1976 - 2003 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 8, kronika str.13. Zapsal: Z. Holá. Rok 1976. Volný přepis a úprava:

Sloučení národních výborů: První pozoruhodnou událostí uplynulého roku bylo sloučení Národních Výborů v obci dosavadního MNV v Bolešinech (Bolešiny, Slavošovice, Ostřetice a Makalovy) s MNV v Myslovicích (Myslovice, Kroměždice, Pečetín, Domažličky a Újezdec) v jeden celek: MNV v Bolešinech. JZD (jednotná zemědělská družstva) uvedených obcí byla sloučena již v roce 1973. Od 1.5.1976 pracovaly národní výbory už společně a vše potvrdily úspěšné volby do všech NV dne 22.10.1976.

Kronika obce Bolešiny 1976 - 2003 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 185, kronika strana 366. Zapsal: Z. Holá. Rok 1976. Volný přepis a úprava:

V roce 1975 jsou k MNV Bolešiny připojeny Myslovice, Kroměždice, Pečetín, Domažličky, Újezdec. Jsou vytvořeny tři občanské výbory (Myslovice a Kroměždice, Pečetín, Domažličky).

Kronika obce Myslovice 1966 - 1983 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 217, kronika strana 532. Zapsal: J. Touš. Rok 1976. Volný přepis a úprava:

Údaje o obyvatelstvu k roku 1976 za sloučené obce Myslovice, Kroměždice, Pečetín, Domažličky a Újezdec. Celkový počet obyvatel k 31.12.1976 byl 462. Dále popisuje počet žen a mužů, dětí školního a předškolního věku, důchodců, narozených a zemřelých, přistěhovaných a vystěhovaných.

Kronika obce Myslovice 1966 - 1983 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 224, kronika strana 444-445. Zapsal: J. Touš. Rok 1976. Volný přepis a úprava:

Politický a veřejný život v obci: Ve dnech 22. a 23. října se v ČSSR konaly volby kandidátů Národní fronty do všech stupňů zastupitelských orgánů na nové volební období 1976-1980. Volbami vstoupilo v platnost nové správní uspořádání – slučováním národních výborů. V našem obvodu došlo ke sloučení dvou místních národních výborů a to: MNV v Myslovicích je sloučen s MNV v Bolešinech. Tedy pod MNV v Bolešinech spadají po

sloučení tyto obce: Bolešiny, Slavošovice, Ostřetice, Újezdec, Domažličky, Pečetín, Kroměždice a Myslovice. Po sloučení k 31.12.1976 místní národní výbor v Bolešinech má celkem 866 obyvatel, z toho 406 mužů a 466 žen. Před sloučením měl MNV Myslovice celkem 466 obyvatel a MNV Bolešiny 399 obyvatel.

Dále následuje seznam nově zvolených poslanců pléna MNV.

Kronika obce Myslovice 1966 - 1983 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 232, kronika strana 461. Zapsal: J. Touš. Rok 1977. Volný přepis a úprava:

Připomenutí sloučení obcí v obvodu. Po loňských říjnových volbách (1976) došlo v ČSSR ke druhému slučování místních národních výborů. V našem volebním obvodu došlo ke sloučení dvou MNV – Bolešín a Myslovic v jeden místní národní výbor v Bolešinech, pod který spadají tyto sloučené obce: Bolešiny, Slavošovice, Ostřetice, Újezdec, Domažličky, Pečetín, Kroměždice a Myslovice.

Následuje tabulka s výčtem počtu obyvatelstva. Celkový počet obyvatelstva k 31.12.1977 je již 908.

Kniha (sešit) zápisů veřejného plenárního zasedání MNV Bolešiny od 16.8.1974 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: p. Peksa. Rok 1975. Volný přepis a úprava:

Zápis z veřejného plenárního zasedání MNV v Bolešinech ze dne 10.9.1975. Bod č. 5 jednání - návrh okresních orgánů na sloučení MNV v Bolešinech s MNV Myslovice, s tím, že jeden společný národní výbor by měl být v Bolešinech od roku 1976. Počítá se s uvolněným funkcionářem. Návrh byl jednomyslně přijat všemi přítomnými. Bod č. 3 usnesení - schvaluje se sloučení MNV Bolešiny a Myslovice v jeden NV se sídlem v Bolešinech.

Kniha (sešit) zápisů veřejného plenárního zasedání MNV Bolešiny od 16.8.1974 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: V. Kamen. Rok 1975. Volný přepis a úprava:

Zasedání MNV Myslovice dne 28.2.1975 - zápis č. 3/75. Podání zprávy o slučování národních výborů, jak konkrétně bude probíhat.

Kniha (sešit) zápisů veřejného plenárního zasedání MNV Bolešiny od 16.8.1974 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: V. Kamen. Rok 1975. Volný přepis a úprava:

Zasedání MNV Myslovice dne 10.9.1975 - zápis č. 15/75. Informace o slučování národních výborů a postupu slučování. Informace, že slučování má býti na základě

dobrovolnosti a má být projednáno též v organizaci KSČ. V diskusi bylo požadováno, aby sídlo MNV bylo ponecháno v Myslovicích, ale bylo již rozhodnuto o sídle v plénu na ONV (MNV má být v Bolešinech). Pro sloučení pak hlasovalo 18 z 19 členů.

Kniha (sešit) zápisů veřejného plenárního zasedání MNV Bolešiny od 16.8.1974 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: V. Kamen. Rok 1975. Volný přepis a úprava:

Porada MNV Myslovice dne 19.11.1975 - zápis č. 20/75. Projednána instrukce k provedení inventury k předání sloučeného národního výboru.

8.4 Oddělení obce Myslovice od Bolešín v roce 1991 – data získaná z kronik a zápisů zastupitelstev obcí

Kronika obce Bolešiny 1976 - 2003 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 141, kronika strana 278. Zapsal: Z. Holá. Rok 1990. Volný přepis a úprava:

První komunální volby po sametové revoluci 1989 se konaly v listopadu 1990. Ustavující zasedání obecního úřadu (zastupitelstvo) bylo 5.12.1990. K OÚ Bolešiny patří správou Slavošovice, Ostřetice, Újezdec, Domažličky, Kroměždice a Pečetín. Do voleb patřily k obci Bolešiny i Myslovice. Ty se osamostatnily.

Kronika obce Bolešiny 1976 - 2003 (Porta Fontium, Oblastní archiv Klatovy), digitální archiv str. 185, kronika strana 367. Zapsal: Z. Holá. Rok 1990. Volný přepis a úprava:

Listopad 1989 - OBČANSKÉ FÓRUM - "sametová revoluce" Změny v MNV. 5.12.1990 se MNV mění na Obecní úřad. Starosta Václav Boublík, zástupce starosty Jiří Gregora. Od obce Bolešiny se odtrhují Ostřetice, Makalovy a Myslovice.

Kniha zápisů MNV Bolešiny od roku 1990 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: neznámo. Rok 1990. Volný přepis a úprava:

Zasedání MNV Bolešiny dne 5.12.1990 - zmínka v diskusi o termínu voleb a o odtržení. Bez uvedení podrobností.

Kniha zápisů MNV Bolešiny od roku 1990 (Oblastní archiv Klatovy). Zapsal: neznámo. Rok 1990. Volný přepis a úprava:

Zápis ze schůze rady MNV Bolešiny dne 17.8.1990. Uvolnění obce od MNV Bolešiny - rada souhlasí, rada MNV zjistila, že žádost Myslovic podepsala jen p. Kubíková (?) za ONV.